

Петро Малий

**Новоукраїнка: покинутий рай...
Повертаймо пам'ять!**

Вінниця - 2024

УДК 94(477.44-22)
ББК 63.3(4УКР)-4ВІН
К 18

**Книгу видано за сприяння Вінницької обласної
державної адміністрації та Вінницької обласної ради**

Депутати Вінницької обласної ради на 13 сесії 7 скликання 20.12.2016 р.
своїм рішенням №227 доповнили Регіональну програму сприяння розвитку інформаційного
простору та громадянського суспільства у Вінницькій області на 2016-2018 роки пунктом 2.2
«Створення літопису історії міст та сіл Вінниччини», чим схвалили започатковане журналом
«Вінницький край» видання з 2013 р. серії «Село і люди»,
що відтепер називається «Моя Вінниччина»

Редколегія серії:

Заболотна Наталія, перший заступник голови Вінницької облдержадміністрації, голова редколегії;
Івасюк Ігор, заступник голови Вінницької обласної ради, заступник голови редколегії;
Юзвак Світлана, директор Департаменту інформаційної діяльності та комунікації з громадськістю
облдержадміністрації, заступник голови редколегії;
Вітковський Вадим, директор Вінницької обласної комунальної установи «Видавничий Дім «Моя
Вінниччина», секретар редколегії (за згодою);
Каменюк Михайло, президент громадського об'єднання «Русалка Дністровая», редактор серії (за
згодою);
Гальчак Сергій, доктор історичних наук, науковий редактор (за згодою);
Давидовський Назарій, ієрей, керівник історичного відділу Вінницької єпархії ПЦУ (за згодою);
Дмитренко Жанна, провідний методист обласного центру народної творчості (за згодою);
Коляструк Ольга, доктор історичних наук (за згодою);
Легун Юрій, директор Державного архіву Вінницької області, доктор історичних наук (за згодою);
Мудрак Олександр, доктор сільськогосподарських наук, професор (за згодою);
Федоришен Олександр, голова громадської організації «Історія Вінниці» (за згодою)

Редактор серії: **Михайло Каменюк. Випуск 95**

Малий П. І. Новоукраїнка: покинутий рай... Повертаймо пам'ять! Серія «Моя
Вінниччина». Випуск 95 – Житомир: ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк». 2024.стор.

В книзі розповідається про відносно коротку і болючу історію села Новоукраїнка колишнього Чечельницького району, заснованого в 20-их роках минулого століття виселеними з села Попова Гребля (Червона Гребля) «куркулями» та противниками більшовицької колективізації на малопридатних землях-невдобах на кордоні Вінниччини та Одещини. Це село не проіснувало і 100 років і зникло з карти Вінниччини ще до проголошення Незалежності України, як неперспективне.

Уродженець Новоукраїнки Петро Малий реанімує рідне село з його ностальгійними, драматичними, але цікавими сторінками. Новоукраїнка постає у книзі живою і працюютою, гордою і нескореною зайдам, батьківською і незабутньою. Автор апелює до сотень живих новоукраїнців, які проживають в Червоній Греблі і Кодимі, Одесі та Києві, в близькому і далекому зарубіжжях, з проханням не забувати рідного, покинутого гнізда, могил пращурів.

Книга щедро ілюстрована і несе в собі цікавий етнографічний матеріал. Розрахована на широке коло читачів.

ISBN 978-617-7121-72-4

© 95. П.І.Малий. 2024

Люди з села, якого вже... немає!

На самому півдні Вінницької області, на кордоні зі спекотною Одещиною, було село, засноване як виселок для так званих «куркулів», насправді – хазяйновитих українських господарів-хліборобів, які не хотіли йти до колгоспу в Поповій Греблі, а прагнули господарювати одноосібно.

Попова Гребля колишнього **Чечельницького** району (нині – **Гайсинського**) – село, назву якого пов'язують з місцевим священиком, який колись, у сиву давнину, будучи, як то кажуть, «з головою», аби збільшити свій прихід, власним коштом збудував у селі греблю через річку **Савранку**, щоб прихожанам легше було діставатися до його храму. –Отож, саме з цієї Попової Греблі неугодних більшовицькій владі господарів почали 1928 року виселяти за село, в степ, відбираючи в неслухняних і непокірливих владі хати і нажите добро.

Назвали виселок **Новоукраїнським**. Перша дитина там народилася наступного 1929 року...

-Наше село, якщо подивитися згори, виглядало, як літера «У», тому, можливо, й дістало таку назву, – каже народжений у Новоукраїнці програміст **Петро Іванович Малий**, нині мешканець **Попової Греблі**, куди переїхали вони з **Краматорська** разом з дружиною **Надією Пантелеймонівною**, на її дідищу. – Радянська влада, вона любила слово «нове», руйнуючи бездумно старе («Мы наш мы новый мир построим...», – співалося в ті часи), так з'явилося і наше село **Новоукраїнка**... Спочатку лише 5 хат, вулицю назвали, звісно, іменем Леніна, але люди так її не називали, а писали, скажімо, «Новоукраїнка, №64», під цим номером жив і я у селі, що мало лише дві вулиці, а раніше – «розкуркулені» діди **Арефа Севастьянович**, у нього «нова» влада відібрала леваду і вигнала родину з добротної хати, взявши її під контору колгоспу, і **Митрофан Парфенійович**, у нього «усуспільнили», розумій, вкрали, 7 пар коней, яких він любив більше, ніж дружину (просила підвезти фаетоном до церкви, то він відмовив: «Іди пішки, бо коні вчора цілий день орали, натомилися – нехай відпочинуть...»).

Школа у нас була тільки початкова – два класи, перший і другий, третій і четвертий, два вчителі, а опісля я ходив щодня до школи у **Попову Греблю** – 7 кілометрів туди й назад, у спеку, дощ і сніг...

Близькість до портової **Одеси**, каже Петро, «обікрала» Новоукраїнку, бо вся молодь, ледь «опірившись» після школи, відразу покидала своє мальовниче село, обсажене яблуневими, вишневими і грушевими садками, повне солов'їв, фазанів і бджіл, їхали туди ставати «городськімі» і «штокалі»-«какалі» вже...

Водив нас Петро «вулицями» порожнього (зниклого) свого села, так само завітчаного буйним цвітом вишень, черешень і груш, наповненого гулом бджіл і джмелів, що квапилися зібрати побільше нектару з рясних цвітом кущів глоду, і пригадував...

-Ондо хата **Петра Коровка**, чоловіка дуже складної долі, від якого за тяжкий злочин відмовилися навіть діти, після відсидки повернувся він знову сюди, бо більше не мав куди їхати, і добрі наші люди подарували йому цю хату...

Ондечки сидів великий мисливець **Михайло Ларіонович Обжиловський**, на вовків ходив, їх тут багато водилося, за кожного впольованого звіра і здану шкіру йому видавали, крім грошей, набої, порох і дріб... Тепер він лежить на місцевому цвинтарі...

Ще збереглися у колишньому селі Новоукраїнці, остаточно списаному з реєстру вінницьких сіл, кілька вцілілих хат, в оточенні саду, що став уже лісом, покритих шифером і навіть поржавілим цинком, але ще придатних для проживання, комини їхні давно забули запах димів...

-Он хата моєї тітки **Анастасії Федорівни Білецької**, по чоловіку – **Кравець**... Колись заїжджі кіношники знімали у Новоукраїнці фільм, то вона там була «акторкою»...

Заїхали ми і до вцілілої край самого поля хати «директора посьолка» **Василя Марченка**, який саме клопотався на своїй пасіці разом з дружиною **Людмилою Вікторівною**, народженою в *Улан-Уде*, у *Бурятії*, від матері-бурятки у неї ледь помітні розкосі очі, а так... називає себе українкою, бо з 5 років мешкає тут і досить пристойно говорить українською, каже, що ніяк не може переконати свою рідну сестру з Білорусії, що нема в Україні ніяких «страшних бандерівців», а мирні й працьовиті люди, які все одно переможуть, бо так визначено Богом...

-До 1967 року не було в Новоукраїнці електрики, – розповідав нам Василь, поки Людмила наливала нашому фотохудожнику Олександрові Сергійовичу Гордієвичу, любителю солодкого, слоїчок цілющого ріпакового меду. – А жив у нас дядько-фронтовик **Микита Гута**, 9 медалей «За відвагу» мав... Приїхав якось до нас обласний чиновник перед якимось святом, то Микита підійшов до нього і вдарив себе по ногах. «Подивися, синок, на ці ноги...» – «А що, болять, дядьку?!» – «Та ні, я цими ногами всю Європу пройшов, до Берліна дійшов... У них там як?.. Зайшов до туалету – є світло!.. Повернув краник – побігла тепла вода... А у нас, переможців, досі світла нема, хоча після війни минуло 12 років...» – «Нема стовпів...» – сказав чиновник. Але після цього і стовпи знайшлися у «магістрів злодійства», так називає він лісників, і дроти протягли...

Каже Василь, що довгий час у Новоукраїнці жили паспортизованими лише **Марченки** і **Посухівські**, бо іншим не видавали паспортів, щоб не виїжджали з села, а коли почали видавати, то попіднімали люди «вітрила на Одесу»...

Єдину дорогу до цвинтаря заорав тутешній орендатор, на його думку, якщо нема села, то й дороги не треба, а до дорогих могилок людям – хоч на крилах літай, тому добиралися й ми глухими бур'янищами туди, де лежать ті, хто свято вірив у краще майбутнє собі й дітям своїм, нащадки колишніх господарів, які не пішли колись у колгосп...

Про це й пише у своїй книзі-історії села, села зниклого вже, **Петро Малий**, який вірить, що прізвище його і рід від древнього українського князя Мала. Нехай хоча б у книзі оживе його рідна **Новоукраїнка**.

Вадим Вітковський,
директор ВОКУ «Моя Вінниччина»

Петро Малий

Моя Новоукраїнка

(Редакція квітня 2024-го року)

На крайньому півдні Вінницької області розташоване село **Попова** (з 1923 року по 2016 рік – **Червона Гребля** – село, яке мало колись до 1200 дворів. На південному сході від нього на відстані двох кілометрів розташоване село-сателіт під гарною назвою **Новоукраїнка**, з сотнею дворів (в найкращі часи), мовою самих жителів **Новоукраїнки** та мешканців навколишніх сіл, «посьолок».

Саме із такою кількістю дворів «посьолок» вступив в початок Другої світової війни. Та, на жаль, із війни село вийшло із втратою однієї хати та її господарів. В 60-ті роки минулого століття в селі налічувалось до 350 мешканців. Мальовниче село мало школу (початкову), дитсадок, магазин, медпункт. Широкі вулиці з обох боків обсажені яблунями. В центрі села в двох садах було висаджено більше 200 яблунь.

На жаль, все це нині в минулому часі – зараз в селі заселена одна хата, в якій мешкає двоє людей. Однією з останніх була мешканка віком понад 100 років, це **Кравець (Білецька) Анастасія Федорівна** (25.10.1908 – 04.03.2015), яка була старшою від села аж на 20 років, тобто, на її очах село створювалось, розвивалось, досягло свого апогею. На її ж очах село і гинуло. Політика «неперспективних» сіл комуністичної влади поклала початок вимиранню села, а влада часів незалежності забила останнього цвяха в його труну.

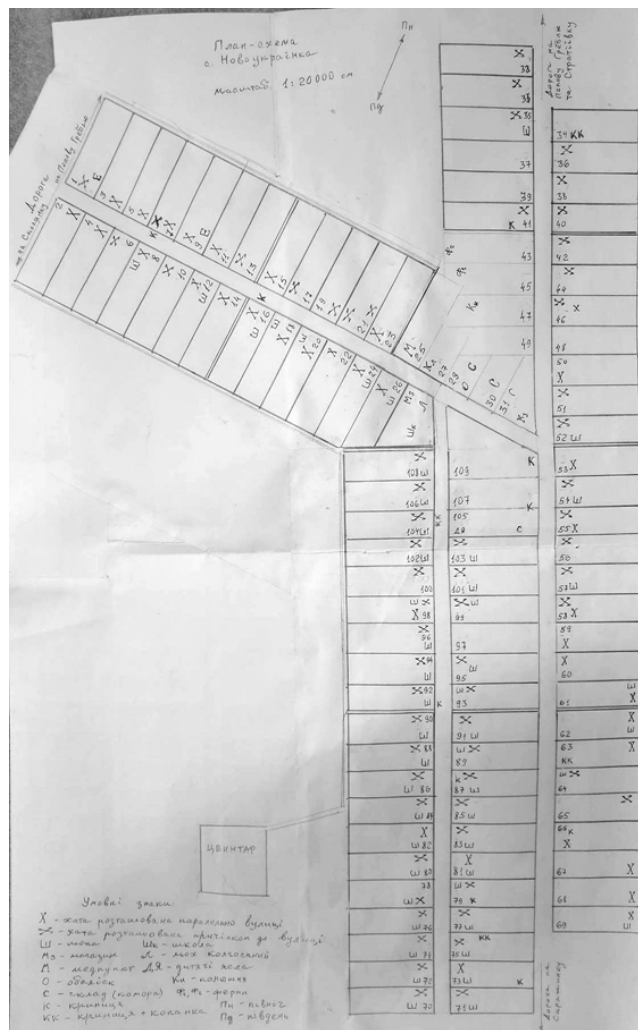
От і з'явилась необхідність коротко викласти історію Новоукраїнки, наскільки це виявиться можливим). Так би мовити, створити своєрідний пам'ятник селу та його мешканцям. І показати це у вигляді історії кожного двору – хто був його засновником, звідкіля тут з'явився та куди подівся, хто був наступником тощо.

За спогадами вже згаданої „баби Насті”, історія села починається в 1926р. Саме тоді державна землевпорядкувальна комісія виявила на південному сході від села **Червона Гребля** невраховану велику земельну ділянку, розміром в кількасот гектарів на місці, де раніше ріс ліс. Частина цієї ділянки вже була зовсім звільнена від пнів, частину ще потрібно було викорчовувати.

Було вирішено майже 52-гектарну частину землі віддати під забудову. В **1928 р.** на місцевості було визначено більше 100 ділянок розміром 33 сотки кожна (100м x 33м). Господарям крайніх садіб додавалося ще до 10 соток в якості захисної зони.

Оскільки на той час в повітрі вже запахло «розкуркуленням», то на сходці селян с. **Червона Гребля** було прийнято рішення вислати на нове поселення «куркулів». Крім того, надати ділянки тим, кому було «тісно» в умовах їхнього проживання. Бо на той час в кожній хаті Червоної Греблі тіснилося по декілька сімей.

Саме ж виділення ділянок відбувалось найбільш демократичним способом – жеребкуванням.

План-схема села Новоукраїнка

Як і чим будувалося наше село в горезвісних роках «розкуркулення»?

Почалася активна забудова. Та мало хто будувався із нових будматеріалів (лісу на це ніхто не виділяв). Будувалися в основному за рахунок виділених родичами будматеріалів: тому виділили клуню чи її частину, для того «урвали» частину своєї хати і т.п. Та, на жаль, не всі з різних причин змогли побудуватися: то через брак коштів, то часу, то перешкодила війна.

Найпершими побудувались **Білецький Федір Федорович** (див. п. 1), **Кльован Пилип Семенович** (див. п. 52) та **Парелюлько Іларіон Данилович** (див. п. 63). Цікаво, що **Кльован Пилип Семенович** в сінях своєї хати зробив кузню.

Будувалися хати таким методом: в землю глибиною до 1 метра закопувалися дубові стовпи (слава Богу, у нас ліси багаті дубом) висотою 2-2,5 метра над поверхнею, які обв'язувалися вгорі платвами (або суцільними, або сточеними). А вже на платви клалися балки. Дверні та віконні коробки кріпилися до стовпів, та частіше такі коробки мали тільки верхню та нижню

частини, а боковими стінками служили добре обтесані в цій частині самі стовпи (варцаби). Проміжки між стовпами з'єднувалися ділями (дерев'яними палицями діаметром 50-80 мм, отриманими або з кругляків, або внаслідок розколювання на декілька частин товстіших кругляків), закладеними в попередньо видовбані в стовпах гнізда чи суцільні канавки.

Дилювання стін виконували паралельно із валькуванням (вальок – продовгуватий батон вагою 5-10 кг з чорнозему та/або глини) – укладали шар вальків висотою 15-20 см, на нього клали диль і т.д. Товщину стін робили в 20-30 см. Виготовляли вальки із замісів землі чи глини з додаванням соломи і використовували їх сирими. Стелю ж дилювали накладенням дилів зверху на балки. Валькували стелю зверху (скидали стелю) та знизу (підкидали стелю). Стіни могли робити також із загородок із хворосту, які потрібно було валькувати з обох сторін. На стовпи та дилі могли наноситись зарубки для кращого зчеплення вальків. Поверхні стін та стелі при цьому спеціально залишали нерівними та шорсткими.

В руїнах хати видно елементи, з яких вона складається

Дахи готували під покриття очеретом, який проростав в долині річки Савранки, що простягалася з півночі від с. Червона Гребля до с. Стратіївка. Заготовляли очерет взимку (били), коли вода замерзала, або влітку (зелений очерет клали на *поміт* – залишали пучки зжатоного очерету, а вже потім зносили

на берег та в'язали в снопи). Осоку ж для перевесел заготовляли влітку. **Крокви** даху виготовлялися з кругляків 80-120 мм, тонші кінці яких з'єднувались в простий замок та зміцнювались **бантиною** – горизонтальною дерев'яною перетинкою діаметром 60-100 мм – при з'єднанні замість цвяхів використовувались дерев'яні кілки діаметром до 25 мм. Нижні ж (товстіші) їх кінці та балки могли бути підготовлені до утворення спеціальних замків, додатково могли з'єднуватися металевими скобами.

Форма даху – витягнута чотирикутна піраміда. До кроків чіплялися рядами **лати** (тички діаметром 40-70 мм), відстань між рядами 40-50 см. Покривали дахи снопами з очерету (**пошивали**), прив'язуючи їх до лат. Перший, нижній, ряд робили із спеціально підготовлених снопів (**китиць**) товщиною 30-40 см та довжиною біля метра, прив'язуючи товстішим кінцем вниз. Китиці робили із мілкого очерету та/або житньої соломи. Подальші снопи прив'язували порядово (лата – ряд) верхом вниз. Для прив'язування снопів використовували **перевесла**, виготовлені із осоки. Ця робота вимагала ретельності та майстерності, особливо при стикуванні граней по боках та вгорі. Верх покрівлі увінчувався **косичкою** із осоки, що прикладалася рядом лат із тонких тичок.

Приклад верху хати під очерет.

Коли стіни та стеля висихали, місили глину з додаванням полови та **гладили** їх, роблячи поверхню рівною та гладенькою. Далі ці поверхні **витирали** – наносили квачем розчин піску з глиною, затим білили щітками із **мички** (спеціально підготовленої трави) в декілька шарів. Для **побілки** (фарбування стін та стелі) використовували білу глину, яка продавалась у вигляді кружків (**малаїв**), для останнього шару в розчин додавали синьки. Зовнішню стіну затилку (задню) фарбували в червоний колір з додаванням червоної глини.

Призьби робили із плит, виготовлених із глини та полови, шириною до 50 см та товщиною до 60 мм. Долівку робили із глини, яку влітку встеляли свіжоскошеними травами, в інший час – осокою чи соломою.

Підводили призьби (фарбували стики стін та долівки) або в синій, або в червоний колір.

Димарі виготовляли із дерева та хворосту у вигляді чотирикутної призми, звуженої доверху, обмазаної ззовні та зсередини глиною таким чином, щоб ізолювати дерево від вогню. Ширшим кінцем димар встановлювався на балки. Як правило, під ним робилася стеля (тоді вхід в димар для обслуговування робився з горища). Але коли димар робився над сіньми, він міг бути відкритим знизу. Дим із печі чи груби потрапляв через **лежак**, виготовлений із глиняних плит і розміщений на горищі. У другому випадку лежак міг бути відсутнім. В цьому випадку можна було розводити вогнище прямо в сінях (наприклад, для смалення заколотих свиней чи іншої живності), хоча це інколи й небезпечно (був випадок, коли при необережності під час смалення туші теляти згоріла хата **Парелюльки Ілларіона Даниловича** (див. п. 63).

Для збереження тепла використовувалася **кагла** – перекриття димоходу металевою заслінкою або ганчір'ям.

Почесне місце в хаті займала піч – в ній готували їжу, на ній спали. Печі належить співати не одну оду, бо приймала вона і старих, і малих. Та, на жаль, нині все рідше можна побачити піч в хатах.

В печі пекли хліб, калачі, варили борщ, кашу та багато-багато інших страв у глиняних горщиках та металевих казанцях. Неодмінним атрибутом біля печі були **коцюба, ковінька, рогачі, дерев'яна лопата**. Коцюба та ковінька служили для підгортання жару, рогачі – для всовування та виймання в піч і печі горщиків та казанів, лопатою ставили в піч та виймали хліб (як у формах, так і з **черені**).

Приклад форми та розміщення комина.

Атрибути обслуговування печі

Хата, так би мовити, в зборі – хата Подольського Івана Софронійовича (побудована замість згорілої в 1944 р.).

За описаною технологією були збудовані всі хати села. І тільки в 1960-х роках нові будинки зводились інакше. Свої нові хати **Кубай Панфіл Павлович** (див. пп. 24), **Сікач Микола Гнатович** (див. п. 46), **Батенко Сергій Гарасимович** (див. п. 40), **Поліщук Сергій Степанович** (див. п. 55), **Борівський Василь Павлович** (див. п. 21), **Посухівський Іван Сергійович** (див. п. 68) та **Парелюлько Аврам Антонович** (див. п. 7) побудували із *лампачу* (великі цеглини із землі та соломи). **Подольський Кирило Юхимович** (див. п. 89) та **Батенко Іван Гарасимович** (див. п. 46), оминувши стадію виготовлення лампачу, звели, так би мовити, методом «ковзької опалубки», тобто із замісу вальки клали зразу в стіни. А **Усатий Андрій Петрович** (див. п. 19) побудував першу і єдину хату із каменю.

Про новоукраїнські сади і криниці

Біля кожної хати був садок із вишень, слив, яблунь та груш. В декого були абрикоси. Виноград до 1960-х років вирощувався тільки в **Тернавського Терентія Фомовича** (див. п. 50): тільки технічних сортів та в кушовій формі (що не заважало пацанам робити «нічні набіги»). Малина, агрус та порічки, суниця також не були поширеними.

На території села було викопано біля 14 криниць. Коштом держави побудовано 4 криниці: біля **Посухівського М.І.** (див. п. 16), **Обухівського Ф.Є.** (див. п. 92), в городі **Терлецького Д.М.** (див. п. 73) та в центрі села біля **Марченка С.** (див. п. 53). Ще 3 криниці були викопані за рахунок мешканців: біля **Парелюльки А.А.** (див. п. 7), **Гайванюка В.С.** (див. п. 104) разом із

копанкою, та в центрі ще одну – біля **Здоровлецького Ф.Ф.** (див. п. 55). Інші криниці викопали у себе в садибах **Гончар М.С.** (див. п. 75) з копанкою, **Андріяш П.Д.** (див. п. 79), **Малий Т.К.** (див. п. 87), **Кубай М.П.** (див. п. 66), **Парелюлько І.Д.** (див. п. 63) разом із копанкою, **Бондар І.А.** (див. п. 41). Ще одну криницю з копанкою викопали на полі вище **Жураківської М.К.** (див. п. 36). Найсмачнішою водою вважалась вода із криниць, що в центрі села. Можливо, через те, що її вибирали, напуваючи всю колгоспну худобу. Біля обох криниць були жолоби. Навіть в пору найбільшої посухи в цих криницях завжди була вода, інші ж пересихали. Так, перестали функціонувати криниці в садибах **Терлецького Д.М., Гончара М.С., Малого Т.К.** Через близькість води та близьке розташування шоп („сараїв”) із коровами та свиньми (як модно тепер говорити, „через антисанітарію”) не функціонувала належним чином і криниця біля **Гайванюка В.С.**

Мав місце такий цікавий випадок, коли **Посухівський Онуфрій Іванович** (див. п. 8) та **Краснянський Іван Мойсейович** (див. п. 4) помінялись вже забудованими ділянками. Пояснення цьому факту таке: у **Онуфрія Івановича** померли одне за одним всі четверо дітей. То ж хтось порадив йому переселитися в іншу хату, на що й погодився **Іван Мойсейович**. На диво, це допомогло – народжені після цього дівчатка вижили.

Першою дитиною, народженою в новоселів, стала дівчинка **Євдокія (Доня)** в подружжя **Усатих: Петра та Христі**. І сталося це 19.08.1929 р. (в день другого Спасу).

В ярмо «колективної» праці

*П*лани багатьох забудовників зруйнувала нова біда – колективізація. В 1932 р. було засновано сільськогосподарську *артіль ім. Т.Г.Шевченка* (точніше, *Товариство із Сумісного Обробітку Землі*, як говорили, „созу”), яка в 1952 р. перейменована в с/г *артіль ім. Ворошилова*.

Вступ до ТСОЗу був примусовим – під страхом виселення незгодних до Сибіру. Кожен господар повинен був здати всю свою землю, худобу і реманент. Так і було зроблено, але через декілька днів жінки збунтувалися і позабирали своїх корів назад, бо потрібно було чимось годувати дітей. Чи можливо тепер зрозуміти, відчувати той біль, якого зазнали мої земляки, водночас втрачаючи все надбання, здобуте часто каторжною працею, недоїданням, недосипанням (можливо, і працею предків)...

Та межі земель було переорано, залишились в пам’яті тільки деякі назви левад („*Вовкова*”, „*Ракова*” „*Слепого*”, „*Малая*”, „*Батенка*”, „*Гедзьова*”, „*Бовтюка*” і т.п.).

Із двох боків села на відстані до 500 м від крайньої хати розташовувались ліси: із східного боку ліс, званий **Стратіївським**, із західного – **Будейським**. Значення лісу важко переоцінити, бо він давав і дрова, і будівельні матеріали, і ягоди та гриби, і сіно. А що вже чисте повітря – та цьому ніхто навіть уваги не приділяв!

До революції власником **Стратіївського лісу** був пан **Іжіцький**, який мешкав у с. **Стратіївка**. Частина **Будейського лісу** належала попогреблянському попові, а частина (більша) – панові **Лотоцькому**, який мешкав в економії під с. **Вербка**. В поповому лісі був великий сад, який і мав назву **Попів сад**. Охороняли ліси та вели господарську діяльність лісники, які жили або в селах, або на **курнях** в лісі. В **Стратіївському лісі** курінь спочатку розміщався біля **Ракової** (в районі копанки та криниці), потім був перенесений в сторону с. **Саражинка**.

В **Будейському лісі** курінь було побудовано на межі попової та панової частин в 1922 р. (на той час це вже був державний ліс). Першим лісником, що там проживав, був **Подольський Ясон Назарович** (див. п. 24). Все своє трудове життя (з перервою на фронтову участь) лісником пропрацював **Кравець Семен Васильович** (див. п.п. 1 і 106). То ж він із сім'єю проживав і на першому курені, і на другому, і в селах **Саражинка**, **Червона Гребля**, **Бритавка**.

Першим головою ТСОЗу був **Гребінник Фока Йосипович** (див. п. 42). Далі в різні роки головами колгоспу були **Бугайчук Назар Якович** (див. п. 4), **Посухівський Іларіон Степанович** (див. п. 12), **Довгань Леонтій Васильович** (із с. **Червона Гребля**). Потрібно відмітити, що найкраще піклувався про людей **Довгань Леонтій Васильович** – найкраще в районі оплачував їх працю (при цьому ще й вибачався, що не може платити більше, оскільки районне начальство на нього „дивиться вовком”). То ж до війни мої земляки жили більш-менш заможнo (якщо можна те життя назвати заможним).

Оскільки на час створення ТСОЗу ніяких суспільних приміщень не було, то коней розмістили у клуні **Поліщука Терентія Макаровича** (див. п. 20). Обсівалися насінням, яке вимагали із членів ТСОЗу – кожному доводилось завдання.

Селянська праця завжди була важкою – працювали мої земляки як раби. Особливо в сталінські часи. Вся робота виконувалась вручну. Поля обробляли **тяглом** – волами та кіньми. Техніки не було. Вручну сіяли та/або прикопували. Весь інструмент несли з дому. При сівбі кожен сівач навішував „**сівеньку**” (спеціальну торбу) і йдучи, розсівав зерно спеціальним способом (до речі, це не так просто, бо потрібно розсівати так, щоб зерно лягало майже

рівномірно, щоб не було великих прогалин – без спеціальних навичок це зробити важко).

Косили сіно, горох, пшеницю, жито, ячмінь косами, які могли бути обладнані дерев'яними *зребками* (спеціальні пристосування для створення покосу). Кукурудзу жали серпами. Скошене (вижате) в'язальниці в'язали у снопи, перевесла робили або з осоки, або зі скошеної пшениці чи жита. Снопи ставилися в *кони* (60 снопів) чи в *полукипки* (30 снопів), найчастіше в „*п'ятнадцятки*” (15 снопів). Далі ці снопи звозилися до одного місця і акуратно складалися в стіжки. Затим наступав час молотьби – молотили власними ціпами. Обмолочене зерно віяли решетами (існували також *дармої* – спеціальні решета з великими дірками). Тож сам процес віяння виконувався в кілька етапів – спочатку дармоями, далі іншими решетами.

Солому скиртували – складали на спеціальну сітку із цепків і порціями за допомогою кудолі („*кудола*” – металевий дріт діаметром 10-14 мм довжиною 50-100 м) волами витягували на скирду, де її розкладали скиртувальники. Звільнену від соломи сітку повертали назад за допомогою коня, що тягнув кудолу з іншого кінця. Керував цією роботою старший скиртувальник.

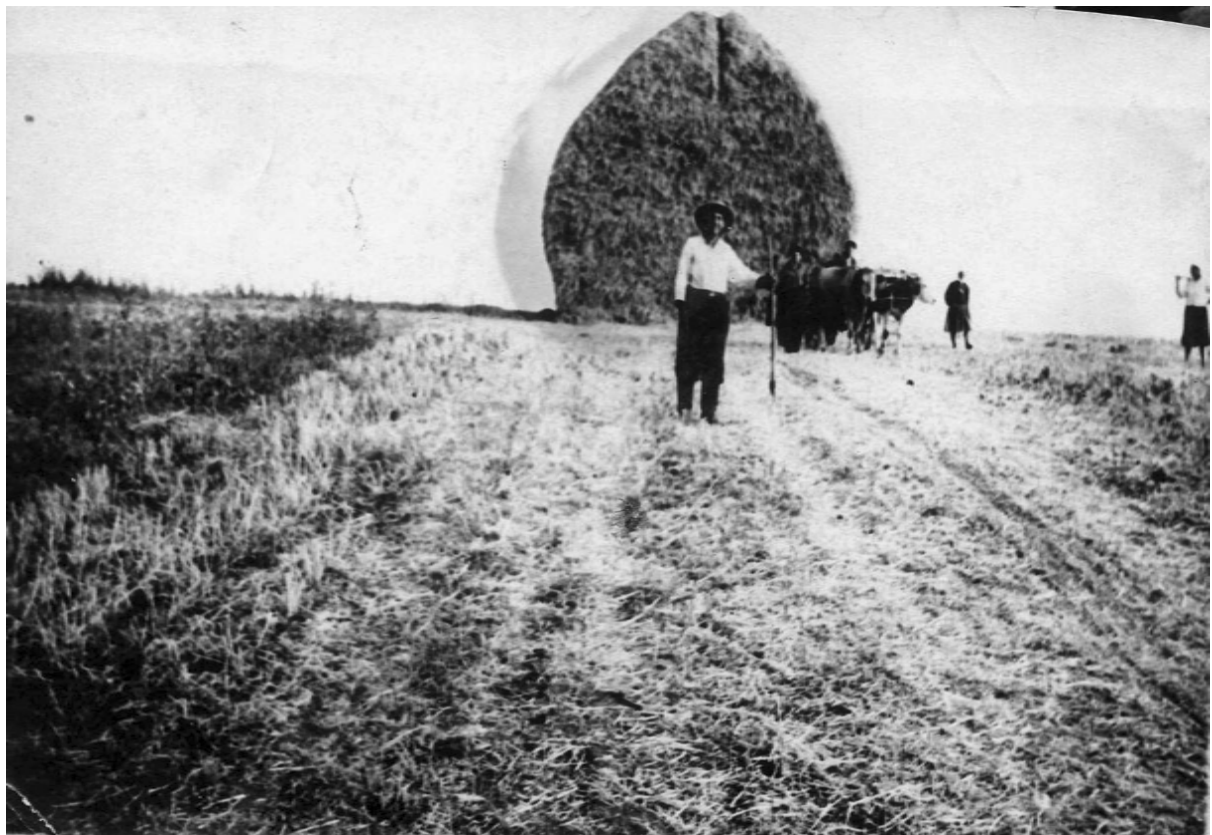
Зібраний врожай в перший рік зберігався в хаті **Білецького Федора Федоровича** (див. п. 1) – було зроблено просто в житловій кімнаті спеціальний засік. До речі, там же і було сховано господарем і власне зерно (щоб не відібрали спеціальні загони, що нищпорили скрізь в пошуках прихованого зерна).

Всі просапні культури (буряки, кукурудза, картопля і т.п.) оброблялися вручну. На наших чорноземах також добре ростуть бур'яни, тож сапати їх („*шарувати*”) нелегко, оскільки про культиватори в той час не йшлося. Ця робота лягала в основному на жіночі руки. Ще важчим було збирання буряків – копали буряки спеціальними лопатами („*копачами*”) чи виривали з ґрунту за допомогою спеціальних гачків. Цукрові буряки підводами відвозили на завод в **Чечельник** (понад 20 км в одну сторону). Інколи з такою роботою не справлялися і до Нового року.

За роботу у колгоспі нараховувалися *трудоdni*. Всі роботи було пронормовано – за цілоденну працю можна було заробити як більше, так і менше одного трудодня (часто траплялося і 0,25 трудодня). На зароблені трудодні видавалась натуроплата, частіше, зерном, яку ще потрібно було викупити. Тож того заробітку було «як кіт наплакав». Тому колгоспники крізь сльози сміялися з себе: «Сидить дядько на рядні та й рахує трудодні. За один трудодень – нема хліба ні на день».

Скиртувальники.

Кінцевий результат скиртування.

Коні та воли — основна тяглова сила. Ними орали землю, сіяли, волочили, звозили врожай, вивозили гній на поля і багато чого іншого робили. Воли були

сильніші за коней, та поступалися коням у швидкості. То знаходили їм застосування за придатністю: важча робота діставалась волам, легша – коням.

Орали поля спеціальними плугами, очищали плуги за допомогою *істика* (по-нашому, «гистик») – спеціальна металева лопатка 40-50 мм з держакон до 1 м). Потрібно зауважити, що оранка кіньми чи волами завдавала набагато меншої шкоди землі, ніж оранка тракторами, оскільки наші батьки та діди на схилах вели оранку поперек схилів, а тракторами – згори донизу, що сприяло ерозії ґрунтів. За якісь 40 років оранки тракторами вершини горбків в багатьох місцях стали «лисими» – чорнозем зносився до глиняного шару.

Вози, сани і всякий реманент також відрізнявся – окремо для коней, окремо для волів. Запрягати волів просто: ставили їх по різні боки дишля, на яке навішувалось *ярмо*. Тож шиї – в ярмо, з боків втикали *шкворні* в спеціальні отвори в ярмі, батіг в руки і готово. А от для коней існувала спеціальна упряж: *вудечки, шлей, постромки, віжки*. Вудечки натягували кожному коневі на морду та голову, шлей – через голову на груди. До шлей з обох боків одним кінцем пришивались постромки, які іншим кінцем чіплялися до дерев'яних *орчиків* на возі чи санях. Управління кіньми виконувалось за допомогою віжків, що прив'язувались до вудечок. Вудечки ще мали „*храпи*” – спеціальні металеві стержні, обома кінцями причеплені до спеціальних ремінців. Ці храпи вставлялися коням в рота – при натягуванні віжками храпи тиснули на кутики губів, що завдавало коням болю, таким чином стримувався рух коней. Змащували осі коліс дьогтем за допомогою квача із „*мазниці*”, яку підвішували ззаду воза.

Воли в колгоспі зберігалися до початку 1960-х років. Останніми двома парами волів їздили мій батько, **Малий Іван Арефович** (див. п.п. 63, 64) та **Петришин Михайло Степанович** (див. п. 75). Коней було значно більше – біля 40. Останню пару коней забрали на ферму в с. *Червону Греблю* в 1999 р. – їздив ними **Коровко Петро Олександрович** (див. п. 60).

При створенні колгоспу в центрі села було відібрано декілька ділянок для суспільних потреб. Оскільки на той час на одній із вулиць забудованою була тільки одна садиба (**Посухівського Степана Прокоповича** (див. п. 41), то будівлю йому було залишено, а присадибну землю відібрано. Іншим власникам відібраних ділянок №№ 43, 45, 47 і 49 були виділені ділянки в інших місцях.

На стикові двох вулиць (на ділянках №№ 29, 30, 31) спочатку були побудовані ферми та кузня. Пізніше ферми були пересунуто вище метрів на 100-200, а на їх місці побудовано дві комори («магазини»).

На ділянці № 28, на узвишші із східної сторони було побудовано приміщення контори колгоспу та початкової школи, а з нижчої, західної – великий льох.

На ділянці № 105, внизу, було побудовано кошару (вівчарню). Внаслідок знищення поголів'я овець кошара деякий час пустувала. Після деякого ремонту в цьому приміщенні в 1960-х роках був склад міндобрив. Його знесено було в 1967 р., оскільки у верхній частині цієї ділянки в 1960 р. побудовано дитячі ясла (там були діти різного віку – від одного до семи років).

Двигуном всілякого прогресу в селі був **Кльован Пилип Семенович** – він організував молотарку на кінному приводі (коні перебирали ногами на спеціальних роliках, далі за допомогою шківa рух передавався до машини). З одного боку молотарка „пожирала” попередньо розв'язані снопи, з іншого „випльовувала” соломu та зерно. Далі він впровадив віялку, яку крутили вручну. Ремонт всілякої техніки також виконувався або самим **Кльованом П.С.**, або за його допомогою – здавалося, що не було такої „залізяки”, яку б він не зміг викувати чи полагодити.

Дві сім'ї все ж навідріз відмовились вступати в колгосп (**Тернавського Бенедя Олізаровича** (див. п. 57) та **Лисого Івана Харитоновича** (див. п. 59), то вони переслідувались владою – у них було відрізано городи, їм не дозволялось випасати худобу на узбіччях доріг і т.п. В народі їх називали „штундами”. Кажуть, від репресій **Тернавського Б.О.** врятував його брат **Кузьма**, який служив у міліції в Москві.

В петлі Голодоморів і репресій

Голодомор 1932-1933 років мої земляки перенесли важко, але все ж легше, ніж мешканці сусідніх сіл, оскільки наші сільські комсомольські активісти не так старанно «вимітали» зерно та інші харчі, як в сусідніх селах. Все ж уникнути цього повністю не вдалося, тож доведений до кожного двору обсяг зерна звозився в „голубінку”: в с. **Червона Гребля** на території **колгоспу ім.Ворошилова** (вулиця 1-а Поперечна). Зібране в цій клуні зерно відвозилося на залізничну станцію в **Кодиму**. Кажуть, що там сила-силенна цього зерна й погнила (і це в той час, коли тисячі людей навкруги пухли від голоду та помирили!). Голод косив люд в навколишніх селах. Рятуючись від голоду, приходили до нас жителі сусідніх сіл, особливо із с. **Саражинки**, та мало хто їм міг зарадити. То прямо на вулиці дехто з них і помирав.

Репресії 1930-х років також не обійшли село. За наклепом (автором наклепу була **Гайванюк Анисія Степанівна** (див. п. 106), яка на свою скаргу, що мало отримала зерна за свою роботу в колгоспі була ображена відповіддю «що заробила, те й маєш»), донесла «органам», що голова колгоспу **Бугайчук Назар Якович** (див. п. 94) негативно відгукнувся на нагородження в Кремлі **Марії Демченко**, ініціатора масового руху колгоспників за високі врожаї цукрових буряків). Бугайчука заарештували 04.02.1936 р. Рішенням виконкому

Вінницького облсуду 09.03.1936 р. він був засуджений за статтею 54-10 КК УРСР на 4 роки ВТТ. А „відсидів” він майже 19 років – повернувся 05.03.1955 р. моральним та фізичним калікою.

Чимало селян постраждало й від *Закону «Про п'ять колосків»* («П'ять колосків», «Колоски», Закон «Про три колоски», Закон «7.8», Закон «7-8» – народна назва репресивного радянського закону часів *Голодомору*). Повна назва закону ЦВК й РНК СРСР «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення суспільної (соціалістичної) власності» від 7 серпня 1932 року, звідси й одна з його назв згідно з календарною нумерацією дня й місяця. Окрім власне самого закону була ще й таємна інструкція про його застосування. Закон передбачав судову репресію за розкрадене колгоспне й кооперативне майно: «розстріл з конфіскацією всього майна і з заміною за пом'якшувальних обставин позбавленням свободи на щонайменше 10 років з конфіскацією всього майна». Амністія в цих випадках заборонялась. Так, за цим законом засуджували і в 1930-ті, і в 1940-ві, і в 1950-ті роки: коли після жнив на стерні залишались колоски, їх було заборонено збирати. Якщо ж хтось наважувався це робити (голодування, недоїдання через брак зерна: «хліб – всьому голова»), то їх ловили і «органи», і свої посіпаки. Про постраждалих від цього закону в довоєнний період в селі інформація відсутня, а в післявоєнний період засудженими були **Малий А.С.** (див. п. 76) в 1944 р. терміном на 3 (?) роки (взяв «провину» дружини на себе, бо в сім'ї було двоє неповнолітніх дітей), **Кубай М.П.** (див. п. 66) – 18.09.1948 р. терміном на 1 рік, **Усатий П.В.** (див. п. 26) в 1947 р. терміном на 5 років, **Жураківська Є.Я.** (див. п. 36) в 1950 р. терміном на 8 років з конфіскацією пів хати («попалася» на крадіжці зерна разом із сусідом, **Кравцем В.П.** (див. п. 35), та останнього як інваліда війни було амністовано).

Із розповіді **Усатого А.П.**: «Мій батько, **Усатий П.В.**, випивав у колгоспній коморі із комірником **Поліщуком Т.М.** (див. п. 106). Швидко захмеліли (закушувати то ж не було чим). Дивиться, а в купі лежить зерно (суржик). «Можна взяти?» – запитав комірника. «Бери» – відповів той байдуже. Знайшов якогось мішка, всипав пуд зерна та й пішов додому. Вранці будять «органи», пов'язали. Виявляється, в мішку була дірка, то й позначив висипаним зерном «дорогу». А чи хтось здав, чи «дорогою» вислідили, того не знає».

Так, мій дід, **Малий А.С.** (див. п. 76) постраждав від «комунізму» по-крупному двічі: перший раз при колективізації – проживав він із сім'єю в с. **Червона Гребля**, вул. **Борівка**. Мав велику леваду («*Малая*», яка потім була разом з іншими сусідніми левадами «*Слепого*» та «*Батенка*» і «*Понів сад*»

переведена в державний ліс) та велику гарну хату на дві сім'ї із братом. То при створенні колгоспу (*артіль ім. Кагановича*) прийшли активісти (зазвичай, це були «незаможники», тобто, в основному, ледарі та п'яниці) і вигнали дві сім'ї з хати, а все господарство і майно забрали на користь артілі. Так само вчинили із сусідами (до десяти сімей), створивши центр артілі з конторою (яка розміщувалась саме в дідовій хаті), конюшнями, коморами і т.п. А мій дід з малою дитиною (моїм батьком) та іншою в повитку змушений був іти на посьолок і будувати собі нову хату. Пізніше, після об'єднання всіх колгоспів в один, в частині цих будівель та території відпала необхідність, будівлі були занедбані і знесені (залишилась лише одна невелика конюшня), а на звільненій території в 1960-ті роки було збудовано сільські дитячі ясла (ця будівля якраз знаходиться на території садиби мого діда). Вдруге ж мій дід постраждав від дії закону про п'ять колосків.

Другий мій дід, **Сліпий Митрофан Парфенійович**, проживав на тій же вулиці **Борівка**, мав 10 десятин землі, 7 пар робочих коней та всі необхідні будівлі й реманент. Найманою працею не користувався, бо мав багато дітей, декілька вже й одружених. То в нього був уже свій «колгосп». Як він сам говорив: «Мені легше побудувати клуню, ніж купити дитині спідничку». Чи ще на прохання дружини поїхати кінями на базар: «Коні шість днів працювали, то ж хай відпочинуть. А ти можеш і пішком піти». То ж йому була запропонована альтернатива: віддати все і вступити в колгосп, чи — **Сибір**. За одну ніч із чорнявого із синюватим відблиском волосся в діда стало білим — повантажив дід реманент та інструмент на вози та й віддав усе. А в 1947 р. у віці 70 років помер від голоду.

Між сталінщиною і фашизмом

Коли почалася війна, понад півсотні чоловіків було мобілізовано на фронт. Та мало хто із них мав бажання захищати злочинний режим, який двічі морив їх голодом — на початку **1920-х** та в **1932-33** роках. Режим, який знищував свій народ як морально, так і фізично. Режим, що відібрав в них землю та перетворив їх у колгоспних рабів. Режим, який „вдовбував” у голову кожного, що „если враг нападёт, будем воевать на его территории”. А вийшло, що доведеться воювати на своїй. Та ще й в тому безладі, що панував на фронтах у 1941 р., коли армія, яку готували до нападу, не вміла захищатись. То ж майже всі мобілізовані мої земляки пройшли схему „**оточення — полон — звільнення** (хто через втечу, хто через викуп, а багатьох було відпущено) — **домівка**”. Були такі, що просто кидали зброю (якщо вони її мали) та й подавалися додому.

В 1941-42 роках 9 чоловік пропали безвісті: **Андріяш Андрій Васильович** (див. п. 88), **Батенко Іван Федотович** (див. п. 13), **Бугайчук Сидір Матвійович** (див. п. 100), **Лисий Денис Володимирович** (див. п. 83), **Макарівський Влас Семенович** (див. п. 10), **Оленич Микола Трохимович** (див. п. 20), **Посухівський Онуфрій Іванович** (див. п. 8), **Сендик Авксентій Фомович** (див. п. 65), **Терлецький Дмитро Миколайович** (див. п. 73). За інформацією свідків, **Терлецький Дмитро Миколайович** загинув під час втечі із концтабору в *Миколаєві* в лютому 1942 р. За деякими чутками, **Оленича Миколу Трохимовича** мати (полячка) викупила із концтабору і відправила його в *Польщу*.

І тільки декілька чоловік пройшли всю війну і повернулися додому. Це **Кубай Панфіл Павлович** (див. п.п. 24, 96) – працював шофером, **Макарівський Матвій Никифорович** (див. п.п. 44, 51) – їздовим.

Наситившись „прелестями комунізму”, люди очікували полегшення від нової влади. Тож зустрічали з хлібом-сіллю колону німців, що пересувалась із с. *Червона Гребля* в сторону с. *Смолянка*. Та незабаром зрозуміли, що „хрін не солодший за редьку”.

Під час війни село знаходилось під румунською окупацією. Управління окупаційної влади (*премарія*) спочатку розташовувалось в хаті **Терлецького Захара Миколайовича** (див. п. 25), пізніше – в приміщенні колишньої контори колгоспу. В окупацію колгосп функціонував, як і в довоєнні часи. Крім традиційних культур на вирощуванні додалась ще одна – тютюн. Величезна ділянка була засаджена ним, а для його сушіння був побудований *шалаш* в полі в апрямку до с. *Смолянка*.

Старостою села було призначено **Гребінника Фоку Йосиповича** (див. п. 42), поліцаями стали **Андріяш Т.П.** (див. п. 89), **Андріяш В.І.** (див. п. 88), **Білецький М.Ф.** (див. п. 1), **Бугайчук Г.А.** (див. п. 23). Їхня справжня діяльність була направлена на захист людей – жодного із мешканців села не було скривджено. Більше того, вони всіляко допомагали підпільникам та партизанам, що діяли в *Брита́вському* лісі, всім необхідним (продуктами харчуванням, одежею), що збирали серед населення. І жодного зрадника не було в селі!

В селі містилися штаби 2-х партизанських диверсійних загонів під керівництвом майорів держбезпеки **Артюхова Івана Сидоровича** та **Морозова Павла**, яких було закинуто перед Новим 1944 роком сюди з Великої землі. Діяльність цих загонів розповсюджувалась на територію радіусом до 100 км. Один із штабів (**Морозова Павла**) знаходився в хаті **Усатого П.В.** (див. п. 26), якраз навпроти *премарії* (по-румунськи: управа), то при прибутті в село представників окупаційної влади біля вікон штабу чергували напоготові

партизани. На прохання господарів штаб перемістився до помешкання **Гончар Ганни Антонівни** (див. п. 95). Радистки („парашутистки” – так їх називали мешканці) перебували і в хаті **Андріяша Павла Даниловича** (див. п. 79). Штаб загону **Артюхова І.С.** розташовувався в хаті **Андріяша Василя Ісаковича** (див. п. 88).

Під натиском радянських військ окупанти відкочувались на захід. При цьому вони не забували розправлятися з існуючими осередками опору (підпільниками, партизанами чи радянськими диверсантами).

Нацистські карателі знали, що партизани знаходяться в селі **Новоукраїнка**, тож мали розправитися із ними, наступивши на село з двох боків – із **Стратіївки** та **Саражинки**. Якби ці обидві групи карателів об’єдналися, чи залишилося б що-небудь від села та хто-небудь із його мешканців?

На щастя, в сусідніх селах люди назву **Новоукраїнка** не знали – вони називали просто „**посьолок**”. Одна група карателів шукала дорогу до села із сусіднього с. **Саражинка**, та місцевий житель направив їх у протилежний бік. Інша група карателів (за різними оцінками, до 15 чоловік) надійшла із села **Стратіївки** з боку **Воловського** яру (мабуть, лісом вони боялися наступати). Як розповідав нам один із мешканців с. **Стратіївка**, його, ще пацана, били фашисти, бо не міг їм вказати дорогу до **Новоукраїнки**. І не тільки його. Люди очікували нашестя відступаючих, то ж 21 березня 1944 року повтікали в ліси – східна частина села в напрямку с. **Саражинки**, західна – в напрямку с. **Червона Гребля**. Були й такі, що не захотіли нікуди тікати, то хоронилися в погребях, чи й зовсім не ховалися. Тільки почав танути сніг, тож було і мокро, і холодно. Залишили село й партизани (за легендою, „щоб село не постраждало”).

Із розповіді **Сікача Миколи Гнатовича** (див. п. 46): „Перша, розвідувальна група німців із Воловського яру заскочила зненацька і зайшла до нас із городу. Серед них був один поранений, то ж заставили мого батька (а він був здоровий чоловік) нести німця назад на **гергошах**, тобто, німець „осідлав” мого батька і, погрожуючи зброєю, підганяв. Та коли батько вийшов на узвишшя за село, то снайпер із загону **Артюхова І.С.** „зняв” німця та так, що й батька легко поранив у плече..Потім і мобілізували мого батька з перев’язаним плечем. Один із німців зайшов у хату, де ми з братом сиділи на підлозі (мені було майже 5 років, а Серьожі 1 рік) і намірився нас розстріляти, та зайшов інший німець, взяв того за плече і сказав «мале, мале». То ж нас вивели на подвір’я, а хату підпалили. Далі ми переховувалися у льоху в сусідів”.

Із розповіді **Усатого Андрія Петровича** (див. п. 26): «Серед людей вештався і мешканець с. **Червона Гребля Омецінський Едуард Маркович**. Він активно закликав людей іти з ним в с. **Стратіївку** ніби назустріч нашим

військам. Ніхто з місцевих їти не хотів, зголосилося йти з ним два чоловіки із партизан. На другий день вони прибігли і розповіли про свої пригоди. Виявилось, що коли вони відійшли на деяку відстань від села, **Омецінський Е.М.** вийняв із кишень два пістолети і повів їх до німецького штабу. Там всіх арештованих допитували і зачиняли в якійсь хаті, затим виводили їх групами на подвір'я і розстрілювали. Та цим двом якось вдалось втекти. А **Омецінський Е.М.** втікав із німцями та був убитий біля с. **Лісничівка Балтського району Одеської області**. До речі, в тій же хаті чекав розстрілу і **Посухівський Михайло Іванович** (див. п. 9). Та йому вдалось заховатись в печі, закрившись затулою. А ми (троє дітей) з мамою теж ховалися в лісі. Було холодно та мокро, то ми не могли лежати, а переходили з місця на місце. Були якраз на **Раковій**, коли бачимо, дорогою від цвинтаря в сторону с. **Смолянка** рухається група німців. То потрібно було залягти в корчах, але мама сказала, що треба бігти до лісу, де були всі інші люди. Ми почали бігти, німці відкрили стрілянину. Дві кулі пробili мені пальто – в районі плеча та внизу поли, але, на щастя, тіла не зачепили. Нам вдалось втекти в ліс”.

Із розповіді **Гончар Ганни Антонівни** (див. п. 95): „**Омецінський Е.М.** все крутився біля мене в лісі та умовляв їти з ним. Мабуть, він знав, що в моїй хаті був партизанський штаб, то й хотів мене здати німцям. Але я не погодилась і не відходила від людей, то він відстав від мене”.

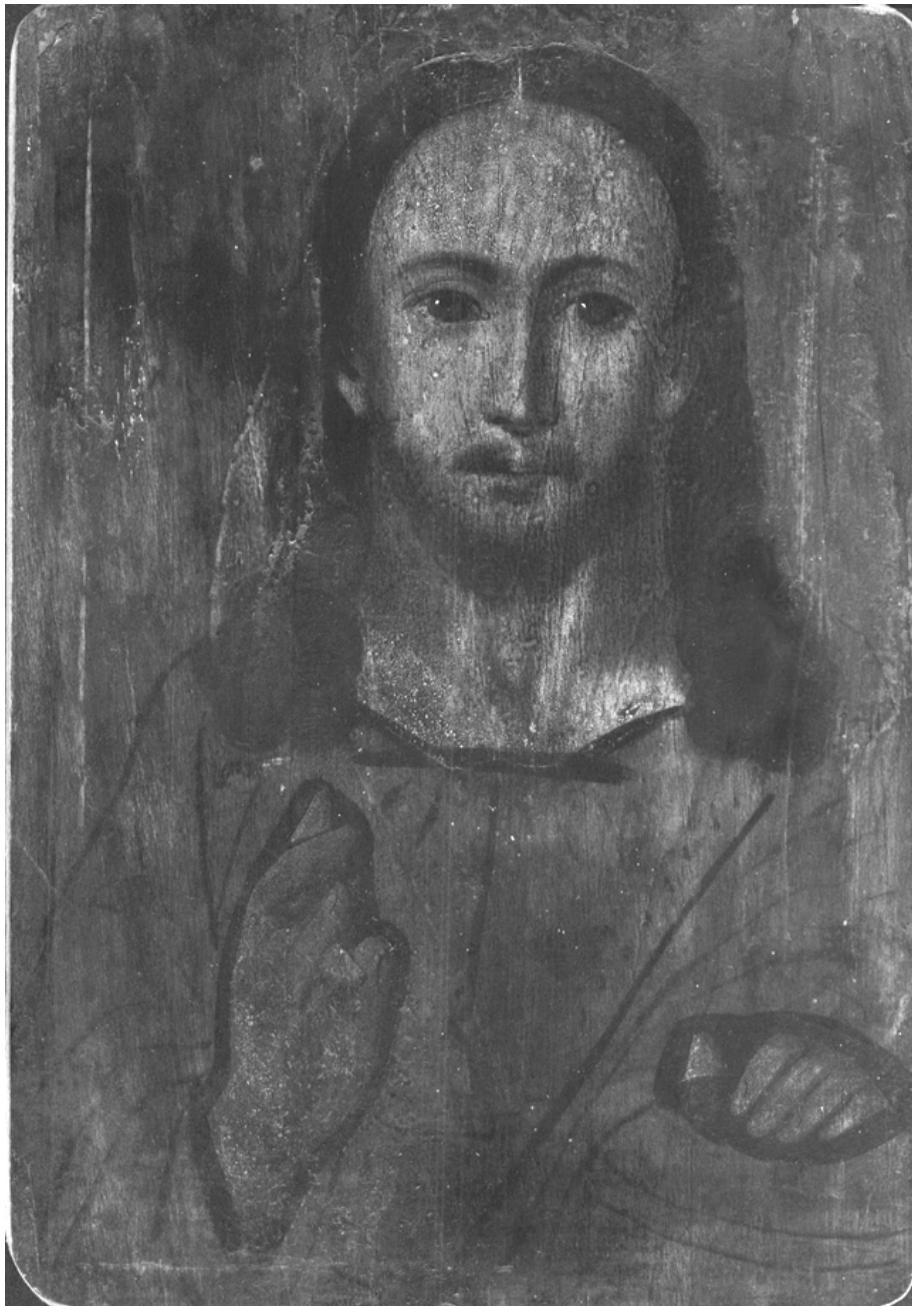
В дозори були виставлені місцеві люди на можливих напрямках появи ворога. В такому дозорі з боку **Воловського** яру були **Цехмейстер Василь Авксентійович** (див. п. 108), **Обжелянський Іван Григорович** (див. п. 102). Днем **22 березня** (на свято 40 святих) вони побачили німців і почали тікати. Ті пострілами поранили **Цехмейстра Василя Авксентійовича**.

Із розповіді **Кравець Анастасії Федорівни**: «Мій чоловік працював лісником, тому ми проживали в лісі в **Будейському** курені. Напередодні відступу фашистів до нас навідалися партизани і попередили, щоб ми пішли в село, бо відступаючі фашисти можуть нас тут постріляти. Я з двома меншими дітьми (3-річною **Надею** на руках та 8-річним **Володею**) пішла в село і була прийнята **Кубай Марією Федорівною** (див. п. 96), а чоловік із старшою донькою **Галею** залишилися в курені. Коли наступали карателі, люди ховалися десь в хатах чи льохах, більшість втекла до лісу. Я вирішила нікуди не йти. Аж забігає в хату „доброволець” (вояк із „Русской Освободительной Армии”, що воювала на стороні німців), скинув свою шинелю, схопив **куфайку**, та й дав дьору, на горе мені, бо це ж як німці знайдуть цю шинелю, то і мене з дітьми розстріляють. Схопила я ту шинелю, скрутила та й запхала в грубку, а сама за дітей та й ходу з хати. Тільки дійшла до клуні **Обухівського Ф.Є.**, аж звідти партизан, мені

каже: „Куда ти, дурепо, йдеш? Повертайся назад”. Повернулась, аж жінка привела пораненого **Цехмейстера В.А.**, положила його на ліжку, а сама втекла. То і я все ж вирішила тікати вже городом. Були ми вже на ріллі за городами, коли бачу два німці ідуть з одного боку, а три – з іншого і сходяться біля тієї клуні, де був партизан. Якби він захотів, то поклав би їх всіх, але він почав тікати теж за городи. То німці чергою з автомата його вбили, а потім підійшли, підняли його автомата, перевірили диск – він був повний. І це все відбувалося у мене на очах.

Потім підходять до мене і запитують: «Где твой муж?». Я зопалу випалила: „А хто його знає, як забрали на фронт, так нічого й не знаю – чи живий, чи ні”. Тож вони мене залишили. А недалечко була з трьома дітьми **Парелюлько Ольга Олексіївна** (див. п. 97) – вона вже йшла додому. Німці її оминули, але чомусь вирішили вбити, то прошили їх чергою із автомата, потім добивали її та дівчаток **Ганю** та **Валю** із пістолета вистрілами в голову. Вистрелили і в **Горбатюка Петра Васильовича**, брата **Цицаркіної Анастасії Василівни** (див. п. 69), що також був недалеко. Вже в темноті почули дитячий плач **Малий Ф.К.** (див. п. 90) та **Андріяш В.І.** (див. п. 88). Виявилось, що застрелена **Ольга Олексіївна**, падаючи, тілом накрила свого малого сина **Івана**, що й врятувало йому життя. Вони забрали малого, занесли додому, переодягли, нагодували.

А потім ще почули крик **Горбатюка Петра Васильовича**, який важко поранений, теж благав допомоги. То і його забрали, а ранком завезли в районну лікарню в с. **Ольгоніль**, де він і помер. Було вбито карателями ще 6 чоловік, які або не встигли сховатися, або не захотіли цього робити. Це мого батька, **Білецького Ф.Ф.** (див. п. 85) – вдома, **Обжелянського І.Г.** (див. п. 102) – вдома, **Обжелянського В.М.** (див. п. 22) – вдома, **Тернавського М.Я.** (див. п. 87) – під *шопою* (сараям) в **Слепого О.М.** А раненого **Цехмейстра В.А.** (див. п. 103) німець добив у хаті **Марії Кубайки** на ліжку вистрілами через вікно. То якби я залишилася, нас би також постріляли. Всі забиті поховані в братській могилі на місцевому цвинтарі, та, на жаль, нині ця могила занедбана».

Ікона, що виціліла в спаленій хаті

Із розповіді **Слепого Івана Леонтійовича** (див. п.п. 8 та 54): «Карателі почали палити хати від **Білецького Ф.Ф.** — одна група з однієї сторони вулиці, друга — з іншої. Коли німець зайшов у хату **Шарапанюк М.К.**, то побачив там лежачу її маму **Марфу Зиновіївну**, якій на той час було вже більше 80 років. То він взяв табурет, виніс його на подвір'я, затим виніс із хати **Марфу Зиновіївну**, посадив її на табурет, знайшов якусь одежу та рядна, одягнув та вкутає стареньку. Потім знайшов кужіль, підпалив його й кинув на горище, а сам пішов далі палити інші хати. Хата згоріла, бабка залишилась живою».

Із спогадів моєї матері, **Малої Палажки Митрофанівни** (див. п. 75): «Ще з 21-го числа ми ховалися в льоху, закрили вхід подушками, щоб не було чути, як діти плачуть (4,5 та 2 роки). Але інколи я вилазила із льоху, щоб

подивитися, що робиться. Село горіло. Коли побачила німців, які стояли біля двору **Кубая Зосима Петровича** (див. п. 78), то забігла в хату, зняла ікону **Варвари-Великомучениці**, та й почала з нею бігати навколо хати. Німці мене бачили, але не стріляли, може, вони спішили (бо подалися в сторону **Смолянки**). То кінець нашого кутка не був спалений».

Моя бабка, **Мала Ликера Федорівна** (див. п. 76), розповідала, що у них в хаті зібралося чоловік із 20, бо вважали мого діда, **Малого Арефу Севастьяновича**, за розсудливого чоловіка. То з ним не так страшно. На щастя, німці зупинилися в сусіда **Зосима Петровича Кубая**, бо була б «велика купа м'яса, якби вони зайшли до хати».

Із розповіді **Литвиненко (Стефанець) Л.І.** (див. п. 3): «Цікава доля однієї ікони, яка була у мого дідуся, **Подольського І.С.** Коли німці спалили хату, в хаті згоріло все-все. Навіть оклад ікони, що висіла на стіні, згорів. А от сама ікона **Ісуса Христа**, що намальована на дереві, уціліла, хоча була дуже закіптявленою. Я випросила у дідуся цю ікону, мені її частково відреставрували. Я її бережу».

За кілька днів після визволення села всіх чоловіків, визнаних хоч якось придатними до військової служби, було мобілізовано і відправлено на фронт. Майже всіх направили в частини **3-го Українського фронту**. Більшість – в **62 стрілецьку дивізію**. Підготовка новобранців (якщо можна її так назвати, бо фронтовики буквально знущалися над ними, мовляв, «мы воевали, а вы возле сисек отлёживались») велась біля міста **Рибниці**, в селі **Ковбасному**. Майже всі дружини новобранців збиралися групами та носили туди їжу своїм чоловікам. Багатьох із мобілізованих навіть не обмундирували, не озброїли, а погнали воювати. Розповідали фронтовики, що «великий переможний» маршал Жуков дуже «любив» українців, особливо тих, хто був в окупації. Тож їх спеціально кидали на найнебезпечніші ділянки. Дехто загинув в **Ясько-Кишинівській операції**, інші – біля озера **Балатон** в Угорщині. Не повернулося із фронту 30 чоловік, двоє померло вже вдома від ран. Хто вижив в перші дні, навчився воювати. Більше 20 із них нагороджені бойовими орденами та медалями, а **Посухівський Микита Іванович** (див. п. 16) – двома медалями «**За отвагу**», **Макарівський Матвій Никифорович** (див. п. 44) – медаллю «**За отвагу**» та орденом **Червоної Зірки**.

В **1968** р. вдячні земляки спорудили пам'ятний обеліск фронтовикам-односельчанам. Не стало вдячних мешканців, не стало й пам'яті – нікому тепер доглядати за обеліском...

Наші фронтовики під час святкування Дня Перемоги 9 травня 1980 року. Сидять: Кравець Семен Васильович, Борівський Павло Софронійович, Кльован Пилип Семенович, Кубай Панфіл Павлович; стоять: Батенко Іван Герасимович, Цицаркін Олексій Миколайович, Парелюлько Аврам Антонович, Макарівський Василь Григорович, Бугайчук Микола Григорович, Парелюлько Бенедь Антонович.

Під час святкування Дня Перемоги 9 травня 1980 року: Парелюлько Бенедь Антонович, Кльован Пилип Семенович, Цицаркін Олексій Миколайович, Бугайчук Микола Григорович, Кравець Семен Васильович, Борівський Павло Софронійович, Макарівський Василь Григорович, Батенко Іван Герасимович, Батенко Сергій Герасимович, Малий Іван Арефович.

Під час святкування біля клубу (1970). Сидять: Довгань Т.А., Мала П.М. з донькою Расю, Слепа М.А. з внучкою Танею, Кльован О.І., (?), Поліщук Г.С., Поліщук З.В., Зьомко Г.Н.; стоять: Півкорець Д.Р., Бондар М.С., (?), (?), Андріяш М.Г., (?), (?), Парилулько Г.Л., Грицишина О.Д., Довгань М.А., Терлецька О.М., Костик О.О., Посухівська Т.С., Кравець Г.Б., Краснянська Т.М., (?), Поліщук Г.С., (?), (?).

Така бідова відбудова...

Після звільнення від купантів село відбудувалося неймовірними зусиллями його мешканців, без будь-якої допомоги влади. Враховуючи, що майже всі чоловіки були мобілізовані, вся відбудова лягла на жіночі плечі – вони і в колгоспі працювали, і дітей виховували, та ще й потрібно було відновити спалені хати (бо чоловіків зразу ж мобілізували на фронт). Життя те, хоч і мирне, але дійсно було каторжним.

Із спогадів моєї матері: «Я залишилася вдовою в 24 роки з двома маленькими дітьми (4,5 та 2 роки), **«Іринка» (Терлецька Ірина Федорівна)** (див. п. 73) – в 35 років теж з двома дітьми (1 та 11 років). То колгоспне поле ми орали власними коровами, а борони тягали самі, бо жаліли корів-годувальниць. За таку важку працю в **1946** р. отримали по **100** грамів суржику на трудовень. Несу **склецок** (біля двох пудів) із суржиком і слізьми обливаюся: чим я буду годувати дітей? Тож запрягла корову в возика, дітей посадила на возик та й відвезла до батька в с. **Червона Гребля**, а сама поїхала в **«Западну» (Західну Україну)** на заробітки. Щоб якимось вижити, дуже багато людей були змушені податись в **Западну** на заробітки».

Завдяки цим заробіткам вдалось витримати голод 1946-47 років, хоча це теж було небезпечним, бо люди добирались (як туди, так і назад) на дахах товарних вагонів, «бочках» і т.п. Звідти можна було впасти, заснувши, або бути скинутим чи «спійманим на гак» (бандити користувались таким прийомом – коли поїзд проїжджав під мостом, то закидали спеціальні гаки на мотузках: що впіймалось, то і було їх здобиччю – чи якийсь мішок, а чи людина).

Повернення селян із заробітків відбувалось до початку **1950-х** років. Та хоч як важко працювали, жили сутужно до середини **1960-их** років: аж до введення грошової оплати, коли замість натуроплати на трудовні була введена грошова оплата. До того часу грошей у селян не було, бо потрібно було щось продати з городу, щоб щось придбати за гроші.

Мої земляки брали також участь у тих великих переселеннях в ***Бессарабію, Крим, на Урал, в Казахстан*** та інші території СРСР, що мали місце як і в довоєнні, так і післявоєнні роки. Ті, хто не приживався на новому місці з різних причин, поверталися назад. Оскільки в їхніх хатах проживали вже інші сім'ї, то доводилось будуватись повторно, або купувати іншу хату. Наприклад, 27.08.1951 р. було організовано переселення в ***Одесько-Приміський район Одеської області*** (пізніше він став ***Комінтернівським районом***, а село ***Красносілка*** в ньому – це колишня німецька колонія ***Колендорове, Гюльдендорф***).

Зліт ланкових к-пу ім. Т.Г.Шевченка: останній ряд – Батенко Марія Данилівна, Злащик Палажска Апатіївна, Довгань Петро Андрійович, Тернавська Домна Макарівна; середній ряд – Марченко Наталка Андріївна, Довгань Тетяна Андріївна, Парелюлько Бенедь Антонович, Гончар Ганна Антонівна, Стефанець Григорій Карпович; передній ряд – Мала Марія Тимофіївна, Кльован Іван Микитович (1945)

На початку 1950-х років було проведено об'єднання господарств в одне, в с. **Червона Гребля** (спочатку там був колгосп ім. Ворошилова, який після розвінчання культу особи Сталіна на XX з'їзді КПРС перейменували іменем Кірова). В склад цього господарства наш колгосп ім. Т.Г.Шевченка увійшов окремою рільничою бригадою, яку спочатку очолював **Кубай П.П.** (див. п.п. 24, 96), далі – **Стефанець Г.К.** (див. п. 59).

Основний напрямок сільгоспвиробництва – вирощування цукрових буряків, зернових (пшениця, ячмінь, кукурудза, горох) та тваринництво (телята, з деякими перервами, вівчарство).

Обробіток просапних культур вівся ланками колективно, без розбивки на норми. Це мало як переваги, так і недоліки. Перевагою – для одиноких, недоліком – для тих, хто мав домашніх помічників. Крім того, легше було „втюхати” для обробітку невраховані гектари (для приписування врожайності). Найважчою роботою вважалось вирощування цукрових буряків.

Готові до збирання хліба. Сидять в першому ряду: Парелюлько Мотрона Іванівна, Посухівська Христя Федорівна; в середньому ряду: Батенко Франя Степанівна, Кравець Ганна Бенедівна, Стефанець Григорій Карпович, Парелюлько Марія Бенедівна; у верхньому ряду: Посухівська Ликера Артемівна, Подольська Зоня Василівна, Кравець Лукія Антонівна, Посухівська Варвара Онуфрійвна та Посухівська Ксеня Марківна.

Після появи сходів буряки потрібно було „розібрати”, тобто, прорвати зайві рослини та ростки, через деякий час перевірити щільність посівів, далі прошарувати їх один, а то й два рази. В дощове літо добре росли бур’яни, особливо пирій та мушій (їх би косами косити, а не сапою рубати), то від цього шарування і спина, і руки боліли, а ще й домашня робота на ці руки чекала. Завдяки близькому розташуванню полів до домівок (найdaleше поле знаходилось на відстані менше 3-х кілометрів), на роботу та з роботи жінки ходили пішки. Ще й на обід бігали поратися у власних господарствах. Навіть, коли дощ проганяв їх із поля, то по закінченні дощу, коли трохи підсихало („протрахало”), жінки знову бігли в поле. То поля були добре оброблені і врожаї мали непогані.

На початку вересня починалося збирання („*копання*”) буряків. Очищені від землі та листя буряки зсипалися в *мірниці* (спеціальні дерев’яні конструкції об’ємом у 5 центнерів, що мали вигляд чотирикутної призми висотою більше метра без верха і дна з деяким розширенням донизу). При наповненні мірниці її „зривали” – піднімали вгору за 4 спеціальні ручки, щоб буряки залишалися на купі, а мірницю пересовували на інше місце (цю роботу також виконували жінки). Вивезення буряків відбувалось і вдень, і вночі – коли надходив транспорт. Вантажили буряки теж вручну. За зібрані та доставлені на переробіток буряки цукровий завод надавав додаткову оплату (зазвичай, це було після Нового року).

Ланка Посухівської Ксені Марківни шарує буряки.

На збиранні буряків: Рарич Ольга Іванівна, Борівська Євдокія Іванівна, ?, ?, Гаденюк Фрасина Юхимівна, Посухівська Ксеня Якимівна (1968).

Механізація в сільськогосподарське виробництво впроваджувалась вже після війни. Було придбано автомобіль, шофером якого був **Кубай Панфіл Павлович** (див. п.п. 24, 96). Шофером також працював **Посухівський Петро Михайлович** (див. п.п. 9, 18) до трагічного випадку, коли в результаті аварії загинув **Лисий Григорій Іванович** (див. п. 47), пізніше він працював їзовим і трактористом.

Під час збирання цукрових буряків: Стефаниць Марія Михайлівна, Парелюлько Мотрона Іванівна, Обнявко Олександра Антонівна, Гончар Параска Дмитрівна, Довгань Марія Андріївна, Борівська Євдокія Іванівна, Посухівська Ксеня Онуфрійівна, Посухівська Текля Степанівна, Посухівська Ксеня Марківна, Посухівська Ксеня Павлівна, Батенко Анастасія Дмитрівна.

Механічні молотарки, трактори, комбайни, автомобілі появились вже після об'єднання всіх колгоспів у один. Перші трактори, колісні „Універсали”, збереглися до середини 1960-х років. Працював на одному із них **Грицишин Борис Іванович** (див. п. 73). Трактористами в різні роки працювали **Сікач Микола Гнатович** (див. п. 46), **Костик Василь Федорович** (див. п.п. 36, 86), **Петришин Михайло Степанович** (див. п. 87), **Сліпий Іван Леонтійович** (див. п.п. 8, 54).

Головним годувальником та основним джерелом доходів моїх земляків служила присадибна ділянка (*город*), бо за свій важкий труд на трудовні вони отримували мізер. Тож доводилось „розриватись” між „созом” та городом. Вирощували в городах картоплю, буряки, гарбузи (*кабаки*), огірки, помідори, часник, цибулю, квасолю, нут, мак, кукурудзу, рідше пшеницю, жито, ячмінь. Картопля займала 50-80% посівної площі.

Та рятували «руки золоті»...

До 1960-х років вирощували коноплю як технічну рослину, з волокон якої виробляли рушники, рядна, підвіконники, мішки та одяг. Це була трудомістка та нелегка праця. Жали коноплю восени, зв'язували у снопи і вимочували у копанках не менше двох тижнів. Добре вимочені та висушені рослини били на *бателні* (спеціальний дерев'яний пристрій для подрібнення серцевини та відділення її від волокна). Далі отримане волокно вичісували на спеціальній щітці, виготовленій із густо забитих в дерев'яний круг повністю до шляпки цвяхів і перевернутій гостряками вверх. Вичесане волокно намотувалось на кужіль (*кукла*). Пряли з нього нитки за допомогою *веретена*. Дехто для цього використовував *прялку*. Кількість напряденого вимірювали за допомогою *мотовила* (дерев'яний пристрій, подібний до швабри, довжиною до 2,5 м, один кінець якого мав форму рогатки): вісім ниток складало *чисницю*, три чисниці – *пасмо*. Пасмо перев'язувалося ниткою і знімалося з мотовила. Після різдвяних свят приступали до ткання. За допомогою *снувалки* (пристрій, що складається із двох перехрещених по висоті прямокутників розміром 1 x 2 м. Верхнє з'єднання мало гострий шпиль, який вставлявся в отвір, що був висвердлений в *сволокові* (балкові) посеред хати, нижнє з'єднання вкладалося в спеціальну підставку так, що вся конструкція могла обертатися навкруг своєї осі) засновували пряжу. Прив'язану до зовнішньої сторони прямокутника нитку при обертанні плавно переміщували згори вниз та назад – знизу догори, до початку. Снувалки могли бути й іншого типу – вертикальними або горизонтальними (дивись фото), де моток пряжі мав меншу довжину. Після цього в хаті ставилися *кросна* – спеціальний ткацький верстат. Це складна

машина, яку важко описати – краще побачити десь у музеї, бо вже і в селі його важко знайти. Нитки основи намотувалися на один вал, через **начиння** і **битло** пропускалися до ткача і зачіплювалися до іншого валу, на який намотувався виріб. Поперечні нитки попередньо намотувалися на **цівки**, цівки вставлялися в **човника**, човник бігав впоперек від одного краю до іншого, розмотуючи нитку, яку прибивали битлом. Педалями по чергово піднімалася одна група ниток основи, опускалася інша. Цю роботу старалися завершити за тиждень до **Паски**, щоб можна було винести верстат та підготуватися до **Великодня**, а далі – до весняних робіт як у полі, так і на городі.

Верстат, на якому заготовлено ткани рушників, справа – вертикальна снувалка.

Прали шмаття в **ночвах** (дерев'яних коритах, виготовлених, як правило, із верби). Білизну замочували в **зільниці** (дерев'яний циліндр діаметром 40-60 см, висотою 120 – 140 см, також виготовлений із верби) – всередину вертикально поставленої зільниці закладали білизну, засипали зверху попелом, заливали кип'ятком та прикривали верх. Через певний час виймали білизну із зільниці та несли до **копанки**, де за допомогою **праника** (спеціальної дощечки з ручкою) об кладку вибивали шмаття. Висушену білизну розгладжували за допомогою **качалки** та **магілниць** (магілниця, рубель – дерев'яний брус довжиною до 1 м із

зубцями) – на рівній поверхні рублем качали-розгладжували намотану на качалку річ.

Рушники були окрасою кожної хати і вишивали їх майже в кожній хаті. Рушники свідчили про працелюбність, майстерність та смак вишивальниці. Вишивали, в основному, «хрестиком», «болгарським хрестиком» та «гладдю». Використовувались також і домоткані рушники. А супроводжували рушники моїх земляків від самого народження і до смерті, від першої купелі (скупану дитину загортали в рушник, затим клали в колиску, що також огорталася рушником) і до похоронів (чоловікам, що брали участь в похоронах, перев'язували руку рушником, труну спускали в яму на рушниках, в'язали рушники на могильні хрести).

Рушниками прикрашали оселі – вішали на ікони, портрети, на сволок. Такі рушники могли бути вишиті по всьому тлу. Були також і «плечові» рушники, які пов'язували людині (під час сватання, весілля, випроводження в армію і т.п.). Ці обрядові рушники вишивали по кінцях.

Рушниками втиралися та витирали посуд після миття – такі рушники вішали на дерев'яні кілочки біля входу в світлицю. Рушники були оберегами людини як вдома, так і в дорозі.

Для зберігання зерна, борошна та інших сипучих товарів використовувались *солом'яники* (вироби із соломи циліндричної форми із дном, діаметром та висотою від 50 см до 2 м).

Інфраструктура села була бідною (хто тоді дбав про населення?):

- магазин містився у власній хаті продавця **Борівського Сави Тарасовича** (див. п. 91);
- фельдшерський пункт – в місці квартирування фельдшера;
- дитячі ясла до 1957 р. – в хаті **Кравця Семена Васильовича** (див. п. 106), далі, до 1960 р. – в покинутій хаті **Терлецького З.М.** (див. п. 25);
- кіно показували в приміщенні колишньої контори колгоспу, пізніше там проживала сім'я вчителя **Півкорця Андрія Максимовича**;
- в другій половині приміщення колишньої контори колгоспу містилася початкова школа.

Розбудова сільської інфраструктури розпочалася в **1960** році – спершу було побудовано дитячі ясла (див. п. 105). В західній частині ділянки 28 в **1963** р. збудовано магазин („кооперацію”) і встановлено велику діжку для торгівлі гасом (на місці знесеного льоху). Через дорогу від магазину в **1964** р. збудовано клуб.

Вихователі, няні та вихованці дитячих ясел (1956). Сидять в першому ряду: Батенко Вася, Терлецький Коля, Гута Марія Іларіонівна з Шарпанюком Андрієм, Сандюк Валя, Кравець Петя, Сікач Локія Фадіївна; в другому ряду: Малий Петя, Стефанець Галя, Посухівська Валя, Посухівський Коля, Тернавська Марія Назарівна з Батенком Серьожою; в третьому ряду: Сапун Віра Іванівна, Мала Ксеня, Посухівський Федя, Посухівська Ніна, Стефанець Саша, Посухівська Галя, Терлецька Олена Дмитрівна, Гальчинський Петя, Кравець Ніна, Малий Володя, Бойко Оля та Костик Валентина Федорівна. Ясла містилися на садибі Кравця Семена Васильовича.

Оскільки електрика в селі появилася тільки в другій половині 1966 р., то для демонстрації кінофільмів використовувався бензиновий двигун-генератор, якого запускали на вулиці. Кіномеханіком в **1960-ті** роки працював мешканець с. **Червона Гребля Івановський Федір**. Кіно «крутили» 1-2 рази на тиждень. Плівки доставляли з **Чечельника** кіньми, а інколи — й на плечах. Квиток коштував 5 коп. для дітей та 20 коп. для дорослих. В то й же час в кооперації приймали на заготівлю курячі яйця по 6-7 коп. Тож квиток «знаходився» вдома у курнику. Якщо все ж не було грошей, а бажання потрапити в кіно було непереборним, ми, дітлахи, прокрадалися в зал під час перевірки квитків або заздалегідь, задового до початку сеансу, ховалися під сценою чи під лавками. Коли це не вдавалось, інколи капостили накиданням картуза на вихлопну трубу двигуна, він заглухав, кіномеханік починав вовтузитись із двигуном, а ми тим часом забігали в залу. Інколи при цьому отримували шлангом через плечі, але ж «мистецтво вимагало жертв». Під час демонстрації фільму часто рвалася плівка, її склеювали і продовжували «крутити» кіно. Запам'яталась фраза, яку часто виголошував кіномеханік: «Товариші! Йдіть додому, кіна не буде». Інколи через неполадки додивлялися фільм наступного дня — тоді вже йшли в кіно всі, хто хотів, бо квитків вже ніхто не перевіряв.

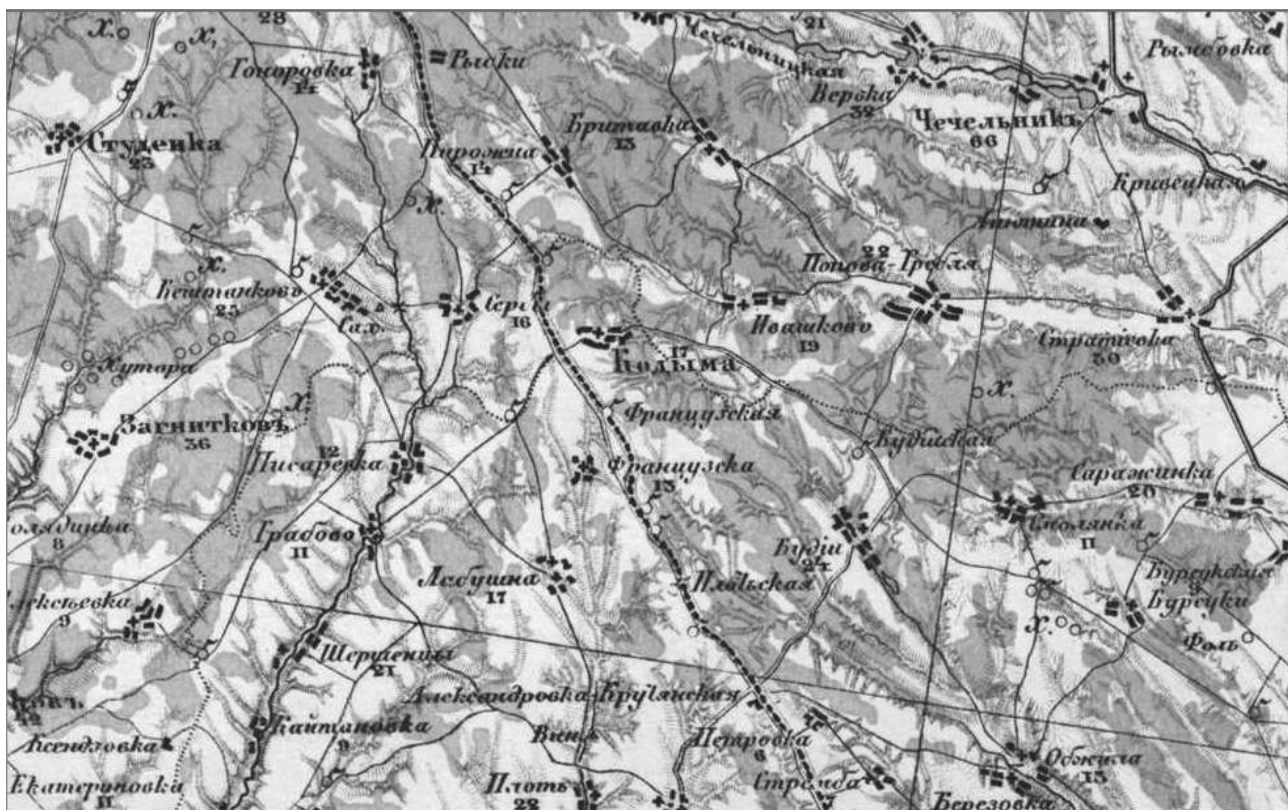

Вихователі та вихованці дитячих ясел (1968) – зліва направо: Парилулько Тanya, Грицишин Саша, Грицишин Гриша, Краснянська Лена, Шевчук Льоня, Костик Люба, ?, Краснянський Ваня, Андріяш Тanya, Гаденюк Ликера Федорівна, Малий Вася, Мала Рая, Цицаркіна Тanya, Малий Міша, Обжелянська Свєта, Цицаркіна Віра Олексіївна, ?, Кравець Рая, Кравець Валя, Обжелянська Анастасія Максимівна, Краснянська Галя та Бугайчук Вітя.

Максимального розквіту, якщо можна назвати розквітлим село без доріг з твердим покриттям, без будь-якого транспортного сполучення і т.п., Новоукраїнка досягн в 1970-х роках, занепадати вона почала вже на початку 1980-х років, коли в селі закрили початкову школу, бо мало кому подобалось віддавати малих дітей на цілий тиждень в інтернат в с. **Червона Гребля**.

Хоча колгосп був деякий час тричі мільйонером (в пореформній грошовій одиниці 1961 року річні прибутки його перевищували три мільйони), люди жили бідно, бо оплата праці була низькою в порівнянні із оплатою в сусідніх селах – це була спеціальна політика керівництва колгоспу, точніше, його голови **Омецінського Станіслава Йосиповича**. Коли в навколишніх селах будувалися дороги з твердим покриттям, він відмовлявся будувати дороги в нас, мовляв, «щоб не їздили торгувати, бо нікому буде в колгоспі працювати». Після виходу його на пенсію пішло деяке послаблення колгоспного гніту, дещо збільшилися доходи людей. Та все ж безгрошів'я, а ще більше, бездоріжжя, й привели до обезлюднення села.

Цікаво, що село **Новоукраїнка** розташоване не на порожньому місці – виявляється, на знайденій військовій карті за **1865** р. (див. нижче) тут вказаний хутір. Назва його невідома, хто проживав – також. За словами **Володимира Коноваленка**, який працював редактором Чечельницької районної газети і цікавився краєзнавством, колись йому в **Бершаді** якийсь старий єврей говорив, що до революції там мешкав якийсь **Варшавський**, а хутір називався **Варша**.

Наша місцина на старовинній карті (з інтернетресурсу)

Про екологію

Село наше було розташоване в сильно пересічній місцевості. Відсотків 15 земель не підлягають сільськогосподарському обробітку – т.зв. «**невдоби**», і можуть використовуватися лише для випасу худоби, та й то лише до початку літа, а далі через вигорання трави тають непридатними і для цього.

Із диких звірів в навколишніх лісах водяться зайці, лисиці, козулі, дикі свині. В післявоєнний період і аж до початку 1960-х років тут водилися вовки, яких тоді необхідно було відстрілювати, а шкури впольованих звірів здавати в район. Цим займалися місцеві мисливці. Особливо на цій ниві виділявся **Обжелянський Михайло Іларіонович** (див.п.22) – ходив в засідки на вовків і часто йому вдавалося впольовати з результатом. **Михайло Іларіонович** вважався найкращим мисливцем в районі, неодноразово преміювався безкоштовною передплатою на журнал «Охотник».

Коли починався сезон полювання, місцеві мисливці збиралися у ватаги, запрошували школярів в заганняйлів звірини. Ми піднімали такий крик та шум, що всіляка звірина зривалася і починала з переляку тікати від нас та потрапляла в засідки мисливців. Козулі та дикі свині оберігалися законом, то їх не можна було вбивати (це інколи робили браконьєри).

Цікаво, що більше 10 років взагалі про вовків не було чути, але на початку **1970-х** посеред білого дня майже в центр села забіг здоровенний вовк (говорили, що це біженці із **Біловезької Пущі**).

Біля впольованого вовка: Усатий А.П., Стефанець В.К., (на жаль, діда Михайла на світлині не видно, а видно тільки його «зброю»).

Із розповіді **Стефанця Віктора Карповича** (працівника міліції м. **Одеси**):

«Ми із **Обжелянським Михайлом Іларіоновичем** почули крик про допомогу та скавучання собаки із двору **Усатого Андрія Петровича**, то й побігли на той шум. Виявляється, вовк забіг на подвір'я, де на той час була **Усата Ганна Іларіонівна**, дружина **Усатого А.П.** Побачивши звіра, вона кинулася до старої хати, вовк – за нею. На подвір'ї був собака, такий невеличкий, бігав, гавкав та й ухопив вовка за хвоста. Вовк розвернувся й задушив собачку. Цим і скористалася **Ганя** – забігла в хату і встигла зачинити двері. Ми ж з дідом **Михайлом** «озброїлися» – я схопив вила, дід дровеняку і пішли на вовка. Врешті ми його здолали, хоча в Ольгополі по 40 уколів довелось отримати від казу».

Які вони були, земляки-новоукраїнці?

*Переходимо до подворового розгляду, починаючи із забудовників (наскільки нам вдалося встановити). Дати народження до 1918 року будуть вказані за **старим стилем**, після 1918 року – за **новим стилем**.*

1. Білецький Федір Федорович (1878 – 22.03.1944). Загинув на власному подвір'ї від німецької кулі під час визволення села, бо не захотів втікати з іншими мешканцями в ліс від наступаючих карателів.

Білецька (Кліщевська) Домна Олексіївна (19.01.1887 – 1967) – дружина. Працювала на різних роботах, проживала в селі безвиїзно, похована на місцевому цвинтарі. Поховала чоловіка, випровадила синів на фронт, залишилась на згарищі. Тож в частині уцілілої шопи обладнала собі кімнатку, поставила піч і там проживала до побудови сином нової хати в 1954 р.

Їхні діти: **Анастасія Федорівна** (25.10.1908 – 04.03.2015) – у заміжжі **Кравець** (див. п. 106).

Микола Федорович (1923 – 24.03.1945) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, стрілець 180 стрілецької дивізії, поранений в боях біля озера *Балатон*, село *Тарян, Угорщина*, помер від ран. Там же і похований (за даними ЦАМО – донесення 180 стрілецької дивізії: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 636).

Петро Федорович (03.07.1926 –) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., по демобілізації прибув додому 08.07.1945 р. Працював бригадиром артілі ім. Т.Г.Шевченка до об'єднання колгоспів, далі – їздовим на фермі та деякий час знову бригадиром рілничної бригади. Був одружений з **Тернавською Вірою Костянтинівною** (див. п. 84), яка, не витримавши сільського побуту, залишила чоловіка та згодом, 30.10.1950 р., виїхала на роботу на *Донбас*. Вдруге **Петро Федорович** одружився із **Обнявко Олександрою Антонівною** (05.05.1926 – 06.08.19) родом із с. *Будеї*, яка працювала на різних роботах.

Їхні діти: **Обнявко Галина Петрівна** (22.03.1950 р.н.) – в 1967 р. виїхала після закінчення 10-річки на навчання до м. *Бельци, Молдова*. Мешкає нині в м. *Миколаєві*, вул. Мала Морська.

Обнявко Євген Петрович (25.04.1952 – 2009) – після закінчення 10-річки та після демобілізації із армії, куди був призваний 03.05.1970 р., працював у місцевому колгоспі шофером, 23.09.1974 р. виїхав на навчання до м. *Кишинів, Молдова*. Трагічно загинув, похований у м. *Кишиневі*.

Весілля Євгена Петровича (1977?): стоять в другому ряду (справа наліво) Зубко (Білецька) Галина Петрівна, її чоловік та Слепий Іван Леонтійович; в першому ряду – Кравець Настя Федорівна, Слепа Раїса Іванівна, Довгань Марія Андріївна, Слепа Ксеня Онуфрійвна; сидять – Довгань Тетяна Андріївна, Обнявко Євген Петрович та його дружина, на колінах в молодого сидить дочка Галини Петрівни Ірина.

Петро Федорович та **Олександра Антонівна** 10.10.1975 р. виїхали на проживання в с. **Будеї Кодимського** р-ну (батьківщина **Олександри Антонівни**), де й похована **Олександра Антонівна**. Останні роки **Петро Федорович** доживав у доньки в **Миколасві**, де й похований.

Анастасія Федорівна із чоловіком **Семеном Васильовичем** (див. п. 106) в 1986 р. переїхали в батьківську хату.

Хата збудована в 1928 р., була спалена фашистами в 1944 р., не відбудовувалась, а в 1954 р. збудована нова (за традиційною технологією) на старому місці. **Домна Олексіївна** весь цей час мешкала в шопі – півшопи виділила на житло, в іншій половині шопи тримала худобу.

*Кравець (Білецька) Анастасія Федорівна: «Порпаюся на городі, то й своя картопелька, цибулька, фасолька. Буває, там і впаду, трохи полежу та й далі порпаюся» (23.08.2008р.).
А тут – з козою-годувальницею «Зорькою». (21.06.2009 р.)*

Святкування дня народження (25.10.2009): Кравець (Білецька) Анастасія Федорівна (в центрі), зліва її колишня сусідка по куреню Коноваленко (Погоріла) Надія Никифорівна з сином Віктором та невісткою Галиною (мишканці с. Червона Гребля), справа Коровко Петро Олександрович.

Святкування дня народження (25.10.2014): Кравець (Білецька) Анастасія Федорівна та її помічниця – кума доньки Надії Тарчинська Ніна Іванівна (мишканка м.Одеса, уродженка Вінницької області)

2. Довгань Семен (.... – ...).

Довгань Олександра (....-....) – дружина.

Їх син Явдоким Семенович-....).

Виїхали ще до війни. Купили хату:

Довгань Тетяна Андріївна, Довгань Андрій Протасович, Догань Марія Андріївна та Обнявко Олександра Антонівна з дітьми Євгеном та Галиною (1958?)

Довгань Андрій Протасович (15.07.1895 – 14.07.1967) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Після війни працював на різних роботах, в старості – сторожем, похований на місцевому цвинтарі.

Довгань Тетяна Андріївна (10.07.1907 – 30.10.1982) – дружина. Працювала на різних роботах, деякий час – ланковою, похована на місцевому цвинтарі.

З ними проживала мати **Тетяни Андріївни Сендик Софія Матвіївна** (1871 – червень 1960), яка похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Петро Андрійович** (27.06.1930 –). З 24.05.1951 р. по 05.11.1954 р. служив у армії, був одружений із **Бугайчук Ганною Григорівною** (див. п. 23). Після розлучення в 1955 р. виїхав на роботу на шахти *Донбасу*. В 1960 р. повернувся в село із дружиною **Сусоєвою Домною Артемівною** (нар. 24.11.1926 р.). Сім'я 12.05.1961 р. виїхала на роботу в *Луганську* область. Проживав у м. *Вальянівську Луганської* обл., де й похований.

Марія Андріївна (30.07.1927 – 03.03.2009) – працювала обліковцем, виїхала в 1993 р. в *Кодимський* р-н, с. *Тимків*, далі – в м. *Кодима*, де й похована.

Хата їхня збудована в **1929** р., спалена карателями й відбудована в **1944** р., а в **1954** р. збудована нова за традиційною технологією. В **1993** р. хату придбало лісництво – для тимчасових працівників, які випалювали деревне вугілля. На даний час хата знищена.

Довгані Тетяна Андріївна та Андрій Протасович (1958?)

Софія – мати Тетяни Андріївни

Довгань Андрій Протасович (1960-ті роки)

Довгань Петро Андрійович (1950 р.?)

Довгань Петро Андрійович із дружиною Марією, сестрою Марією та Посухівською Марією Онуфрійвною (1950-ті роки)

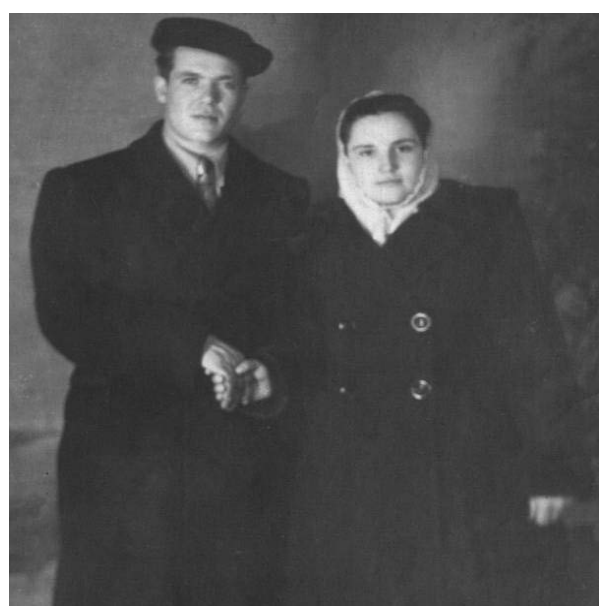
3. Подольський Іван Софронійович (26.12.1903 – 20.03.1985), мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., по демобілізації повернувся 25.10.1945 р. Проживав безвиїзно, працював конюхом, похований в с. *Червона Гребля*.

Подольська (Поліщук) Зоня Василівна (01.03.1903 – 11.08.1985) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована в с. *Червона Гребля*.

Діти: **Василь Іванович** (1925 – 21.08.1944) – був одружений із **Ганною Степанівною** (див. п. 55). Мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Сержант, командир відділення 181-го гв.СП 62-ї гв. СД 46-ї армії, дістав поранення осколком крижів із ушкодженням спинного мозку. Помер від ран 21.08.1944 р. в 313-му Окремому Санітарному Батальйоні 294-ї СД, похований біля с. *Пробота Яського повіту, Румунія*. За даними ЦАМО – донесення 294 СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18002, № справи джерела інформації 967).

Надія Іванівна (1929 -....) – у заміжжі **Зьомко** (в 1948 р. вийшла заміж). Мешкала у с. *Червона Гребля*, де й похована.

Ганна Іванівна (07.07.1935 -....) – у заміжжі **Стефанець** (одружена з **Стефанцем Іваном Карповичем** – див. п. 70). Працювали в колгоспі на різних роботах, **Іван Карпович** – мотористом у млині. В 1956 р. з донькою **Любою** (нар. 18.10.1955 р.) виїхали спочатку на *Донбас*, в 1957 р. – в *Чечельник*, далі в 1962 р. – в с. *Красносілка*, де **Іван Карпович** та **Ганна Іванівна** поховані. **Любу** ж забрали після закінчення 1-го класу родичі. Нині **Любов Іванівна** проживає в м. *Одеса*, працювала на Одеській кіностудії ім. О.Довженка.

Весілля Івана Карповича та Ганни Іванівни (1954 р.); Іван Карпович та Ганна Іванівна

Петро Іванович (1932 – 18.05.1948) – похований на місцевому цвинтарі.

З 1985 р. по 2000 р. в хаті проживали як дачники із Одеси **Обжелянський Микола Михайлович** (див. п. 26) із дружиною **Явдокією Микитівною** (див. п. 64).

Хата збудована в **1929** р., в **1944** р. спалена карателями. Збудована наново за традиційною технологією, перестала існувати в **2000**-ті роки. На території садиби розташована приватна пасіка мешканця м. **Кодима**.

Подольська Ганна Іванівна (зліва)

Подольська (Поліщук) Зоня Василівна із доньками Ганною і Надією та внучками Ксенею і Катею (1952)

Стефанець Іван Карпович, Стефанець Ганна Іванівна із донькою Любою та сином Іваном (1971); Зоня Василівна та Іван Софронійович із внучкою Любою та правнучкою Світланою. Стоїть Скорода Микола – чоловік внучки Олі (1982 р.).

4. Краснянський Іван Мойсейович (13.06.1913 -....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., по демобілізації повернувся 25.11.1945 р. Працював на різних роботах, а також майстром на будівництвах. В липні 1952 р. засуджений на 7 років, відбував покарання спочатку в м. *Дніпропетровську*, далі – на станції *Помошна Одеської* залізниці. В місцевому колгоспі працював будівельником. Похований у с. *Червона Гребля*.

Краснянська Ликера Максимівна (15.05.1915 -....) – працювала на різних роботах, після смерті чоловіка мешкала в доньки в м. *Новомосковську Дніпропетровської* області, де й похована.

З 1952 по 1957 р. **Іван Мойсейович** та **Ликера Максимівна** проживали в м. *Дніпропетровську*, далі – на ст. *Помошна*. Із 1961 по 1964 р. – в м. *Балта Одеської* області, додому повернулись в 1964 р., в 1991 р. переїхали до дочки в с. *Червона Гребля*.

Діти: **Ганна Іванівна** (1933 -....) – у заміжжі **Кравець** (вийшла заміж в 1950 р.). Мешкала в с. *Червона Гребля*, де й похована.

Іван Іванович (28.03.1940 – 21.12.1943) – похований на місцевому цвинтарі.

Марія Іванівна (1938 р.н.) – у заміжжі **Обжелянська** (одружена з **Обжелянським Василем Івановичем** – див. п. 102). Нині мешкає в м. *Новомосковську* Дніпропетровської області, вул. Шевченка, 31. В 1955 р. виїхала з чоловіком у м. *Дніпропетровськ*, а в 1957 р. – на ст. *Помошна*.

Рарич (Краснянська) Ольга Іванівна.

Ольга Іванівна (1936 -200..) (див. п. 83) – у заміжжі **Рарич** – виїхала в 1952 р. на навчання в ФЗУ в м. *Дніпропетровськ*, повернулась в травні 1957 р., працювала на різних роботах, а також поштарем, у 197...р. виїхала на ПМП в *Херсонську* область, далі – в *Ширяєвський* район *Одеської* області, де й похована.

Її діти: син **Євген(?)** (....-....) – похований на місцевому цвинтарі, дочка **Любов Петрівна** (24.01.1961 р.н.) – виїхала по закінченні 8-річки на навчання. Мешкає в *Ширяєвському* районі *Одеської* області.

Хата збудована в 1929 р., в 1943 р. збудована нова за традиційною технологією, в 1944 р. спалена карателями, відновлена, в 1990-ті роки знищена.

5. Усатий Марко Васильович (1906 – 1976) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК в березні 1944 р. Рядовий, стрілець 2-го стрілецького батальйону 186-го Гв.СП 62-ї Гв.СД 3-го Українського фронту. За бій 20.03.1945 р. південніше м. *Секешфехервар*, *Угорицина*, нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 024/н від 23.03.1945 р. по 186 Гв.СП). По демобілізації прибув 20.10.1945 р. Працював на різних роботах.

Усата (Коровко?) Оляна Євменівна (12.07.1904 -....) – дружина.

Працювала на різних роботах.

Діти: **Іван Маркович** (1927 -....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК в 1944 р. По демобілізації в 1949 р. одружився із **Злащик Галиною Дорофіївною** (див. п. 68). Проживав у смт. *Чечельник*, де й похований.

Ганна Марківна (1929 р.н.) – у заміжжі **Макарівська**.

Петро Маркович (1932 -....) – з 1952 по 1954 р. служив у армії.

Марія Марківна (1935 р.н.) – мешкає в *Криму*, с. *Кошарі*.

29.03.1950 р. **Марко Васильович**, **Оляна Омелянівна** з дітьми **Петром** та **Марією** виїхали на постійне проживання в Крим. В хаті залишилась дочка **Ганна Марківна** з чоловіком **Макарівським Семеном Леонтійовичем** (1929 р.н.), який 24.05.1951 р. призваний до армії.

Їх діти: **Володимир Семенович** (16.07.1951 р.н.) – проживає в с. *Владиславівка*, *Крим*.

Олександр Семенович (16.03.1957 р.н.).

Під час служби **Семена Леонтійовича** **Ганна Марківна** з сином **Володею** 02.07.1953 р. виїхала в *Крим*.

Сім'я **Макарівських** після повернення знову проживала в селі в 1960 – 1961 рр. (див. п. 72), далі переїхала с. *Саражінку Балтського* району.

Марко Васильович, **Оляна Євменівна** та син **Петро Маркович** в 1954р. повернулися назад. **Петро Маркович** в липні 1956 р. одружився із

Костик Надією Федорівною (див. п. 86). В 1958 р. **Петро Маркович** та **Надія Федорівна** із сином **Володимиром** переїхали в іншу хату (див. п. 74).

Марко Васильович похований на місцевому цвинтарі, а **Оляна Євменівна** доживала останні роки біля доньки в **Криму** (з 10.03.1980 р.), де й похована.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. – спалена карателями, відбудована, в **1990**-ті роки знищена.

*Сидять: свахи **Усата Оляна** та **Злащик Марія Калениківна** (по краях), між ними **Усата (Злащик) Галина Дорофіївна** та **Усатий Іван Маркович** з дітьми **Любою**, **Зіною** та **Анатолієм** **Стоять: четвертий зліва Усатий Петро Маркович** (1957?)*

6. Шарапанюк (Батенко) Мокрина Кузьмівна (1895 – 15.08.1981). Проживала в с.**Стратіївка**. Після смерті в 1933 р. чоловіка, **Шарапанюка Івана**, повернулася з дітьми в рідне село. Хату будувала сама, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Ганна Іванівна** (1921 – 2008) – (див. 55).

Андрій Іванович (1924 – 1964) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., повернувся 10.06.1949 р. Одружений з **Парелюлько Марією Бенедівною** (див. п. 14). Проживав у м. **Кодима**, де й похований.

Марія Іванівна (нар. 19.04.1927) – в заміжжі **Кандиба**. 28.06.1951 р. виїхала в м.*Алчевськ, Луганська* обл. Її донька **Галина Романівна** (1947 р.н.) проживала в бабусі до **1954** р.

З ними проживала **Батенко (Гоца) Марфа Зіновіївна** (1861 -....) – мати **Мокрини Кузьмівни: „баба Кузьмиха” – бранка** (повитуха). Похована на місцевому цвинтарі.

Хата була спалена **1944** р., відбудована, в **1990**-ті роки знищена.

7. Познанська Ганна – проживала із мамою, братом та двома дітьми. Сім'я виїхала.

Далі проживали:

Кліщевський Антон (Антось) Олексійович (1881 -.....) – помер та похований в м.*Одеса*.

Савинецька Оляна Олександрівна – дружина, похована на місцевому цвинтарі.

Їх донька **Ніна Антонівна** виїхала до *Криму*.

З другою дружиною **Глафірою (Гашею)** мали двоє дітей:

Віра Антонівна – виїхала до м. *Одеса*.

Михайло Антонович – виїхав до *Криму* (ст. *Сім Колодязів*).

Далі в хаті проживали:

Парелюлько Аврам Антонович (26.07.1914 – 14.02.1993) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, мінометник 1-го стрілецького батальйону 186-го Гв.СП 62-ї Гв.СД 2-го Українського фронту. За бій 20.08.1944 р. в районі м. *Ясси, Румунія*, нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 036/н від 05.09.1944 р. по 186 Гв.СП). По демобілізації повернувся 20.10.1945 р., проживав безвиїзно, працював на фермі їздовим, похований на місцевому цвинтарі.

Парелюлько (Гончар) Ганна Афремівна (10.02.1922 – 01.03.1985) – дружина (див. п. 69). Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Володимир Аврамович** (1944 – 29.11.1944) – похований на місцевому цвинтарі.

Володимир Аврамович (25.07.1946 – 20.03.2000) – інвалід з дитинства (ДЦП?). По смерті батьків вивезений в інтернат у м. *Одесу*, похований на місцевому цвинтарі

Микола Аврамович (21.08.1948 р.н.) – по закінченню 10-річки навчався в школі механізації в смт. *Кодима*, працював сільським електриком. Після

служби в армії (з 20.05.1967 р. по 1969 р.) виїхав на ПМП в м. **Одесу**, де мешкає і нині по вул. Бреуса.

Олена Аврамівна (18.10.1950 р.н.) – виїхала 02.05.1968 р. на навчання в м. Кременчук, мешкає нині в м. **Дружківка**, вул. Радченка.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. – спалена карателями, відбудована. В **1966** р. побудована нова – з **лампачу**, в **1990**-ті роки перестала існувати.

*Сидять: Аврам Антонович із сином Володею та Ганна Афремівна із сином Миколою.
Стоїть Довгань Марія Андріївна. (1949)*

8. Посухівський Онуфрій Іванович (1903-....) – мобілізований до Червоної Армії в 1941 р. Чечельницьким РВК. Пропав безвісті в 1941 р. (за даними ЦАМО: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 977520, № справи джерела інформації 897).

Посухівська (Гончар) Текля Степанівна (1908 -....) – дружина. Працювала на різних роботах. З 1964 по 1966 р. мешкала з сім'єю доньки. 22.12.1978 р. виїхала на проживання до доньки в **Кодимський** р-н: спочатку в с. **Смолянку**, далі – в с. **Тимків**, де й похована.

Діти: **Ольга Онуфріївна** (1928 -....) – похована на місцевому цвинтарі.

Василь Онуфрійович (1930 – 1935) – похований на місцевому цвинтарі.

Олексій Онуфрійович (1932 – 1933) – похований на місцевому цвинтарі.

Іван Онуфрійович (1934 – 1934) – похований на місцевому цвинтарі.

Марія Онуфрійвна (03.04.1936 – 25.01.1996) – у заміжжі **Савинецька**. Працювала ланковою. В 1958 р. вийшла заміж, переїхала до чоловіка в с. **Червона Гребля**, далі сім'я виїхала в 1961 р. – спочатку на **Цілину**, повернулася в 1964(?) р. в м. **Кодима**, де й похована.

Ксеня Онуфрійвна (10.04.1941 – 29.08.2012) – у заміжжі **Слепа**, одружена із **Сліпим Іваном Леонтійовичем** (див. п. 54). Проживала востаннє в м. **Кодима**, де й похована.

Їх діти: **Раїса Іванівна** (12.04.1960 р.н.) – проживала в **Рибниці**, з 1992 р. мешкає в м. **Кодима**.

Іван Іванович (1961 – 1961) – похований на місцевому цвинтарі.

Іван Леонтійович в 1960 р. виїжджав на роботу в **Комі АРСР** та в серпні 1962 р. повернувся. В 1964 р. сім'я виїхала вже в **Крим (Сакський р-н)**, звідки переїхала в **Кодимський р-н** (спочатку в с. **Смолянка**, далі – в с. **Тимків**, затим – в м. **Кодима**). Востаннє **Іван Леонтійович** мешкав у доньки в м. **Подільську (Котовську)**, де й похований.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. – спалена карателями, відбудована, перестала існувати у **80-ті** роки.

Посухівська Марія Онуфрійвна, Савинецький Василь Андрійович, Подольська Ганна Іванівна (195?).

Сидять: Посухівська (Гончар) Текля Степанівна, її внучка Рая, Довгань Марія Андріївна; стоять Сліпий Іван Леонтійович, Слепа (Посухівська) Ксеня Онуфрійвна (1963 рік).

9. Посухівський Михайло Іванович (20.11.1904 -....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., по демобілізації повернувся 15.10.1945 р. Працював бригадиром, завфермою, обліковцем, похований на цвинтарі в с. *Червона Гребля*.

Посухівська Ксеня Якимівна (16.04.1906 -....) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на цвинтарі в с. *Червона Гребля*.

Діти: **Петро Михайлович** (11.06.1928 -....) (див. п. 18).

Галина (Ганна) Михайлівна (13.01.1931 -....) – була одружена 13.05.1954 р. із **Обжелянським Петром Івановичем** (див. п. 102), який помер ще до року після весілля (14.10.1954 р.). Працювала продавцем у сільпо в *Червоній Греблі*. Після одруження із **Сендиком Миколою** в 1956 р. виїхала до м. *Одеси*, де й похована.

Тимофій Михайлович (1933 -....) – в 1952 р. призваний до Радянської Армії, демобілізований 13.11.1955 р., з 1956 р. проживав у с. *Червона Гребля*, де й похований.

Володимир Михайлович (06.06.1936 -....) – виїхав у 1953 р. після закінчення 7-річки на навчання до м. *Одеса*, з 1956 по 1959 р. – служба в Армії, далі з 1960 р. проживав в м. *Одесі*, де й похований.

Хата була збудована в **1929** р., спалена карателями в **1944** р., відбудована. З **2003** р. проживає в подарованій йому хаті **Коровко Петро Олександрович** (див. п. 72).

Хата Посухівського М.І.

Посухівські: Володимир Михайлович, Галина Михайлівна, Тимофій Михайлович

Посухівські Михайло Іванович та Ксеня Якимівна біля свого двору.

Стоять: Посухівська Ксеня Якимівна, Довгань Марія Андріївна, Сендик Маланка Степанівна, Макарівська Ганна Власівна, Стефанець Марія Михайлівна; присіли: Посухівська Галина Михайлівна, Макарівська (Обухівська) Тамара Федорівна з сином.

10. Кубай Микола Федорович (1907 -....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК в 1941 р., повернувся з фронту 20.08.1944 р. Працював ковалем та на різних роботах.

Кубай Параска Василівна (1912 -....) – родом із с. *Стратіївки, Бойківка*.

Діти: **Анастасія Миколаївна** (1935) – проживає в *Красносілці Комінтернівського району Одеської області*, вул. Незалежності.

Ганна Миколаївна (1938) – с. *Завадівка Теплицького* (колишнього) району *Вінницької області*.

Валентина Миколаївна (1947 – 07.05.1949) – похована на місцевому цвинтарі.

Микола Федорович та **Параска Василівна** разом з дітьми 27.08.1951 р. виїхали до с. *Красносілка Комінтернівського району Одеської області*.

Далі хату купила вдова, чоловік якої **Макарівський Влас Семенович** (1908 -.....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК в 1941 р. Пропав безвісті 02.02.1942 р. – рядовий 1-го окремого стрілецького батальйону 14-ї окремої стрілецької бригади 1-го гвардійського стрілецького корпусу (за даними ЦАМО: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 818883, № справи джерела інформації 1284).

Макарівська (Мала) Ласовета Луківна (1904? 1900? 1909? – 04.06.1983 р.) – господарка двору. Проживала безвиїзно, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Петро Власович** (нар. 30.08.1931) – проживає в с. *Червона Гребля*.

Сергій Власович (15.11.1934 -.....) – в 1952 р. виїхав на навчання в ФЗУ в м. *Чистякове*. 15.07.1955 р. призваний до Армії, після служби в армії по одруженню з 1961 р. проживав в с. *Червона Гребля*, де й похований.

Макарівська Ганна Власівна

Ганна Власівна (14.08.1926 -....) – працювала на різних роботах. В 1951 р. виїжджала на роботу в м. **Чорномин**, повернулася в кінці 1953 р. Її син **Іван Петрович** (нар. 19.08.1965) 21.04.1984 р. виїхав на навчання в м. **Одесу**. Проживає в м. **Кодима** з 20.06.1997 р. **Ганна Власівна** 10.02.1998 р. виїхала до сина в м. **Кодима**, де й похована.

З 05.06.1976 р. по 10.02.1977 р. **Сліпий Василь Олексійович** із сином **Віктором** проживали в цій сім'ї, потім повернулися назад.

Хата була збудована в 1934 р., в 1944 р. – спалена, відбудована, перестала існувати в кінці 90-х років.

11. Андріяш Макар Іванович (10.03.1910 – 16.02.1983) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., повернувся з фронту 20.11.1945 р. Проживав безвиїзно, працював їзовим, похований на місцевому цвинтарі.

Андріяш (Яценюк) Варвара Филімонівна (07.01.1913 – 30.11.1953) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Шлапак (Яценюк) Юстина Филімонівна (08.03.1918 – 25.12.1992) – друга дружина (сестра **Варавари Филімонівни**). Проживала безвиїзно, похована на місцевому цвинтарі.

Андріяш Ганна Макарівна

Діти: **Ганна Макарівна** (22.12.1939 – 03.01.2014), в заміжжі **Підлісна**, в 1956 р. виїхала на роботу в м. **Одесу**, працювала на кіностудії ім. О.Довженка, похована за місцем проживання.

Володимир Макарович (01.11.1946 р.н.) – по закінченні 8-річки працював листоношею. В 1963 р. виїхав на навчання до м. **Одеси**. Після служби в армії проживає в м. **Одеса**.

Зіна Макарівна (02.01.1951 – 08.03.19....) – інвалід з дитинства (повний параліч?). 02.10.1986 р. переміщена в будинок інвалідів м. **Браїлів, Вінницька** область.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. – спалена, відбудована, припинила існування в кінці **90-х** років.

Сім'я Андріяшів за обідом: Юстина Филімонівна, Володимир Макарович, Макар Іванович

Андріяш Макар Іванович під парасолькою; Шлапак Юстина Филімонівна із внучкою Світланою.

*Литвиненко (Стефанець) Любов Іванівна та Підлісна (Андріяш) Ганна Макарівна
з І.Мунтяном*

Литвиненко (Стефанець) Любов Іванівна та Підлісна (Андріяш) Ганна Макарівна

12. Посухівський Іларіон Степанович (1911 – 20.12.1944) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Гв. єфрейтор, стрілець 126-го стрілецького полку 41-ї гв. стрілецької дивізії, поранений в боях біля озера *Балатон*, село *Шапоня, Угорицина*, помер від ран. Там же і похований (за даними ЦАМО – донесення 180 стрілецької дивізії: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 636).

Посухівська (Бойко) Ольга Савівна (...- 1944) – дружина. Похована на місцевому цвинтарі.

Згорілу хату відбудувала в 1948 р. сестра **Іларіона Степановича Посухівська Мокрина Степанівна** (10.02.1914 – 1997) – працювала на різних роботах. Виїжджала 30.07.1979 р. до дочки в м. **Кодиму**, та повернулась, 10.05.1989 р. знову виїхала: в с. **Червону Греблю**, затим в **Кодиму**, де й похована.

Макарівський Василь Григорович (01.01.1922 – 31.03.1997) – її чоловік. Прибув 25.04.1949 р., працював їзовим, похований на місцевому цвинтарі.

Їх діти: **Олексій Васильович** (02.04.1944 р.н.) – по закінченні 8-річки працював їзовим. Служив у армії з 29.11.1963 по 1966 р. Після служби в армії працював листоношею. З 1968 р. мешкає в смт. **Чечельник**.

Федір Васильович (21.04.1950 р.н.) – після 8-річки в 1965 р. навчався в ПТУ в м. **Кодима**. Після служби в армії проживає в м. **Одеса** по вул. Щорса.

Микола Васильович (19.12.1951 р.н.) – після 8-річки в 1967 р. виїхав на навчання до м. **Одеса**, після служби в армії проживає в м. **Києві** по вул. Маяковського.

Валентина Василівна (17.03.1953 р.н.) – після 10-річки працювала завідуючою місцевим клубом, затим виїхала в 1972 р. в м. **Кодима**, де проживає і нині.

Хата була побудована (?), в **1944** р. спалена, в **1948** р. відбудована, перестала існувати в кінці **90**-х років.

13. Хату побудував **Посухівський Степан Прокопович** (1889 – 1947?) – виїхав із сім'єю в **Челябінськ** та скоро повернувся. Оскільки хата вже була продана, довелось будуватись в іншому місці (див. п. 41).

Хату купив: **Батенко Іван («Ваньо») Федотович** (1913 -.....) – мобілізований до Червоної Армії в 1941 р. Чечельницьким РВК. Пропав безвісті в 1941 р. (за даними ЦАМО: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 977525, № справи джерела інформації 67).

Батенко Марія Данилівна (02.07.1907 – 13.04.1985) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала в лісництві та в колгоспі, похована на місцевому цвинтарі.

Після смерті чоловіка **Марія Данилівна** прийняла **Борівського Павла Артемовича** (06.11.1896 – 11.12.1962) – працював на різних роботах, похований на місцевому цвинтарі.

В 1968 р. з **Марією Данилівною** проживали племінник **Банний Володимир Іванович** (1949 -.....) з дружиною **Банною (Кравець) Тетяною Семенівною** (1951 р.н.), сім'я **Банних** переїхала в с. **Червона Гребля**.

Хата була побудована (?), в **1944** р. спалена, відбудована, перестала існувати в **1990**-х роках.

14. Парелюлько Бенедь (Венедикт) Антонович (14.03.1904 – 12.05.1984) – інвалід 2 групи праці (молотаркою відірвало праву руку). Працював на різних роботах, похований на місцевому цвинтарі.

Парелюлько (Андріяш) Мотрона Іванівна (10.07.1904 – 12.02.1993) – дружина. Проживала безвиїзно, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Ганна Бенедівна** (14.11.1927 – 2004) (див. п. 35).

Марія Бенедівна (1932 р.н.) – у заміжжі **Шарапанюк** (одружена з **Шарапанюком Андрієм Івановичем** – див п. 6). Виїхала в 1953 р. до м.*Одеси*, проживає в м. *Кодима*.

По смерті **Мотрони Іванівни** в хаті деякий час проживала внучка **Кльован (Кравець) Ніна Василівна**, мешканка м. *Києва*, без реєстрації. Затим років з 10 – фермер із *Чечельника*, теж без реєстрації.

Хата була побудована в 1929 р., в 1944 р. спалена, відбудована, наразі існує в умовно-житловому стані.

Сусіди: Посухівський Михайло Іванович та Парелюлько Бенедь Антонович.

15. Посухівський Онуфрій Прокопович (12.05.1904 -.....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, зв'язковий батареї 76-мм гармат 182-го Гв.СП 62-ї Гв.СД 2-го Українського фронту, за бій 24.08.1944 р. в районі м. *Ясси, Румунія*, нагороджений медаллю „За боевые заслуги” (за даними ЦАМО – наказ № 014/н від 02.09.1944 р. по 182 Гв.СП). По демобілізації прибув 25.10.1945 р., проживав безвиїзно, працював

теслею, бригадиром будівельної бригади, похований на цвинтарі в с. **Червона Гребля**.

Посухівська (Олійник) Христя Федорівна (01.10.1904 -.....) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на цвинтарі в с. **Червона Гребля**.

Діти: **Петро Онуфрійович** (.....-.....) – похований на місцевому цвинтарі.

Галина Онуфріївна (1930 – 11.01.1945) – похована на місцевому цвинтарі.

Варвара Онуфріївна (17.12.1932 р.н.) – в заміжжі **Суркова**. В 1950 р. виїхала на навчання до Одеси, в 1954 р. – на роботу в **Орловську область**, нині проживає в м. **Вінниця**.

Людмила Онуфріївна (.....-.....) – похована на місцевому цвинтарі.

В 1974 р. **Онуфрій Прокопович** та **Христя Федорівна** переїхали на постійне проживання в с. **Червона Гребля**, де й поховані.

В хату перейшли сестри **Івановська (Жабокрицька) Домна Петрівна** (14.01.1895 – 10.06.1984) та **Жабокрицька Тетяна Петрівна** (1910 – 12.06.1975) (див. п.61). **Тетяна Петрівна** та **Домна Петрівна** поховані на місцевому цвинтарі.

Хата була збудована в 1929 р., в 1944 р. – спалена, відбудована, перестала існувати в 90-х роках.

16. Посухівський Микита Іванович (17.04.1901 – 09.06.1974) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.01.1944 р. Рядовий 182-го Гв.СП 62-ї Гв.СД 3-го Українського фронту за бій 10.03.1945 р. в районі м. **Секешфехервар, Угорщина**, нагороджений медаллю „За отвагу”, за бій в квітні 1945 р. за м. **Відень, Австрія**, нагороджений другою медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – накази № 016/н від 16.04.1945 р. та № 27/н від 17.05.1945 р. по 182 Гв.СП). По демобілізації повернувся 15.10.1945р., працював їздовим, похований на місцевому цвинтарі.

Дочка **Катерина Микитівна** (22.11.1924 – 2003) (див. п. 28).

Посухівська Ликера Артемівна (27.05.1897 -.....) – друга дружина. Працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Їх діти: **Варвара Микитівна** (1926 -.....) – працювала бригадиром, в 1947 р. вийшла заміж та переїхала в с. **Червона Гребля**, далі виїхала до м. **Одеси**.

Борис Микитович (16.07.1933 – 2007) – в 1952 р. навчався в с. **Круті Кодимського** району, після служби в армії (з 1952 по 1955 р.) працював ветфельдшером, в 1957 р. виїхав у м. **Одеса, Молодіжне**, де й похований.

Мати **Микити Івановича Посухівська Агафія** (.....-.....) – похована на місцевому цвинтарі.

Деякий час з ними проживала дочка **Варвари Микитівни Сендик Галина Іллівна** (нар. 05.01.1949 р.) – в 1959 р. виїхала на навчання в с.*Заплави Одеської* області.

Хата була збудована в **1938** р., в **1944** р. – спалена, відбудована, перестала існувати у **1980-ті** роки.

Посухівська Ксеня Онуфрійвна, Посухівський Борис Микитович, Лиса Ганна Денисівна (195?); Кавалер двох медалей «За отвагу» Посухівський Микита Іванович (квітень-травень 1945 р.).

Посухівська Ликера Артемівна

Посухівський Микита Іванович (в центрі) із сином Борисом (зліва)

17. Батенко Дмитро Кузьмович (1903 – 10.03.1962) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.01.1944 р., повернувся 10.10.1945 р. без ноги, похований на місцевому цвинтарі.

Батенко Фросина (Франя) Степанівна (1911 – 02.04.1977 р.) – дружина, родом із **Чечельника**. Працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Петро Дмитрович** (15.07.1933 -.....) – в 1952 р. призваний до Радянської Армії. В 1955 р. виїхав на **Цілину** – в **Кустанайську** область, далі – в **Ростов**, де й похований.

Ніна Дмитрівна (25.11.1934 -.....) – виїхала в 1952 р. на роботу на **Донбас, м. Ворошиловськ**, де й похована.

Марія Дмитрівна (1936) – виїхала в 1955 р. на роботу на **Донбас, м. Ворошиловськ**, де й похована.

Анастасія Дмитрівна (1942 р.н.) – по закінченні школи працювала в колгоспі ланковою. В 1960 р. виїхала на роботу на **Донбас**.

Микола Дмитрович (09.04.1946 р.н.) – по закінченні школи працював у колгоспі, в березні 1961 р. виїхав у **Луганську** область, потім – до брата в **Ростов**.

Повернувся додому, працював у тракторній бригаді причіплювачем. 05.01.1965 р. призваний до армії, повернувся 30.11.1968 р. По одруженню 07.05.1969 р. виїхав у с.**Червону Греблю**, далі з сім'єю з 1970 по 30.07.1975 р.

проживав в хаті п.92, затим 30.07.1975 р. сім'я **Батенків** вибула в *Дніпропетровську* область *Перещепинський* район, с. *Пролетарське*, вул. Першотравнева.

Галина Дмитрівна (16.07.1948 р.н.) – в заміжжі **Коваль**. В 1964 р. вийшла заміж і переїхала в с. *Червона Гребля*.

Ганна Дмитрівна (15.03.1953 р.н.) – по закінченні 8-річки 15.09.1968 р. виїхала на роботу в м. *Донецьк*.

Михайло Дмитрович (02.01.1955 -.....) – після 8-річки навчався в *Ольгонільському* СПТУ-5, працював комбайнером. 09.05.1973 р. призваний до армії, повернувся 10.02.1976 р., одружився із сусідкою **Яворською Ніною Андріївною** (нар. 17.01.1962 р.). 12.10.1980 р. сім'я вже з донькою **Наталею** (06.05.1979 р.н.) виїхала до *Кримської* області, далі – в *Дніпропетровську* область, с. *Пролетарське*, вул. Комсомольська, де й похований **Михайло Дмитрович**.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. – спалена, відбудована, перестала існувати в **1980**-х роках.

18. Хату побудував **Обжелянський Михайло Іларіонович** (див. п. 22). У зв'язку з виїздом в *Казахстан* хату продав **Кравцям**:

Кравець Марко Юхимович (1908 – 04.06.1945) – інвалід 2 групи, похований на місцевому цвинтарі.

Кравець (Мукоїда) Лукія Антонівна (10.05.1910 -.....) – дружина. Працювала на різних роботах. Вивезена в *Білорусію* до внучки і дочки, де й похована.

Діти: **Ксеня Марківна** (28.02.1931 р.н.) – у заміжжі **Посухівська**, 22.01.1949 р. одружилась із **Посухівським Петром Михайловичем** (11.06.1928 р.н.) (див. п. 9). **Ксеня Марківна** працювала ланковою. **Петро Михайлович** в різні роки працював трактористом, шофером, їзовим. Служив в Армії з 1950 по 1953 р. Через автомобільну аварію, яка призвела до загибелі **Лисого Григорія Івановича** (див. п. 59), в 1956 р. Чечельницьким народним судом засуджений на три роки позбавлення волі, повернувся в 1958 р. **Ксеня Марківна** та **Петро Михайлович** виїхали 28.02.1978 р. на постійне місце проживання у *Білорусію* до дочки.

Їхні діти: **Микола Петрович** (17.09.1949 р.н.) – виїхав на навчання в ПТУ після 8-річки в червні 1964 р. в м. *Одесу*, де й проживає нині.

Зінаїда Петрівна (25.09.1955 р.н.) – виїхала в 1970 р. в *Одесу*, далі – в *Білорусію*, де мешкає і нині.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. – спалена відбудована, перестала існувати у **2000**-і роки.

Парелюлько Аврам Антонович та Посухівський Петро Михайлович із племінниками.

19. Жураківська Марцеліна Карпівна (1881 -....) – родом із с. **Будеї Кодимського** району. Була заміжня за **Жураківським Якубом Івановичем** (.....-), проживала в с. **Червона Гребля**. Після смерті чоловіка була змушена із двома малолітніми дітьми будувати собі хату в 1939 р. У зв'язку із виїздом продала хату **Гончарам**. Повернувшись назад, побудувалась знову – див. п. 36.

Гончар Олександр Макарович (16.08.1904 – 23.07.1944) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, загинув біля с. **Черемхів Коломийського** району **Івано-Франківської** області. Там же і похований, перепохований в братській могилі с. **Коршів** (номер поховання ЗУ380-09-138, кількість похованих – 1288 чоловік).

Гончар (Кумановська) Варвара Фоківна (1904 – 17.01.1950) – дружина, привезена **Олександром Макаровичем** після служби в армії. Похована на місцевому цвинтарі.

Їх син **Григорій Олександрович** (1936 р.н.) – по смерті матері вибув у **Тернопільську** область, повернувся 25.03.1953 р. Одружений із **Терлецькою Параскою Дмитрівною** (1931 – 2007) – (див. п. 73). Працювали на різних роботах. В 1955 р. **Григорій Олександрович** був призваний до армії, повернувся в листопаді 1958 р. В 1960 р. виїхали в **Одеську** область: спочатку в с. **Смілянка** Кодимського р-ну, далі – в м. **Подільськ (Котовськ)**, де й похована **Параска Дмитрівна**.

Їхні діти: **Євген Григорович** (28.10.1954 – 1955) – похований на місцевому цвинтарі.

Василь Григорович (03.04.1956 р.н.) – виїхав з батьками, нині проживає в м. *Ізмаїл*, вул. Пушкіна, 132а.

Гончар Григорій Олександрович – зліва (1956)

Кравець Настя Федорівна, Гончар Григорій Олександрович та Обжелянська Анастасія Максимівна на «Привозі» в м. Одеса

Гончар Григорій Олександрович – під час служби в м. Хагенові (1958)

Хату купили в 1961 р. після повернення із **Цілини**:

Усатий Андрій Петрович (17.08.1934 -.....) – (див. п. 26).

Усата (Клебанська) Ганна Іларіонівна (29.07.1932 – 1992) – дружина.

Працювали будівельниками, в 1967 р. побудували нову хату. Це перша і єдина кам'яна хата в селі. Та незабаром (в 1975 р.) сім'я, продавши новобудову, переїхала в с. **Червона Гребля**, де вони й поховані.

Син **Вячеслав Андрійович** (28.02.1962 р.н.) – після служби в армії виїхав в м. **Рибниця, Молдова**, нині проживає в м. **Одеса**.

Яворський Андрій Ісакович (15.01.1930 -.....) – родом із с. **Будеї Кодимського** району, працював лісником у **Червоногреблянському** лісництві.

Яворська Віра Флорівна (06.11.1935 р.н.) – дружина, родом із с. **Шершенці Кодимського** району.

Діти: **Любов Андріївна** (05.02.1960 р.н.) – одружена із **Шарапанюком Андрієм Івановичем** (див. п. 67), проживає в с. **Червона Гребля**.

Ніна Андріївна (17.01.1962 р.н.) – одружена із **Батенком Михайлом Дмитровичем** (див. п. 17), проживає в **Дніпропетровській** області, с. **Пролетарське**, вул. Комсомольська.

Тетяна Андріївна (30.05.1968 р.н.) – мешкає в **Дніпропетровській** області.

Сім'я **Яворських** 04.04.1980 р. виїхала в с. **Шершенці**, продавши хату мешканцям с. **Смолянка** на будівельні матеріали, потім – в с. **Пролетарське**, вул. Шкільна, де **Андрій Ісакович** та **Віра Флорівна** поховані.

20. Поліщук Терентій Макарович (...-....) – виїхав на проживання в с. **Смолянку Кодимського** району **Одеської** області, де й похований.

Поліщук (Гайванюк) Анісія Степанівна (1903 -....) – див. п. 06.

Їх дочка **Валентина Терентіївна** (1936 -....) – див. п. 106.

Хату купила сім'я **Оленичів**:

Оленич Микола Трохимович (1910 –) – мобілізований до Червоної Армії в 1941 р. Чечельницьким РВК. Пропав безвісті в 1941 р. (за даними ЦАМО: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 977520, № справи джерела інформації 897). Ходили чутки, що **Миколу Трохимовича** мати викупила із полону і що він проживав на території *Польщі*.

Оленич (Кравець) Марфа Юхимівна (04.07.1914 – 02.05.1997) – дружина. Проживала безвиїзно, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Ніна Миколаївна** (1937 р.н.) – виїхала в 1951 р. на навчання в борошномельному технікумі в м. *Одеса*. В 1957 р. виїхала на роботу в *Алма-Ату*, проживає в *Казахстані*.

Михайло Миколайович (1934 –) – виїхав 10.09.1950 р. на навчання в м. *Одесу*. Після служби в армії (1953 – 1956) працював у колгоспі, а в 1958 р. виїхав на роботу в м. *Одесу*, де проживав і похований.

З 1996 по 2000 р. проживав син **Ніни Миколаївни Садовничий Володимир Віталійович** (14.08.1963 -....) – прибув 25.04.1996 р. з місць позбавлення волі. Виїхав до м. *Києва*, помер по дорозі в *Казахстан*.

Хата була збудована в 1929 р., в 1944 р. – спалена, відбудована, перестала існувати в 2000-х роках.

21. Борівський Павло Софронійович (15.01.1904 – 16.07.1981) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, член гарматного розрахунку 182-го Гв.СП 62-ї Гв.СД 3-го Українського фронту, за бій 10.04.1945 р. в м. *Відень, Австрія*, нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 22/н від 03.05.1945 р. по 182 Гв.СП). По демобілізації повернувся 17.10.1945 р., проживав безвиїзно, працював конюхом, похований на місцевому цвинтарі.

Борівська (Кравець) Одарка Павлівна (14.04.1904 – 05.01.1989) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на цвинтарі в с. *Червона Гребля*.

Син: **Василь Павлович** (27.07.1928 –) – в 1950 р. призваний до Радянської Армії. До армії та по демобілізації працював шофером, далі – головою сільської ради, секретарем сільської партійної організації та головою профкому.

(Галушак) **Євдокія Іванівна** (14.03.1931 – 27.07.1984) – дружина **Василя Павловича**. Працювала на різних роботах.

Їх донька **Галина Василівна** (25.12.1954 р.н.), в заміжжі **Глузь**, в 1971-73 рр. навчалася в медучилищі м. *Бершадь*, нині проживає в м. *Одеса*.

В 1964 р. **Василь Павлович** та **Євдокія Іванівна** побудували нову хату рядом з батьківською. В 1974 р. залишили свою хату і переїхали в с. *Червона*

Гребля, де й поховані. Власники першого в селі легкового автомобіля – «Москвич-401».

Хата була збудована в 1929 р., з 1988 р. стара та нова хати залишилися без господарів, перестали існувати в 1990-х роках.

Борівська Галина Василівна (1971); Борівський Василь Павлович, його донька Галина та Литвиненко (Стефанець) Любов Іванівна (2000 р.)

Євдокія Іванівна та Василь Павлович із внуком.

22. Хату побудував Терлецький Захар Миколайович (див. п. 25).

У зв'язку із виїздом продав хату Обжелянським, які повернулися із *Казахстану*:

Обжелянський Михайло Іларіонович (03.02.1897 – 08.10.1973) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. По демобілізації повернувся 25.11.1945 р., працював на різних роботах, гарний мисливець – коли було нашесть вовків, вполював не одного звіра, за що навіть нагороджувався владою. Похований на місцевому цвинтарі.

Обжелянська (Колісник) Югена Сидорівна (1896 – 02.02.1980) – дружина. Працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Марія Михайлівна** (17.09.1924 – 31.08.2013) – (див. п. 71).

Володимир Михайлович (..... – 22.03.1944) – загинув під час визволення села від фашистської кулі.

Микола Михайлович (10.12.1926 р.н.) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. По демобілізації повернувся 25.01.1946 р., одружений (26.06.1949 р.) із **Кльован Євдокією Микитівною** (див. п. 64). 27.08.1951 р. виїхали в передмістя **Одеси – Красносілку**. Деякий час (в 1990-ті роки) проживав з дружиною в хаті **Подольського І.С.** (див. п. 3), зати́м знову повернувся в м. **Одеса**, де й похований.

Хата була збудована в **1935** р., в **1944** р. – спалена, відбудована, перестала існувати в **1990-х** роках.

Сидять: Обжелянський Михайло Іларіонович, Обжелянська Югена Сидорівна, Усатий Андрій Петрович з племінницею Людмилою, Гончар Параска Дмитрівна, (?), Сендик Текля, (?), Усата Оляна Омелянівна; стоять: Усата Христя Іларіонівна, Гута Марія Іларіонівна, Усатий Петро Васильович, Усатий Іван Маркович, Гута Микита Олексійович, Усатий Марко Васильович, Гончар Григорій Олександрович

23. Хату побудував **Гончар Олександр Макарович** – (див. п.19). По виїзді продав хату **Бугайчукам**:

Бугайчук Григорій Артемович (1900 – 02.04.1945) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий 182 Гв.СП 62-ї Гв.СД 3-го Українського фронту. 31.03.1945 р. отримав осколкове поранення правої ступні. Помер від зараження крові 02.04.1941 р. в СЕГ-3238. Похований в м. *Будапешт*, р-н *Кошут-Фатва*, цвинтар СЕГ-3238 (за даними ЦАМО – донесення МЕР-39: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 888).

Бугайчук Параска Ісаківна (11.10.1904 – 18.04.1986) – дружина, родом із с. *Івашкового*. Проживала безвиїзно, працювала санітаркою в медпункті та на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Микола Григорович** (1922 – 1980) – (див. п. 33).

Марія Григорівна (1924 – 1994) – в заміжжі **Подольська** (одружена з **Подольським Савою Ясоновичем** – див. п.п 24 та 37).

Ніна Григорівна (1928 – 09.08.1997) – в заміжжі **Борівська** (одружена з **Борівським Тимофієм Савовичем** – див. п. 91). Виїхала 30.10.1950 р. Проживала в м. *Первомайськ Миколаївської* області, де й похована.

Ганна Григорівна (19.02.1931 – 09.07.1997) – була одружена в 1955 р. з **Довганем Петром Андрійовичем** (див. п. 2), в 1956 р. виїхала до *Чечельника*, де й похована.

Володимир Григорович (10.08.1938 – 19.03.1994) – 9-й клас закінчив у *Кодимі*, 10-й – у *Первомайську*. З 1958 по 1960 р. служба в армії, в 1960 р. поступив на навчання в *Одеський* медичний інститут. Підполковник медичної служби, служив у *Єкатеринбурзі, Росія*, де й похований.

Валентина Григорівна (10.04.1944 – 26.07.2013 р.) – працювала в місцевому колгоспі. В травні 1966 р. переїхала в с. *Червона Гребля*. В 1976 р. переїхала в смт. Чечельник, де і похована. Син **Бугайчук Віталій Григорович** (25.09.1962 р.н.) – залишався в бабусі до закінчення 10-річки. 20.08.1979 р. виїхав до м. *Чорноморськ (Іллічівськ)*, звідки й був призваний до армії – служив строкову і надстрокову службу в підводному флоті в *Росії*, в м. *Сєвєроморськ*.

Григорій Артемович в один день (10.04.1944) став і батьком – дружина народила дочку **Валю**, і двічі дідом – дочка **Марія** народила внучку **Зіну**, а невістка **Катерина** – внука **Ваню**, але, на жаль, він їх так і не побачив, бо був мобілізований на фронт, з якого не повернувся.

А **Параску Ісаківну** жартома називали „матір’ю трьох полковників”: син **Володимир** – підполковник медичної служби, зять **Сава** – військовий полковник, другий зять **Тимофій** – полковник міліції.

В 1986 р. в хату перейшла невістка **Бугайчук Катерина Микитівна** (див. п. 33), яка на початку 2000-их виїхала до дітей в м. **Чорноморськ (Іллічівськ)**.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. – спалена, відбудована, перестала існувати в **2000**-х роках.

*Ганна Григорівна з чоловіком Михайлом в гостях в сестри Валентини
(біля рідної хати)*

*В дорогу! Проводи гостей: Бугайчуки Катерина Микитівна, Микола Григорович (зліва)
та Валентина Григорівна (справа) проводжають сестру Ганну Григорівну з чоловіком
Михайлом та свекрухою (в центрі)*

Підполковник медичної служби Бугайчук Володимир Григорович із підлеглими

Моряк-підводник Бугайчук Віктор Григорович (1984)

Подольський Сава Ясонович з дружиною Марією Григорівною

24. Подольський Ясон Назарович (1895 -.....) – працював головою місцевого колгоспу ім. Т.Г.Шевченка, – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., по демобілізації повернувся 25.12.1945 р. інвалідом 2-ї групи, працював рахівником у колгоспі.

Подольська Ласовета Никифорівна (1902 -....) -дружина, працювала на різних роботах.

Діти: **Сава Ясонович** (25.01.1925 -....) – (див. п. 37).

Віра Ясонівна (31.07.1930).

Валентина Ясонівна (1934)

Василь Ясонович (01.11.1939 -....) – проживав у с. *Красносілка*, де й похований.

Ясон Назарович із сім'єю по вербуванню виїхав 27.08.1951 р. у передмістя *Одеси* – с. *Красносілка*, де й похований і він, і його дружина.

Далі в хаті поселились:

Посухівський Іван Сергійович (див. п.п. 68 та 82) – 25.04.1951 р. призваний до армії, служив до 1954 р. Після розлучення в 1956 р. **Іван Сергійович** перейшов у прийма в інше господарство (див. п. 53).

Посухівська (Борівська) Ксеня Павлівна (24.03.1931 –) – (див. п. 99) – дружина. Працювала на різних роботах. В 1997 р. вивезена до доньки, де й похована.

Їх дочка: **Галина Іванівна** (02.05.1951 р.н.) – в жовтні 1965 р. виїхала на *Донбас*, в 1966 р. в *Росію*, м. *Мурманськ*, де проживає і нині.

Після розлучення **Ксеня Павлівна** вийшла заміж за **Кубая Панфіла Павловича** (12.03.1909 – 25.09.1989) – (див. п. 96). Працював шофером, далі бригадиром рільничої бригади. Похований на місцевому цвинтарі.

Хата була побудована в **1929** р., спалена, відбудована, в **1963** р. побудована нова хата із лампачу, яка в кінці **1990-х** була знищена.

26. Терлецький Захар Миколайович (1900 – 25.01.1945) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, стрілець 80-ї гвардійської стрілецької дивізії, вбитий в бою біля озера *Балатон*, м. *Чаанвар, Угорщина*, де й похований (за даними ЦАМО – донесення 80 Гв. СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 166).

Терлецький Борис Захарович із дружиною Валентиною (15.12.1950)

Терлецька (Клебанська) Харитина Михайлівна (11.10.1904 –) – дружина, працювала на різних роботах.

Діти: **Ніна Захарівна** (1924 –) – в 1947 р. вийшла заміж і виїхала, проживала в м. *Рені, Одеська* область.

Борис Захарович (01.05.1927 –) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., проживав у м. *Шостка, Сумська* область.

Микола Захарович (1940 р.н.).

Галина Захарівна (1944 – 04.05.1947) – похована на місцевому цвинтарі.

В 1951 р. **Харитина Михайлівна** із сином **Миколою** переїхала в с. *Червона Гребля*, далі виїхала до дочки, де й похована.

В їхній хаті розташовувалися то дитячі ясла (до 1961 р.), то медпункт. В 1990-ті роки хата перестала існувати.

26. Усатий Петро Васильович (1903 – 1976) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Єфрейтор, член гарматного розрахунку 8-ї батареї 3-го дивізіону 899 артилерійського полку 377-ї СД 3-го Українського фронту, за безпосередню участь у відбитті 4-х танкових і 8-ми піхотних атак на території *Австрії* з 16.03.1945 р. по 08.05.1945 р. нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № Н-04-н від 15.07.1945 р. по 899 АртП). По демобілізації повернувся 20.12.1945 р. В 1947 р. засуджений на 5 років за пуд зерна. Працював на різних роботах, похований на місцевому цвинтарі.

Усата (Гречанюк) Христя Іларіонівна (1907 – 1982) – дружина. Працювала на різних роботах, після смерті чоловіка проживала в дочки, де й похована.

Діти: **Євдокія (Доня) Петрівна** (19.08.1929 р.н.) – народилася найпершою в новому (цьому) селі. В 1948 р. вийшла заміж за **Терлецького Миколу Іларіоновича** і переїхала в с. *Червона Гребля*, нині проживає в м. *Кодима*, вул. Шевченка.

Пилип (Філя) Петрович (27.11.1931 р.н.) – в 1950 р. виїхав на начання в м. *Одеса*. Був одружений із **Кльован Марією Пилипівною** (див. п. 52), яка проживала з його батьками під час його служби в армії, а в 1953 р. виїхала на *Донбас*. Працював у м. *Одеса*, з 1955 по 1958 р. виїжджав у *Кустанай*, проживає в м. *Кодима*, вул. Базарна.

Андрій Петрович (14.08.1934 – 2020) (див. п. 19) – після служби в армії 17.05.1960 р. виїжджав із дружиною **Усатою (Клебанською) Ганною Іларіонівною** на *Цілину*, м. *Павлодар*. Після повернення працював будівельником.

Хата була збудована в 1929 р., в 1944 р. – спалена, відбудована, перестала існувати в 1990-х роках.

Усаті Христя Іларіонівна та Петро Васильович із внуком Славком (1966?)

Усатий Андрій Петрович (1955?)

Усаті Ганна та Андрій на Цілині (1960?)

Усата Ганна Іларіонівна та Кравець Ганна Бенедівна (1968?)

27. Краснянський Артемон Петрович

Сім'я виїхала, нічого не будувала.

В 1964 р. тут було побудовано клуб, рядом в 1968 р. — обеліск. В 1990-ті роки будівля клубу перестала існувати.

28. Кому належала земельна ділянка встановити не вдалось.

Коли було утворено колгосп, на ній було побудовано колгоспний льох, а в 1963 р. — магазин. Із східного боку — контору колгоспу та початкову школу (в одному будинку). Після об'єднання колгоспів в конторі потреба відпала. Деякий час там демонстрували кінофільми, а з 1958 р. проживав із сім'єю учитель **Півкорець Андрій Максимович** (1912 — 14.10.1976) — родом із с. **М'якохід Бершадського** району. Мобілізований до Червоної Армії Джулинським РВК 01.04.1944 р. Рядовий, зв'язковий 703-го СП 233-ї СД 3-го Українського фронту, в період з 09 по 22 листопада 1944 р. при форсуванні Дунаю та завоюванні плацдарму в районі м. **Батино** нагороджений медаллю „*За боевые заслуги*” (за даними ЦАМО — наказ № 043/н від 31.12.1944 р. по 233 СД). Похований за місцем народження.

Півкорець Домна Романівна (1914 —) дружина. По смерті **Андрія Максимовича** 28.11.1976 р. виїхала до доньки в м. **Москва**, де й похована.

Їх діти: **Леся (Олександра?) Максимівна** (24.04.1932 –) – в 1954 р. виїхала на *Донбас*. Деякий час її донька **Шпильова Людмила Василівна** (05.04.1963 р.н.) проживала з дідусем і бабусею.

Анатолій Максимович (1937 –) – з 1956 по 1959 р. служив в армії. 19.02.1960 р. виїхав на *Донбас*.

Галина Максимівна (20.09.1949 р.н.) – по закінченні 10-річки працювала завклубом. 04.09.1971 р. виїхала в м. *Москву*.

В 1980-ті роки будівлі школи, а в кінці 1990-х і магазину перестали існувати.

29. Краснянський Юхим Петрович (.... –)

На цій ділянці була побудована колгоспна комора, знесена в 1970-ті роки.

30. Кому належала земельна ділянка встановити не вдалось.

На цій ділянці була побудована колгоспна ферма, яку пізніше перенесли вгору метрів на 100.

31. Кому належала земельна ділянка встановити не вдалось.

На цій ділянці було побудовано колгоспну комору та кузню, комора знесена в 1970-ті роки, кузня – в 1990-ті.

Ділянки 27, 29, 30 та 31 в 1960-ті роки були засаджені яблунями.

32. Краснянський Григорій Іванович (21.04.1926 – 10.01.1985). Працював на фермі, похований на місцевому цвинтарі.

Краснянська Тетяна Матвіївна (07.04.1924 – 18.03.1993) – дружина (див. п. 100). Проживала до 1984 р. безвиїзно, переїхала в с. **Червона Гребля**, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Андрій Григорович** (12.12.1948) – виїхав у серпні 1964 р. на навчання до м. *Одеси*, з червня 1968 р -служба в армії, нині проживає в м. *Чорноморську (Іллічівську)*, вул. Героїв Сталінграду.

Ольга Григорівна (07.07.1952 р.н.) – виїхала 12.10.1967 р. на навчання до м. *Самгород*, проживає нині в м. *Подільську (Котовськ)*.

Ксеня Григорівна (27.06.1954 р.н.) – виїхала у 1969 р. на навчання до м. *Одеси*, проживає нині в м. *Чорноморську (Іллічівськ)*.

Марія Григорівна (13.09.1956 р.н.) – виїхала у 1971 р. на навчання до м. *Одеси*, проживає нині в м. *Подільську (Котовськ)*.

Олена Григорівна (29.07.1958 р.н.) – виїхала у 1973 р. на навчання до м. *Одеси*, проживає нині в м. *Чорноморську (Іллічівськ)*.

Іван Григорович (31.10.1960 –) – після 8-річки навчався в *Ольгонільському* СПТУ-5. З 09.11.1978 р. по 02.12.1980 р. служба в армії. 10.03.1981 р. виїхав у м. *Кодима*. Похований на місцевому цвинтарі.

Галина Григорівна (09.06.1962 – 18.01.2019) – після 8-річки навчалася в *Ольгонільському* СПТУ-5, проживала в с. *Червона Гребля*, де й похована.

Петро Григорович (04.07.1966 – 25.08.2007) – 19.10.1984 р. призваний до армії. Проживав з матір'ю в с. *Червона Гребля*, похований на місцевому цвинтарі.

В 1976 р. сім'я перейшла в іншу хату (див. п. 108).

Хата була збудована в **1950(?)** р., у **1980-х** роках перестала існувати.

33. Бугайчук Микола Григорович (05.12.1921 – 17.02.1980) – (див. п. 23). Мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, їздовий батареї 76 мм гармат 182-го Гв.СП 62-ї Гв.СД 3-го Українського фронту, за бій 17.03.1945 р. в районі м. *Секешфехервар, Угорщина*, нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 22/н від 03.05.1945 р. по 182 Гв.СП). Демобілізований 24.05.1946 р. Проживав безвиїзно, працював їздовим, похований на місцевому цвинтарі.

Бугайчук (Посухівська) Катерина Микитівна (22.11.1924 – 2003) – дружина (див. п. 16), працювала на різних роботах. В 15.05.1981 р. виїхала до дітей, повернулася 13.04.1982 р., в 1986 р. після смерті свекрухи перейшла в її хату(див. п. 23).

Діти: **Михайло Миколайович** (1943 – 1943) – похований на місцевому цвинтарі.

Іван Миколайович (10.04.1944 – 05.11.1947) – похований на місцевому цвинтарі.

Василь Миколайович (13.02.1947 р.н.) – в 1961 р. виїхав на навчання в м. *Одесу*, проживає нині в м. *Чорноморську (Іллічівськ)*, вул. Гайдара.

Іван Миколайович (19.09.1948 р.н.) – після закінчення 11-річки 11.09.1966 р. виїхав на навчання в м. *Одесу*, проживає нині в м. *Чорноморську (Іллічівськ)*, вул. К.Маркса.

Ніна Миколаївна (25.06.1950 р.н.) – після закінчення 10-річки 01.09.1967 р. виїхала на навчання в м. *Одесу*, проживає нині в м. *Чорноморську (Іллічівськ)*.

Зінаїда Миколаївна (30.01.1953 р.н.) – після закінчення 10-річки 01.09.1970 р. виїхала на навчання в м. *Одесу*, проживає нині в м. *Чорноморську (Іллічівськ)*.

Хата була збудована в **1943** р., в **1944** р. – спалена, відбудована, перестала існувати в **2000-х** роках.

*Сім'я Бугайчуків: Микола Григорович і Катерина Микитівна з дітьми
Василем, Ніною та Іваном (1951?).*

34. Кому належала земельна ділянка встановити не вдалось.

На цій ділянці було викопано криницю та копанку.

35. Ременюк Іван Терентійович (16.05.1923 – ...) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, командир кулеметного відділення 182-го Гв.СП 62-ї СД 3-го Українського фронту, за бій 29.12.1944 р. за взяття висоти на території *Угорищини* нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 02/н від 05.01.1945 р. по 4-ій гвардійській армії). Під час бою отримав поранення.

Ременюк Надія Костянтинівна (01.07.1927 – ...) – дружина.

Виїхали з дітьми в с. *Червона Гребля*, де й поховані.

В хату заселилась сім'я **Кравців**:

Кравець Василь Порфирівич (10.04.1919 – 19.01.1993) – мол. лейтенант Червоної Армії, мобілізований Черновіцьким РВК Вінницької області в 1941 р. За бої на *Кавказі* при обороні *Мірухського* перевалу командир взводу телефонно-кабельної роти окремого батальйону зв'язку 155-ї Окремої Стрілецької Бригади 46-ї армії Закавказького фронту нагороджений медаллю „За боевые заслуги” (за даними ЦАМО – наказ № 07/н від 29.10.1942 р. по 46 армії). Інвалід війни 2-ї групи. Виїжджав з 02.07.1952 р. по 1953 р. на роботу в м. *Каховку Херсонської* області. Працював на різних роботах та в будівельній

бригаді. Брав участь в будівництві дороги-бруківки по селу та до смт. **Чечельника**. Похований на місцевому цвинтарі.

Кравець (Парелюлько) Ганна Бенедівна (14.11.1927 – 23.07.2004) – дружина (див. п. 14). Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Зінаїда Василівна** (04.03.1948 – 07.05.1949) – похована на місцевому цвинтарі.

Ніна Василівна (14.09.1950 – 09.11.2014 р.) – в 1967 р. виїхала на проживання до м. Києва. В заміжжі **Кльован** – була одружена із **Кльованом Володимиром Пилиповичем** (див. п. 52). З невеликими перервами проживала в **Києві**, похована на місцевому цвинтарі.

Петро Васильович (01.06.1954 – 1958) – помер від правцю, похований на місцевому цвинтарі.

Валентина Василівна (14.01.1962 р.н.) – після закінчення 10-річки 26.11.1980 р. виїхала на навчання до м. **Києва**. В заміжжі **Кльован** – одружена із **Кльованом Володимиром Пилиповичем** (див. п. 52). Проживає в **Києві** і нині.

(Серафімова) Раїса Василівна (11.07.1964 р.н.) – після закінчення 10-річки 11.09.1981 р. виїхала на навчання в м. **Одесу**. Працювала робітницею в Чечельницькому промкомбінаті. 27.12.1984 р. виїхала в м. **Балта**. Повернулася з чоловіком **Шпиковським Федором Григоровичем** (19.06.1962 р.н.).

Їх діти: **Шпиковський Вадим Федорович** (14.11.1986 р.н.),

Шпиковський Володимир Федорович (14.11.1986 р.н.),

Шпиковський Віталій Федорович (29.03.1988 р.н.),

Сім'я **Шпиковських** виїхала 22.10.1993 р. в м. **Кодима**, де проживає і нині.

Хата була збудована в 1941 р., в 1944 р. – спалена, відбудована, перестала існувати після 2005-го року.

36. Жураківська Марцеліна Карпівна (1881 –) – див. п. 19. Збудувала нову хату після повернення та згідно із виконавчим листом №123 від 24.06.1950 р. Чечельницького нарсуду конфіскована половина хати у власність сільради. Виїхала 20.02.1951 р. до сина та в серпні 1951 р. повернулася. В травні 1963 р. виїхала в **Одесу** до сина, де й похована.

Її діти: **Жураківський Петро Якубович** (1922 –) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. По демобілізації виїхав у 1945 р. на роботу на залізниці до м. **Одеси**, де й похований.

Жураківська Єлизавета (Ліза) Якубівна (1925 –) – засуджена в 1950 р. до 8 років позбавлення волі за крадіжку (зерна?) з конфіскацією

належного їй майна (півхати?), вибула 26.07.1952 р. на виконання вироку в „Сталіншахтобуд”. Після повернення працювала санітаркою медпункту. В 1959 р. виїхала на роботу у **Воркуту, Республіка Комі, Росія**.

В конфіскованій половині хати розташовувався медпункт, там же мешкала медична сестра із **Червоної Греблі Сапун Віра Іванівна** (1929 –) – в 1960 р. вибула в **Ободівський** район. Її замінила **Ласкорунська Галина**.

З 1963 р. в хаті проживали:

Костик Василь Федорович (13.03.1933 – 19.07.1993) – (див. п. 86). В 1952 – 1954 рр. служив у Радянській Армії. Працював їздовим, з 1982 р. – трактористом (їздив на роботу і з роботи мотоциклом «Восход»). похований на місцевому цвинтарі.

Костик (Цицаркіна) Олена Олексіївна (30.10.1941 – 08.03.2001) (див. п. 69) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах в колгоспі. З 1981 р. – листоношею, з 1988 р. – продавцем в місцевому магазині. Похована на місцевому цвинтарі.

Донька **Любов Василівна** (07.06.1960 р.н.) – після закінчення школи в 1978 р. поступила **Гайворонський** машинобудівний технікум. виїхала в **Росію**, м. **Рязань**, де проживає і нині.

На знімку: Кравець Настя Федорівна, Цицаркіна Настя Василівна, Діхтяр (Цицаркіна) Наталія Олексіївна, її чоловік Іван, Сухаренко (Цицаркіна) Тетяна Олексіївна з дочками Іриною та Настею, Костик (Цицаркіна) Олена Олексіївна, Костик Любов Василівна з сином Андрієм.

Костик Федора Сергіївна (13.07.1912 –) – мати **Василя Федоровича** (інвалід 2-ї групи праці, втратила ногу). 10.01.1984 р. виїхала в **Чечельник** до доньки, де й похована.

Хата перестала існувати в 2000-х роках.

37. Земельна ділянка була виділена **Подольським**, хати не було збудовано:

Подольський Сава Ясонович (25.01.1925 –) – (див. п.24). Мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. По закінченні війни залишився на службі, на пенсію пішов у званні полковника.

Подольська (Бугайчук) Марія Григорівна (1924 – 1994) – дружина.

Дочка **Зінаїда Савівна** (нар. 10.04.1944).

Марія Григорівна із донькою **Зінаїдою** виїхали в 1945 р. до місця служби чоловіка в **Німеччину**. По його демобілізації сім'я проживала в м.**Одеса** по вул. Вишневецького. **Сава Ясонович** та **Марія Григорівна** поховані в **Одесі**.

38. Тернавська Марія Олізарівна (1906 –) – працювала на різних роботах, з 1957 р. – нянькою в дитячих яслах. 10.04.1974 р. переїхала до доньки в с. **Смолянку Кодимського** р-ну, де й похована.

Її дочка **Трут Віра Григорівна** (1928 –) – у заміжжі **Корупко**. Працювала на різних роботах. 15.01.1974 р. переїхала в с. **Смолянку Кодимського** р-ну, де й похована.

В шлюбі з **Корупком Василем Пилиповичем** (1927 –) народила дітей:

Петро Васильович (11.07.1952 – 2006) – по закінченні 8-річки виїхав 01.09.1968 р. на навчання в м. **Одесу**, проживав у м. **Чорноморську (Іллічівськ)**, де й похований.

Наталя Василівна (06.03.1954 р.н.) – по закінченні 10-річки 01.09.1971 р. виїхала на навчання в ПТУ в м. **Одесу**. Затим переїхала з матір'ю в с.**Смолянка Кодимського** р-ну, де проживає нині.

Вся сім'я: **Марія Олізарівна, Віра Григорівна** та **Василь Пилипович** 27.08.1951 р. переселені в **Одеську** область (**Одесько-Приміський** район), звідки повернулась на початку 1957 р. В 1960 р. сім'я **Корупко** виїхала в смт.**Кодиму**, та незабаром дітей було повернуто до бабусі. **Віра Григорівна** повернулась 15.02.1966 р.

Хата побудована в **1943** р. (хто її збудував, невідомо), в 1944 р. спалена, відбудована, в **1974** р. погосподарський номер 961 закрито, хата перестала існувати у **1980**-ті роки.

39. Кому належала земельна ділянка встановити не вдалось.

40. Батенко Сергій Гарасимович (1929 –) (див. п. 58). В 1951 – 54 рр. служив у Радянській Армії, далі виїжджав на **Донбас**, працював їздовим, 04.03.1983 р. переїхав до сім'ї в с. **Ольгоніль**.

Усата (Кльован) Марія Пилипівна (10.10.1933 р.н.) (див. п. 52) – дружина, працювала на різних роботах.

Діти: **Кльован-Батенко? Сергій Сергійович** (31.05.1955 –) – в 1972 р. виїхав на навчання в ПТУ м. *Донецька*, в 1975 р. вибув на навчання (чи роботу) в м. *Київ*.

Усата Валентина Сергіївна (16.10.1956 р.н.) – в 1972 р. виїхала на навчання в ПТУ м. *Донецька*, проживала в м. *Миколаївка, Слов'янського району*.

Усата Галина Сергіївна (23.08.1961 р.н.) – виїхала 13.01.1976 р. до сестри в м. *Миколаївка, Слов'янського району*, далі переїхала до матері в с. *Ольгоніль*.

Усата Ніна Сергіївна (09.05.1963 р.н.) – інвалід (повний параліч). 20.03.1982 р. **Марія Пилипівна** з донькою **Ніною** переїхала в с. *Ольгоніль*, залишивши **Сергія Гарасимовича**.

Далі в хаті до 16.06.1984 р. мешкав **Сандюк Іван Сергійович** (див. п. 67). Звідси він виїхав до доньки в с. *Павлівка, Мар'їнського р-ну Донецької області*.

Хата була побудована в **1954 р.**, перестала існувати в кінці **1980-х**.

Горбатюк Андрій Софронійович (с. Червона Гребля), Батенко Сергій Гарасимович (р-н оз. Хасан, 1952 р.)

41. Посухівський Степан Прокопович (1889 – 1947?) – в 1947 р. пропав безвісти при спробі щось заробити в *Західній Україні*.

Посухівська (Коваль) Ганасія (Анисія?) Микитівна (15.05.189 – 1976) – дружина, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

З ними проживала мати **Ганасії Микитівни**, яка похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Іван Степанович** (18.12.1921 – 1956) – інвалід 2 групи по зору, грав на гармошці, похований на місцевому цвинтарі.

Посухівська Марія Степанівна з донькою Ніною (1951 р.?)

Марія Степанівна (23.03.1927 –) – працювала на різних роботах.

Від першого шлюбу із **Кльованом Іваном Микитовичем** (див. п. 64) дочка **Ніна Іванівна** (23.10.1949 –) після 8-річки в 1964 р. навчалася в швейній майстерні в смт. **Кодима**. 10.10.1966 р. виїхала на навчання в м. **Одесу**, де й похована.

Другий чоловік **Марії Степанівни Бондар Іван Авксенійович** (12.09.1929 – 26.02.1988) – родом із с. **Луги Чечельницького району**. Працював на різних роботах, був завідуючим колгоспного радіовузла, фотолюбитель, мав мотоцикл К175 «Ковровець». Похований на місцевому цвинтарі.

Діти від цього шлюбу: **Бондар Михайло Іванович** (21.11.1957 р.н.) – після 8-річки в 1972 р. виїхав на навчання в м. **Одесу**. З 10.05.1975 р. по 10.05.1978 р. служив у армії. Проживає в **Дніпропетровській** області, с. **Личкове**.

Бондар Людмила Іванівна (06.11.1959 р.н.) – після 8-річки в 1975 р. виїхала на навчання в м. **Одесу**. Проживає в м. **Чорноморську (Іллічівськ)**, **Одеська** обл.

В 2000 р. **Марія Степанівна** виїхала до доньки в м. **Одесу**, де й похована.

Хата була збудована в **1943** р., в **1944** р. – спалена, відбудована, перестала існувати в **2000**-их роках.

42. Гребінник Фока Йосипович (1905 –) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., демобілізований 20.09.1945 р.

Гребінник (Мулько?) Явдоха (Домна?) Федорівна (1908 –) – друга дружина **Фоки Йосиповича**.

Діти: **Петро Фокович** (1928 -....) – в 1944 р. поступив на навчання в ФЗН. Проживав і похований в с. **Червона Гребля**.

Микола Фокович (1930 –) – в 1944 р. поступив на навчання в ФЗН.

Галина Фоківна (1932 -....) – залишилась сама.

Марія Фоківна (1934 –) – в 1944 р. віддана в дитячий будинок.

Василь Фокович (1937 –) – в 1944 р. відданий в дитячий будинок.

Сім'я виїхала в 1948 р в с. **Червона Гребля**, хату продали **Гутам**:

Гута Мойсей Олексійович (15.01.1909 – 08.04.1981). Проживав безвиїзно, працював обліковцем, інвалід 1 групи праці, похований на місцевому цвинтарі.

Кравець (Мала) Ксеня Кіндратівна із внучкою Світланою.

Гута (Гречанюк) Зоня Якимівна (17.11.1907 – 18.10.1957) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Стефанець Килина Макарівна (1917 –) – друга дружина **Мойсея Олексійовича** – «не прижилась».

Кравець (Мала) Ксеня Кіндратівна (10.03.1919 –) – наступна дружина. Працювала на різних роботах, переїхала в 1999 р. в с. **Червона Гребля**, де й похована.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. спалена, в **1947** р. побудована нова, перестала існувати в **2000**-их роках.

43. Жабокрицький Мойсей (.....-.....)

Жабокрицька Федора (....-....)

Їх син **Василь Мойсейович (....-....)**

Сім'я виїхала ще до війни, хата не збереглась.

44. Макарівський Матвій Никифорович (1909 – 23.05.1954) (див. п. 51) – мобілізований до Червоної Армії 07 липня 1941 р., воював на Центральному, Сталінградському та 1-му Білоруському фронтах. Їздовий 8-го окремого взводу хімічного захисту 14-ї гв. кавалерійської дивізії 7-го гв. кавалерійського корпусу. Нагороджений двома бойовими нагородами: за бій за м. **Люблін, Польща**, 24.07.1944 р. медаль „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 019/н від 19.08.1944 р. по 14-й кавалерійській дивізії), за наведення переправи через річку **Пилиця, Польща**, та відбиття атаки 28.01.1945 р. орден **Червоної Зірки** (за даними ЦАМО – наказ № 02/н від 08.02.1945 р. по 14-й кавалерійській дивізії). По демобілізації працював на фермі, похований на місцевому цвинтарі.

Макарівська (Гречанюк) Текля Гаврилівна (10.09.1909 – 24.07.1992) – дружина. Працювала на різних роботах. Виїжджала 10.10.1986 р. до сина та повернулась 17.04.1987 р. Похована на місцевому цвинтарі.

Їх син **Михайло Матвійович** (20.11.1933 р.н.) – 28.09.1950 р. виїхав на навчання в ФЗУ до м. **Одеси**, в 1954 р. призваний до армії.

Макарівська Олена Михайлівна (29.07.1941 -.....) – дружина **Михайла Матвійовича**.

Обухівська Тамара Федорівна (1939 р.н.) – друга дружина **Михайла Матвійовича** (див. п. 92).

Їх син **Обухівський Олексій Михайлович** (24.03.1960 р.н.).

В 1960 р. **Михайло Матвійович** та **Тамара Федорівна** виїхали на роботу в передмістя **Одеси Красносілку**, сина забрали в 1961 р.

Хата була збудована в 1929 р., в 1944 р. – спалена, відбудована, перестала існувати в кінці 1990-х.

Слепий І.Л., Усатий А.П., Макарівський М.М., Посухівський Б.М. (1954)

45. Клебанський («Кібертун») Яким (....-....)

Клебанська (Гута) Тетяна Юхимівна (16.01.1904 – 15.03.1947) – похована на місцевому цвинтарі

Сини: **Степан Якимович** (1934 -....) – в 1946 р. переданий в дитбудинок.

Іван Якимович (1937 –) – в 1946 р. переданий в дитбудинок.

Господарство анулювали, хата збудована в 1929 р. – її використовували як колгоспну кухню для приготування кормів худобі, в 1960-х роках була знищена.

46. Сікач Гнат Якимович (1911 – 1945) – мобілізований до Червоної Армії 01.04.1944 р. Рядовий, навідник ПТР 230-го гв. СП 80-ї гв. СД. В бою 22.12.1944 р. за м. **Секешфехервар, Угорицина**, при відбитті контратаки танків підбив ворожий танк, вивів з ладу станковий кулемет та гранатами знищив до 15 німців, нагороджений орденом Червоної Зірки (за даними ЦАМО – наказ № 021/н від 29.01.1945 р. по 80-й гв. СД). Загинув 19.03.1945 р. в бою біля того ж таки м. **Секешфехервар**, де й похований (за даними ЦАМО – донесення № 0250 від 08.04.1945 р. 80-ї гв. СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 695).

Сікач Лукія Фадіївна (06.01.1910 – 21.05.1986) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах та кухаркою в дитясях, похована в **Червоній Греблі**.

Діти: **Сергій Гнатович** (20.10.1943 р.н.) – після закінчення 7-річки навчався в **Ольгонільській** школі механізації, 02.11.1962 р. призваний на службу в армії. Виїхав на навчання до м. **Одеси**. Нині проживає в с. **Молодіжне** біля м. **Чорноморська (Іллічівськ), Одеська** обл.

Микола Гнатович (25.05.1939 р.н.) – в 1956 р. виїхав на навчання в ФЗН до м. **Одеси**. В 1959 р. призваний на службу в армії, повернувся 11.12.1962 р. Побудував нову хату, затим одружився із **Сандюк Надією Іванівною** (12.09.1947 р.н.) (див. п. 67). Працював трактористом.

Їх діти:

Лідія Миколаївна (05.02.1964 р.н.) – після закінчення 10-річки 19.08.1980 р. виїхала у м. **Вороновиця**. Проживає в с. **Молодіжне** біля м. **Чорноморська (Іллічівськ), Одеська** обл.

Віктор Миколайович (28.01.1972 –) – мешкав у с. **Кірове Роздільнянського** р-ну **Одеської** обл. (ст. **Єремійка**), де й похований.

В 1982 р. сім'я переїхала в с. **Червона Гребля**, в 2023 р. – до невістки, де проживає і нині. На господарстві залишилась **Лукія Фадіївна**.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. – спалена, відбудована, нова збудована в **1963** р., перестала існувати в **1990**-ті роки.

47. Кому належала земельна ділянка встановити не вдалось.

48. Кому належала земельна ділянка, встановити не вдалось, використовував город **Клебанський Яким** (див. п. 45).

49. Кому належала земельна ділянка встановити не вдалось.

50. Тернавський Терентій Фомович (19.03.1899 -....) – працював теслею, робив на замовлення дубові бочки та бочонки. Мав прізвисько «Хантола». Дружив із «Комісаром» (**Обжелянський Михайло Іларіонович**) та «Назаром» (**Бугайчук Назар Якович**). То ж ми співали про цю «трійцю»: «Три танкісти випили по 300: Комісар, Хантола і Назар». Вирощував кущовий синій виноград (на вино), то ми (малеча) інколи робили «вечірні набіги» на той виноград, бо на той час ніхто в селі виноград не вирощував. 12.05.1973 р. вивезений до доньки, де й похований.

Тернавська Ласовета (....-....) – дружина, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Тимофій Терентійович** (1923 - 20.08.1944) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, стрілець 182-го Гв.СП 62-ї гвардійської стрілецької дивізії, загинув у бою біля в **Румунії**, де й

похований (за даними ЦАМО – донесення 62 Гв. СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 8002, № справи джерела інформації 1093).

Марія Терентіївна (20.05.1925 – ...) – в 1944 р. мобілізована на відновлення шахт *Донбасу*, далі в 1954 р. виїхала і проживала в смт. *Ширяєве, Одеська* область, де й похована.

Володимир Терентійович (....-....) – помер від ран, нанесених мачухою.

Друга дружина **Горохівська Ольга Костянтинівна** (05.03.1906 -....) – родом із с. *Стратіївка*. 05.04.1953 р. перейшла в іншу хату (див. п. 60), залишивши за собою прізвисько «*Ольга Хантолиха*»).

Її донька (?) чи дружина **Тимофія Терентійовича** (?) **Софія Дмитрівна** – в 1944 р. мобілізована на відновлення шахт *Донбасу*.

Хата була збудована в 1929 р., в 1944 р. – спалена, відбудована, в 1970-ті роки перестала існувати.

51. Макарівський Никифір Васильович (17.02.1876 – 1956) – похований на місцевому цвинтарі.

Макарівська (Канівська?) Євдокія Федорівна (14.03.1870 – 17.01.1970) – дружина („баба Кушириха” – викачувала переляки), похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Максим Никифорович** (....-....)- проживав у с. *Червона Гребля*, де й похований.

Матвій Никифорович (1909 – 23.05.1954) – див. п. 44.

Ольга Никифорівна (....-....) – проживала в с. *Івашкове Кодимського* району, де й похована.

Ганна Никифорівна (10.12.1917 -....) – у заміжжі **Зьомко**, (див. п. 108), працювала на різних роботах, похована на цвинтарі в с. *Червона Гребля*, де проживала в останні роки. Чоловік **Ганни Никифорівни Зьомко Влога Васильович** (1914 – 15.04.1945 – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Гв.сержант, автоматник 6-ї гв. механізованої бригади 2-го гв. механізованого корпусу, загинув у бою біля м. *Герздорф, Австрія*, похований в одиночній могилі пос. *Безіменне* на північний захід від м. *Герздорф* (за даними ЦАМО – донесення 6 гв. мех. бр.: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 691).

Їх діти: **Євген Влогович** (1939 – 1941) – похований на місцевому цвинтарі.

Микита (Мітя) Влогівч (10.06.1942-197?) – виїхав у 1959 р. на навчання до м. *Одеси*. З 1961 по 1963 р. служив у армії. По демобілізації мешкав у *Одесі*, де й похований.

Володимир Влогівч (07.05.1944 р.н.) – в 1963 р. одружився із **Могилою Євгенією Кирилівною** (12.12.1944 р.н.) (див. п. 108), родом із с. *Стратіївка*, яка із донькою **Аллою Володимирівною** (06.03.1964) в грудні 1964 р. виїхала до м. *Одеси*. По демобілізації **Володимира Влогівча** (служив у армії з 1963 по 1965 р.) сім'я повернулася із м. *Одеса*: **Володимир Влогівч** працював у колгоспі електрозварником. 28.10.1968 р. сім'я вже з двома доньками (1964 та 1967 р.н.) за переселенням виїхала в *Крим*, с. *Геройське*, вул. Піддубного.

Далі в хаті проживали:

Запорожець Дмитро Якович (22.11.1947 -....) – родом із с. *Стратіївка*.

Запорожець (Гаденюк) Галина Трохимівна (25.03.1950 -....) – дружина.

Коровко Ніна Миколаївна (19.11.1966 р.н.) – її донька.

Їх донька **Запорожець Зінаїда Дмитрівна** (19.04.1970 р.н.).

На початку 1972 р. сім'я переїхала в іншу хату (див. п. 83).

Хата була збудована в 1929 р., в 1944 р. – спалена, відбудована, знищена в кінці 1970-х років.

52. Кльован Пилип Семенович (07.03.1906 – 11.08.1983) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., демобілізований 20.10.1945 р. Працював ковалем, похований на місцевому цвинтарі.

Кльован Домна Федорівна (1907 – 26.03.1962) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Ганна Пилипівна** (1927 – 1944) – похована на місцевому цвинтарі.

Степан Пилипович (1931 – 1944) – похований на місцевому цвинтарі.

Марія Пилипівна (1933 р.н.) – (див. п. 40), 30.10.1950 р. виїхала на *Донбас*, потім повернулась.

Петро Пилипович (24.07.1937 – 1984) працював у колгоспі, з 1956 по 1959 р. служба в армії. 19.02.1960 р. виїхав у м. *Херсон*, де й похований.

Володимир Пилипович (27.07.1946 р.н.) – в 1962 р. виїхав на навчання до м. *Херсон*, в 1964 р. поселився в м. *Києві*, де проживає і нині.

Пилип Пилипович (07.05.1951 – 2000) – з 14.05.1970 по 13.07.1972 р. служба в армії. 01.08.1972 р. виїхав у м. *Київ*, де й похований.

Кльован Марфа Назарівна (13.07.1909 -....) – друга дружина **Пилипа Семеновича**. Працювала на різних роботах, в серпні 1965 р. вибула в с. *Стратіївка*.

Кльован (Пасічник) Ксеня (Олександра?) Дмитрівна (03.03.1917 -....), наступна дружина **Пилипа Семеновича** – із с. *Червона Гребля*. Працювала на різних роботах. 27.07.1995 р. виїхала в м. *Каланчак, Херсонська* область, де й похована.

Хата була збудована в 1928 р., в 1944 р. – спалена, відбудована, знищена в кінці 1990-х років.

53. Марченко Сидір (....-....) – похований на місцевому цвинтарі.

Марченко (Довгань) Наталка Власівна (09.10.1912 -....) -дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах в колгоспі, прибиральницею в школі. В 1985 р. виїхала в с. *Червона Гребля*, де й похована.

Її мати **Довгань Домна Дмитрівна** (1864 – 12.09.1945) – похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Марія Сидорівна** (1933 -....) – в 1950 р. виїжджала в м. *Первомайськ, Миколаївська* область, потім повернулась. В 1956 р. одружилась із **Посухівським Іваном Сергійовичем** (див. п.п. 82, 23). В 1958р. **Іван Сергійович, Марія Сидорівна** з донькою **Ніною** (20.05.1957 р.н.) перейшли в новозбудовану хату (п. 68).

Анатолій Петрович (24.06.1946 -....) – після 8-річки в 1962 р. виїхав до м. *Одеса*. Деякий час із сім'єю: дружиною **Анастасією** та дітьми проживав у селі (без реєстрації), далі сім'я переїхала до смт. *Чечельник*, де й похований **Анатолій Петрович**.

Бойко Валерій Миколайович (17.12.1966 р.н.) – (внук?). Проживав з 1979 по 1981 р. і навчався в *Червоногреблянській* школі, вибув у с. *Червона Гребля*.

Хата була збудована в 1929 р., в 1944 р. – спалена, відбудована, перестала існувати в 1990-х роках.

54. Слепий Леонтій Митрофанович (18.02.1904 – 26.05.1972) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., демобілізований 27.10.1945 р. Проживав безвиїзно, працював їзовим та конюхом, похований на місцевому цвинтарі.

Слепа (Бугайчук) Марія Андріївна (06.07.1907 – 14.08.1979) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Іван Леонтійович** (02.04.1936 – 15.02.2024) – із серпня 1955 р. по листопад 1958 р. служив у армії. В травні 1959 р. одружився із **Посухівською Ксенею Онуфріївною** і перейшов у прийми до дружини (див. п. 8).

Ганна Леонтіївна (09.06.1927 – 24.08.1975) у заміжжі **Парелюлько**. В 1945 р. мобілізована на *Донбас* для відновлення шахт. Повернулась 18.05.1952 р. В 1953 р. виїжджала на роботу в м. *Запоріжжя*, та згодом повернулась. В квітні 1959 р. одружилась із **Парелюльком Петром Афанасійовичем** (1932 -), виїхали із сином **Яковом** в 1962 р. в *Крим*, повернулась додому в 1966 р. вже з двома дітьми: **Яковом** та **Тетяною**. Інвалід праці 2-ї, потім 1-ї групи, похована на місцевому цвинтарі.

Їх діти: **Яків Петрович** (04.04.1961 р.н.) – після 8-річки виїхав у 1976 р. на навчання в судно-ремонтном технікумі м. *Чорноморськ (Іллічівськ)*, працював у порту, де проживає і нині.

Тетяна Петрівна (14.02.1963 р.н.) – після 8-річки виїхала на навчання в ПТУ у 1978 р. до м. *Одеси*, де проживає і нині. В заміжжі **Кучеренко**.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. – спалена, відбудована, перестала існувати у **1980-х** роках.

Слепий Леонтій Митрофанович та Слепа (Бугайчук) Марія Андріївна (196?)

Слепа Ганна Леонтіївна (1956)

*Весілля Слепого Івана Лендійовича та
Посухівської Ксені Онуфрійівни (17.05.1959).*

55. Здоров'єцький Федір Федорович (....-....) – похований на місцевому цвинтарі.

Здоров'єцька Їлина Яківна (21.05.1878 –) – дружина. Проживала безвиїзно, похована на місцевому цвинтарі.

Бездітні, взяли племінницю **Ганну Степанівну** (24.05.1928 – 14.08.2006) за свою, яка і залишилась власницею хати після їх смерті, працювала на різних роботах. Перший чоловік **Ганни Степанівни Подольський Василь Іванович** (див. п.3) не повернувся із фронту. В 1949 р. виїжджала на роботу на *Донбас*. Із другим чоловіком **Поліщуком Сергієм Степановичем** (10.04.1926 – 07.07.1972) одружились 10.02.1951 р. Побудували нову хату та народили трьох дітей:

Григорій Сергійович (14.04.1953 р.н.) – з 15.05.1971 р. служба в армії, далі 10.09.74 р. виїхав у смт. *Чечельник*, де мешкає і нині.

Галина Сергіївна (13.02.1956 р.н.) – по закінченню 8-річки виїхала в 1971 р. на навчання в м. *Одеса*. Нині мешкає в *Одесі (Красносілка)*.

Марія Сергіївна (10.09.1958 р.н.) – в 25.08.1974 р., по закінченню 8-річки виїхала на навчання в ПТУ-5 до м. *Одеси*. Нині мешкає в м. *Чорноморськ (Іллічівськ)*.

Сергій Степанович – призваний до Червоної Армії Чечельницьким РВК 16.08.1944 р., на фронті з 19.12.1944 р. Рядовий, стрілець роти автоматників 1266-го стрілецького полку 385-ї стрілецької дивізії, за бій 25.01.1945 р. за взяття населеного пункту *Клейн-Еруттен, Німеччина*, нагороджений медаллю

„За боевые заслуги” (за даними ЦАМО – наказ № 07/н від 31.01.1945 р. по 1266 СП). Проживав безвиїзно, працював їздовим, похований на місцевому цвинтарі.

Ганна Степанівна переїхала в 1982 р. в с. **Червона Гребля**, викупивши назад батьківську хату, далі – до дочки в м. **Чорноморськ**, де і похована.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. спалена, відбудована. В **1961** р. побудована нова з лампачу, знищена в **1990-х** роках.

В гостях у Поліщука І.В. (в с. Червона Гребля) – зліва направо: сусід Колісник В.Д., ???, чоловік сестри Подольський І.С., господар, дружина племінника Поліщук Г.С., сестра Подольська З.В., племінник Поліщук С.С., зять Кравець В. з донькою Тетяною (1956?)/

Весілля Поліщук Галини Сергіївни (1974): біля молодої стоять мама Поліщук Ганна Степанівна, Стефанець Любов Іванівна, Стефанець Ганна Іванівна; стоять позаду Поліщук Ілларіон Васильович, Подольський Іван Софронійович, брат молодого, брат молодої Поліщук Григорій Степанович, Стефанець Іван Карпович

56. Злащик Іван Дмитрович (....-....) – загинув на війні.

Злащик (Сандул) Палажка Апатіївна (1911 -....) – дружина, родом із с. *Куренівки Чечельницького* району, працювала на різних роботах. В 1967 р. виїхала в с. *Вербку Чечельницького* р-ну.

Деякий час з нею проживав **Гальчинський Афанасій Іванович** – див. п. 108.

Усатий Антін Харитонович (1905 -....) – наступний чоловік **Палажки Апатіївни** – проживали разом менше 2-х років і в червні 1962 р. вибув у с. *Червона Гребля*, де й похований.

Хата була збудована в **1929** р., в **1944** р. – спалена, відбудована, перестала існувати в **1970-х** роках.

57. Тернавський Бенедь Олізарович (17.05.1908 -....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., демобілізований 25.11.1945 р. Працював в Червоногреблянському лісництві різноробочим, а також на заробітках.

Тернавська (Жабокрицька) Фрасина Демидівна (Дементіївна?) (10.01.1912 -....) – дружина. Читала на похоронах та поминках святе письмо.

«Посьольські» дівчата з греблянськими парубками: Терлецька О.Д., Гаденюк В.Я., Бугайчук В.Г., Кравець Н.С., Обухівська Н.І., Андріяш М.Г. та Тернавська С.Б. (1957?)

Діти: **Федір Бенедьович** (1934 -....) – виїхав до м. *Одеси (Красносілка)*, де й похований.

Софія (Соня) Бенедівна (01.06.1942 р.н.) – в травні 1961 р. виїхала на роботу в м. *Тирасполь*, в 1962 – 1963 рр. працювала на консервному заводі в смт. *Кодима*, далі виїхала до м. *Одеси*.

Ганна Бенедівна (09.08.1946 р.н.) – в 1963 р. виїхала до м. *Одеси*.

З 1946 р. по 1954 р. сім'я мешкала в м. *Балта*.

Колгоспниками не були, належали до «інших груп населення», то й город у них був відібраний.

В 1972 р. **Бенедь Олізарович** та **Фрасина Демидівна** переїхали в с. *Червона Гребля* (в батьківську хату **Бенедя Олізаровича?**), де й поховані.

Хата була збудована в 1928 р., в 1960-ті роки згоріла від удару блискавки, відбудована.

58. Батенко Гарасим Кузьмович (....-....) – служив у міліції в *Чечельнику*, де й похований.

Батенко Марія Никифорівна (1897 – 04.08.1965) – родом із *Чечельника*, працювала на різних роботах, виїхала на роботу на ст. *Кодима*, проживала то в *Чечельнику*, то в 1957 р. в с. *Анютині Чечельницького району*, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Сергій Гарасимович** (1929 -....) – 26.02.1950 р. призваний до армії, демобілізований в 1953 р., по демобілізації виїхав на роботу на *Донбас*. Одружений із **Кльован Марією Пилипівною** (див. п. 52). Докладніше див. п. 40.

Іван Гарасимович (23.02.1927 – 07.11.1992) – з 1944 р. по 1948 р. служив у армії. В 1951 р. працював у *Чечельницькій* райлікарні, далі виїхав на *Донбас*. Працював будівельником, похований на місцевому цвинтарі. В 1952 р. одружився із **Подольською Надією Кирилівною** (13.11.1932 -....), яка прибула в село 01.02.1952 р. (див. п. 101). Побудували в 1965 р. нову хату та народили двох синів:

Василя Івановича (31.12.1952 – 2007) – після служби в армії (з 07.05.1971 по червень 1973 р.) 11.06.1974 р. виїхав у м. *Кривий Ріг*, *Дніпропетровська область*, де й похований.

Віталія Івановича (25.03.1959 р.н.) – після 8-річки виїхав на навчання в автомеханічному технікумі м. *Одеси*. З 11.09.1978 по 30.10.1980 р. – служба в армії. 10.04.1981 р. виїхав до смт. *Кодима*, далі – в м. *Подільськ (Котовськ) Одеської області*, де проживає і нині по вул. Кузовкова.

28.06.2003 р. **Надія Кирилівна** переїхала в с. *Коси Котовського району Одеської області*.

Колійчук Іван Іванович (1911 -....) – другий чоловік **Марії Никифоровни**. 01.04.1944 р. мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК, демобілізований 20.07.1945 р.

Їх син **Колійчук Василь Іванович** (1937 р.н.) – вибув у 1947 р. у дитячий будинок, а в 1951 р. – в *Київський* дитячий прийомник МВС.

Хата була збудована в 1929 р., збудована нова в 1965 р., зруйнована в кінці 2000-их років.

59. Лисий Іван Харитонович (1902 -....) – працював їздовим в *Чечельнику*.

Лиса Євдокія Олексіївна (1907 -....) – дружина. Читала на похоронах та поминках Святе письмо.

Їх діти: **Марія Іванівна** (....-....)

Григорій Іванович (1932 – 1955) – загинув у автомобільній аварії.

Із 1949 по 1955 р. сім'я мешкала в *Чечельнику*, де **Іван Харитонович** . працював їздовим.

В 1976 р. переїхали в с. *Червона Гребля*, де й поховані.

Колгоспниками не були, належали до суспільної групи «робітники і службовці», то й город у них був відібраний.

Хата збудована в 1929 р., знищена у 1980-ті роки.

60. Хату побудував у 1929 р. **Сліпий Олексій Митрофанович**, та з якоїсь причини, продавши її, збудував іншу (див. п. 103).

Костик Федір Федорович (1911 – 17.12.1944) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, стрілець 193-го Гв.СП 66-ї Гв. СД, загинув у бою 17.12.1944 р. біля озера *Балатон*, село *Фельшенпаконь*, *Угорицина*, там же і похований (за даними ЦАМО – донесення 66 Гв.СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 38).

Костик Федора Сергіївна (13.07.1912 -....) – дружина, інвалід 3-ї групи – без ноги.

Діти: **Василь Федорович** (13.03.1933 -19.07.1993) – служив у армії з 1952 по 1955 р.

Надія Федорівна (12.09.1936 -....) – по закінченні школи працювала в школі прибиральницею.

Валентина Федорівна (16.04.1939 р.н.).

Після переходу в 1954 р. сім'ї **Костиків** в інше господарство (див. п. 86), в 1955 р. в хаті стала проживати **Горохівська Ольга Костянтинівна** (05.03.1906 -....) – (див. п. 38), далі хату залишила руйнуватися, перейшовши в 1979 р. на проживання в іншу (див. п. 74).

Хата збудована в 1929 р., після 1979 р. знищена.

61. Івановський Кузьма Юхимович (1899 -....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, їздовий 3-ї гармати батареї 120 мм мінометів 182-го Гв.СП 62-ї Гв.СД 3-го Українського фронту. за хоробрість в боях на території *Румунії* та *Угорщини* нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 06/н від 18.02.1945 р. по 182 Гв.СП). Проживав і похований в с. *Саражинка Балтського району Одеської області* (загинув при копанні криниці).

Івановська (Жабокрицька) Домна Петрівна (14.01.1895 – 10.06.1984) – дружина, працювала на різних роботах.

Жабокрицька Марія Петрівна (20.01.1901 – 31.01.1965) – працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Тетяна Петрівна (1910 – 12.06.1975) – в 1946 р. виїхала на *Донбас*, з тим в 1960-ті роки повернулася з Донбасу до сестер.

З сестрами («Царицями») проживав їх дядько (**Пасічник?** чи **Жабокрицький?**) **Гордій** (....- 1956?) – похований на місцевому цвинтарі.

В 1974 р. сестри **Домна Петрівна** та **Тетяна Петрівна** перейшли в іншу хату (див. п. 15).

Хата збудована в 1929 р., після 1974 р. знищена.

Стоять: другий зліва Гута Микита Олексійович, рядом Гута Марія Іларіонівна, п'ятий справа Усатий Петро Васильович, третій справа Усатий Андрій Петрович. Сидять: третя зліва Усата Христя Іларіонівна, рядом Усата Ганна Іларіонівна з сином Славком (1966?)

62. Гута Микита Олексійович (28.05.1897 – 11.11.1976) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, стрілець 1-го батальону 1-го Гв.ПДП 5-ї Гв.ПДД 4-ї Гв.армії 3-го Українського фронту, за бій 24.12.1944 р. за населений пункт **Барбола, Угорщина**, нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 01/н від 15.01.1945 р. по 1 Гв.ПДП). Демобілізований 25.10.1945 р. Працював пильщиком, похований на місцевому цвинтарі.

Гута (Гречанюк) Марія Іларіонівна (14.03.1902 – 11.04.1986) – дружина. Працювала на різних роботах та в дитясях. 13.05.1982 р. виїхала до **Миколи Тарасовича** в м. **Рибниця, Молдова**, де й похована.

Гончар Микола Тарасович (27.05.1942 р.н.) – син всиновленої **Гончар Ганни Антонівни** (див. п. 95). В 1959 р. виїхав на навчання в м. **Одесу**. Був одружений із **Тернавською Ганною Василівною** (28.06.1946 р.н.) – жителька с. **Червона Гребля**, працювала в нашому дитсадку (в червні 1962 р. повернулась до батьків). З 29.10.1962 по 1965 р. – служба в армії. Проживав в м. **Рибниця, Молдова**, нині проживає в м. **Кодима**.

Гончар Євген Володимирович (10.10.1947 -....) – другий син **Гончар Ганни Антонівни** (див. п. 95), проживав з 1957 по 1958 р.

Хата збудована в 1929 р., однією із перших була перекрита із очерету на метал (бляху зеленого кольору невеликих розмірів), знищена в кінці **1980-х**.

Гончар Микола Тарасович та Тернавська Ганна Василівна (1962?)

63. Парелюлько Іларіон Данилович (21.10.1882 -....) – похований на місцевому цвинтарі.

Парелюлько Лукія Павлівна (1884 – 25.02.1960) – дружина. Проживала безвиїзно, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Іван Іларіонович** (1912 – 21.03.1945) – загинув на війні (див. п. 97).

Горпина Іларіонівна (1921 – 05.06.1947 р.) – похована на місцевому цвинтарі. Її син **Василь Андрійович** (1942 -....) – по смерті матері переміщений в дитячий будинок.

Михайло Іларіонович (1926 -....) – 01.06.1944 р. мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК, в 1948 р. засуджений військовим трибуналом на 12 років, в 1954 р. виїхав на *Донбас*. Його дружина **Марія Тимофіївна** (1923 -....) 20.07.1949 р. виїхала на *Донбас*.

З 1957 по 1959 р. проживав **Михайло Іларіонович** з новою сім'єю:

Парелюлько Любов Іванівна (1931 –) – дружина

Парелюлько Надія Михайлівна (03.03.1955 р.н.)

Парелюлько Микола Михайлович (24.01.1957 р.н.)

Парелюлько Валентина Михайлівна (26.02.1959 р.н.)

Єременко Зінаїда Петрівна (14.02.1953 р.н.) – донька **Любові Іванівни**.

В 1959 р. сім'я виїхала на *Донбас*.

В 1961 р. в хату перейшла **Кубай Марія Якимівна** (02.10.1910 -....) – див. п. 66, в 1971 р. в хату зайшла за обміном сім'я доньки:

Терлецький Іван Федорович (19.08.1941 -....) – (див. п.п. 66 та 80).

Терлецька Ольга (Олена) Матвіївна (25.08.1938 -....) – дружина.

Їх діти: **Наталя Іванівна** (14.04.1965 р.н.)

Василь Іванович (01.04.1971 р.н.).

15.10.1975 р. сім'я виїхала в смт. *Ширяєве Одеської* області, де й поховані **Іван Федорович** та **Олена Матвіївна**.

По від'їзді сім'ї **Терлецьких** в хаті мешкали «дачники» – відставник, що служив у *Кодимі* (на жаль, «дачників» ніхто не реєструє, хоча вони мешкали років з 10 і капітально облаштувались): **Микола** та його дружина **Олена** виїхали в Росію.

Хата збудована в 1929 р. Згоріла під час смалення теляти в сінях, відбудована, зникла в кінці **1990-х**.

64. Тернавський Мирон Євдокимович (....- 22.03.1944) – залишив дружину і перейшов до іншої жінки (див. п. 99).

Тернавська Палагна -переїхала в с. *Червона Гребля*, де й похована.

Після повернення з *Бессарабії* хату купили:

Кльован Микита Іванович (1907 – 14.02.1946) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, їздовий батареї 76 мм гармат 182-го Гв.СП 62-ї Гв.СД 3-го Українського фронту, за бій 03.12.1944 р. за населений пункт *Мисла, Угорицина* нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 022/н від 07.12.1944 р. по 182 Гв.СП). Повернувся з війни скаліченим, помер від ран. Похований на місцевому цвинтарі.

Кльован Одарка Іванівна (27.03.1910 – 24.05.1988) – дружина, працювала ланковою, похована на місцевому цвинтарі.

Його батько **Кльован Іван Андрійович** (1859 – 06.02.1946) – похований на місцевому цвинтарі.

Їх діти: **Євдокія (Доня) Микитівна** (28.04.1927 -....) в шлюбі **Обжелянська** (одружились 28.01.1949 р. з **Обжелянським Миколою Михайловичем** – див. п. 22) -виїхала до м. *Одеси, Красносілка*, де й похована.

Посухівська Ксеня Онуфрійвна, Кльован Ганна Микитівна, Посухівська Марія Онуфрійвна (1958)

Ксеня Микитівна (1932 -....) – в заміжжі **Кубай** (одружена з **Кубасем Борисом Григоровичем** – див. п. 106), виїжджала в *Казахстан*, повернулася в с. *Саражинку*, де й похована.

Ганна Микитівна (1936 -....) – «Ганюта» в заміжжі **Злащик** (одружена із **Злащиком Іваном Пантелеймоновичем** – див. п. 85). В 1958 р., вийшовши заміж, виїхала на проживання до м. **Запоріжжя**, де й похована.

Іван Микитович (1929 -....) – працював ланковим. З 1949 по 1952 р. – служба в армії. Після одруження 26.04.1954 р. виїжджав із дружиною **Ременюк Валентиною Іванівною** (1934 р.н.) на роботу на **Донбас**, повернулися. Після розірвання шлюбу **Валентина Іванівна** з дочкою **Лідією** (19.10.1954 р.н.) переїхала в с. **Червона Гребля**, а **Іван Микитович** виїхав на роботу на станцію **Рахни Вінницької** області. Проживав у м. **Христинівці, Черкаської** області, де й похований.

Одарка Іванівна з доньками **Ксенею** та **Ганною** 27.08.1951 р. була переселена в **Одесько-Приміський** район **Одеської** області, але повернулась (вже без доньки **Ксені**).

По смерті **Одарки Іванівни** в 1988 р. в хату перейшов **Сандюк Іван Сергійович** (див. п. 67) із господарства п. 82.

Хата збудована в 1929 р., знищена в **1990-ті** роки.

65. Сендик Авксентій Фомович (1900 -....) – мобілізований до Червоної Армії в 1941 р. Чечельницьким РВК. Пропав безвісті в 1941 р. (за даними ЦАМО: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 977520, № справи джерела інформації 532).

Сендик (Гречанюк) Текля Якимівна (27.10.1904 –....) – дружина, працювала на різних роботах, в 1971 р. виїхала до доньки, де й похована.

Діти: **Ганна Авксентіївна** (1927 -....) – в 1949 р. виїхала на роботу на **Донбас**, а в 1958 р. – в **Свердловську** область, **Росія**.

Михайло Авксентійович (20.11.1939 р.н.) – виїхав у 1955 р. на **Донбас**, повернувся 11.02.1958 р. Працював чабаном, в 1958 р. призваний до армії.

Віра Авксентіївна (08.02.1937 р.н.) – в заміжжі **Павлюк**, виїжджала на роботу на **Донбас** в 1952 р., повернулася, в 1958 р. з чоловіком **Павлюком Володимиром Григоровичем** (1939 –....) (шофер, возив цукрові буряки) виїхала в м. **Запоріжжя**. В 1960 р. з донькою **Павлюк Валентиною Володимирівною** (15.09.1959 р.н.) повернулася, працювала ланковою. Виїхала невідомо куди.

В хаті поселилась **Обухівська (Цицаркіна) Віра Олексіївна** (1949 р.н.) із сином **Обухівським В'ячеславом Леонтійовичем** (13.08.1969 р.н.). 18.03.1972 р. виїхала в смт. **Чечельник**, радгосп. Погосподарський номер закрито.

Хата збудована в 1929 р., перестала існувати у **1980-ті** роки.

Сендик Віра Аксентіївна, Кубай Ольга Матвіївна та Терлецька Іліна Дмитрівна (1958)

66. Кубай Матвій Петрович (1911 -....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, стрілець 182-го Гв.СП 62-ї Гв.СД 3-го Українського фронту нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 25/н від 15.05.1945 р. по 182 Гв.СП). 18.09.1948 р.). 04.04.1951 р. виїхав на роботу в **Каховку**, де й похований.

Кубай Марія Якимівна (22.10.1910 -....) – дружина. Працювала на різних роботах, перейшла в іншу хату, залишивши сім'ю доньки в своїй (див. п. 63).

Діти: **Валентина Матвіївна** (13.11.1936 р.н.) – в 1953 р. виїхала на *Донбас*.

Євген Матвійович (27.01.1947 – 1956) – загинув у 1956 р., граючись.

Ольга (Люся) Матвіївна (20.09.1938 р.н.) – в заміжжі **Терлецька** (див. п.п. 63 та 80). В 1960 р. одружилась із **Терлецьким Іваном Федоровичем** (19.08.1941р.н.), який із 1960 по 18.12.1963 р. служив у армії.

Їх донька **Терлецька Наталя Іванівна** (14.04.1965 р.н.).

В 1965 р. сім'я перейшла в іншу хату (див. п. 80).

Хата була збудована в 1929 р., в 1965 р. номер закрито, хата знищена.

67. Сандюк Іван Сергійович (02.05.1914 – 1995) – родом із м.*Тульчин*, *Вінницької* області. Працював на різних роботах. 19.11.1981 р. виїжджав у *Тульчинський* район, повернувся. 16.06.1984 р. виїжджав до доньки в с.*Павлівка Мар'їнського* р-ну *Донецької* області, затим проживав рядом із сином в с. *Червона Гребля*, де й похований.

Шарапанюк Ганна Іванівна (15.05.1921 – 30.05.2010) – дружина (див. п. 6). Виїжджала 10.09.1981 р. до дочки на *Донбас*, далі мешкала в с. *Червона Гребля*, де й похована.

Довгань Петро Андрійович, Довгань Марія Андріївна, Посухівський Іван Сергійович

Діти: **Сандюк Надія Іванівна** (12.09.1947 р.н.) – (в серпні 1960 р. виїжджала в *Одесу*). Після одруження із **Сікачем Миколою Гнатовичем** 14.07.1963 р перейшла на проживання до чоловіка (див. п. 46).

Сандюк Михайло Іванович (20.12.1949 – 07.01.1950) – похований на місцевому цвинтарі.

Сандюк Валентина Іванівна (25.02.1953 р.н.) – в заміжжі **Момот**, виїхала 15.09.1968 р. на навчання на *Донбас*, проживає в с. *Павлівка, Мар'їнського району*.

Шарапанюк Андрій Іванович (08.12.1955 р.н.) – після десятирічки з 02.11.1974 по 18.11.1976 р. – служба в армії.

Шарапанюк (Яворська) Любов Андріївна (05.02.1960 р.н.) -дружина (див. п.19).

Їх син **Шарапанюк Юрій Андрійович** (16.06.1978 р.н.).

03.07.1979 р. сім'я **Шарапанюків** вибула в с. *Червона Гребля*, де проживає і нині.

Іван Сергійович, Ганна Іванівна з донькою **Надією** 27.08.1951 р.н. були переселені в *Одесько-Приміський* район *Одеської* області, але повернулись в 1954 р.

Хата збудована в 1949 р., нині сусід **Марченко Василь Іванович** використовує її для господарських потреб.

68. Посухівський Іван Сергійович (04.11.1930 – 23.02.1978) – (див. п.п. 24, 82). Після служби в армії вдруге одружився, проживав у тещі, будував нову хату, працював їздовим та молотобійцем в кузні, похований на місцевому цвинтарі.

Марченко Марія Сидорівна (12.12.1933 -....) (див. п. 53) – дружина, працювала на різних роботах. 17.08.1989 р. переїхала на проживання в с. *Червона Гребля*, далі – до доньки.

Діти: **Марченко Ніна Іванівна** (20.05.1957 р.н.) – після 8-річки 25.08.1972 р. виїхала на навчання до м. *Одеси*.

Марченко Олександр Іванович (16.10.1964 р.н.) – після 10-річки 15.08.1981 р. до м. *Одеси*.

Марченко Василь Іванович (09.02.1962р.н.) – після 10-річки 20.08.1979 р. виїжджав на навчання в ПТУ до м. *Одеси* та повернувся 09.12.1982 р. після служби в армії. Виїжджав знову та в 1985 р. повернувся з сім'єю:

Людмила Вікторівна (03.04.1967 р.н.) – дружина **Василя Івановича**.

Їх діти: **Дмитро Васильович** (22.08.1986 – 09.05.1987) – похований на місцевому цвинтарі.

Єлизавета (Ліза) Василівна (25.10.1987 р.н.) – проживає в с. *Червона Гребля*.

Світлана Василівна (25.09.1990 р.н.) – проживає в с. *Червона Гребля*.

З 19.09.1988 по 17.08.1989 р. **Василь Іванович** та донька **Людмила** проживали в господарстві 101, а **Людмила Вікторівна** в цей час виїхала в м. *Одеса* (повернулась 01.11.1989 р.), затим після від'їзду **Марії Сидорівни** повернулись назад. **Василь Іванович** ще встиг попрацювати трактористом, а **Людмила Вікторівна** – сестрою милосердя.

15.06.1998 р. сім'я виїжджала в с. *Троїцьке Біляївського* району *Одеської* області та повернулась. Нині **Василь Іванович** – «директор посьолку».

Хата була збудована в 1958 р.

69. Цицаркін Олексій Миколайович (27.11.1920 – 28.02.1993) – родом із *Москви (Хімки)*. Мобілізований до Червоної Армії Хімкинським РВК Московської області 01.04.1942 р. Мол.сержант, навідник 4-го б-ну 2-го д-ну 72 гв. мін.полку 4-ї Ударної армії, за бій 27.07.1944 р. нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 024/н від 14.08.1944 р. по артилерії 4

Ударної армії). Працював комірником та на різних роботах, похований на місцевому цвинтарі.

Цицаркіна (Горбатюк) Анастасія (Настя) Василівна (09.10.1920 – 04.05.2000) – дружина. Проживала в *Москві*, де й вийшла заміж за **Олексія Миколайовича**. Після визволення села в 1944 році повернулася з маленькою дитиною додому (в с. *Червона Гребля*). По прибуттю **Олексія Миколайовича** із фронту отримали ділянку для будівництва. Працювала на різних роботах, похована в *Червоній Греблі*.

Діти: **Олена Олексіївна** (30.10.1941 – 08.03.2001) – в заміжжі **Костик** (див. п. 36). В 1959 р. вийшла заміж і перейшла жити в хату до чоловіка.

Наталя Олексіївна (28.04.1947) – в заміжжі **Діхтяр**. Вийшовши заміж, переїхала в с. *Червона Гребля*. Після смерті чоловіка виїхала в *Одеську* область, смт. *Тарутине*, до доньки.

Віра Олексіївна (24.04.1949 – 2007) – в 1966 р. виїжджала в м. *Одесу*. Була одружена з **Обухівським Леонтієм Федоровичем** (див. п. 92), який усиновив її сина **В'ячеслава** (13.08.1969 р.н.). 18.03.1972 р. переїхала із сином до смт. *Чечельник*, далі – в с. *Будеї*, де й похована.

Олександр Олексійович (01.09.1951 – 1994) – в 1966 р. виїхав в м. *Одесу*. Після служби в армії працював завклубом, згодом виїхав 10.12.1975 р. на лісорозробки в *Ленінградську* область, далі – у *Херсонську* область, с. *Черешеньки Білозерського* району, де й похований.

Михайло Олексійович (11.11.1953 р.н.) – 23.11.1973 р. призваний на службу в армію, далі 14.12.1974 р. виїхав в *Кінгісепський* р-н *Ленінградської* області, повернувся 21.04.1975 р. Далі 24.01.1977 р. по оргнабору виїхав в м. *Київ*, згодом – в с. *Нова Костирка Бериславського* району *Херсонської* області.

Тетяна Олексіївна (07.06.1965 р.н.) – в заміжжі **Сухаренко**. Після закінчення 10 класів 22.10.1982 р. виїхала до м. *Рибниця, Молдова*. Вийшовши заміж, переїхала в с. *Червона Гребля*, де проживає і нині.

Микола Олексійович (26.05.1956 – 02.12.2004) – в 1971 р. виїхав в м. *Донецьк*. Після служби в армії 10.05.1978 р. виїхав на роботу в м. *Херсон*. По смерті батька 25.07.1994 р. повернувся із сім'єю із с. *Костирка, Бериславського* району *Херсонської* області:

Тетяна Василівна (02.06.1961 р.н.) – дружина.

Лілія Миколаївна (05.09.1979 р.н.) – донька. 20.10.1998 р. із сином **Олександром Миколайовичем** (05.09.1997 р.н.) виїхала в с. *Будеї Кодимського* району.

Олексій Миколайович (29.01.1984 р.н.) – син.

Ірина Миколаївна (05.02.1986 р.н.) – донька.

Тетяна Миколаївна (04.05.1987 р.н.) – донька.

Микола Миколайович (21.03.1989 р.н.) – син.

Сім'я деякий час проживала в с. **Червона Гребля**, далі поступово (спочатку **Тетяна Миколаївна** 21.03.2006 р., **Ірина Миколаївна** 18.04.2006 р., **Олексій Миколайович** 11.06.2006 р.) переїхали в с. **Рівне Новоукраїнського району Кіровоградської області**, де й похований **Микола Олексійович**.

Хата збудована в 1948 р., нині сусід **Марченко Василь Іванович** використовує її для господарських потреб.

70. Стефанець Карпо Максимович (1904 – 30.03.1945) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, стрілець 182-го Гв.СП 62-ї гвардійської стрілецької дивізії, помер від ран в 572-му ОМСБ, похований в с. **Надап, Секешвекервар, Угорщина** (за даними ЦАМО – донесення 572-го ОСМБ 62-ї Гв. СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації А-71693, № справи джерела інформації 2499). До мобілізації працював ковалем.

Стефанець (Кучер) Юхтина Семенівна (02.02.1906 – 30.10.1978) – дружина. Працювала санітаркою в медпункті, на різних роботах. Похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Григорій Карпович** (10.03.1925 – 26.02.1987) – (див. п. 71).

Олексій Карпович (1927 -....) – в 1944 р. мобілізований до армії. В 1952 р. виїхав у м. **Калінін** (нині м. **Твер, Росія**), проживав у передмісті **Опалиха м. Москва**, де й похований.

Іван Карпович (24.10.1929 – 05.05.2010) – працював ковалем, в 1947 р. навчався в ФЗН. В квітні 1950 р. призваний до Радянської Армії, по демобілізації в 1953 р. виїхав на роботу в м. **Твер (Калінін), Росія**. Після одруження в 1956 р. проживав у дружини: одружений із **Подольською Ганою Іванівною** (див. п. 3).

Надія Карпівна (26.12.1931 -....) – 22.02.1951 р. виїхала в м. **Сталіно (Донецьк)**, де й похована.

Ганна Карпівна (18.10.1934 р.н.) – 22.02.1951 р. виїхала в м. **Сталіно (Донецьк)**, де й похована.

Володимир Карпович (18.04.1937 – 1962) – в 1953 р. виїхав на навчання в ремісничому училищі в **Одеській області**. Після служби в армії (призваний в 1956 р.) в 1960 р. виїхав у м. **Донецьк**, працював шахтарем, трагічно загинув. Похований на місцевому цвинтарі.

Віктор Карпович (27.07.1939 – 1999) – в 1957 р. виїхав на роботу на **Донбас**, в 1958 р. призваний до армії. Проживав у м. **Одеса**, де й похований.

Марія Карпівна (05.02.1942 р.н.) – після одруження в 1960 р. виїхала в *Кустанайську* область. Переїхала в м. *Донецьк*, нині проживає в квартирі брата в передмісті *Опалиха* м. *Москви*.

Микола Карпович (04.02.1945 -....) – в 1960 р. виїхав на навчання до м. *Одеси*, де й похований.

Хата збудована в 1935 р., знищена у 1990-ті роки.

Стефанець Іван Карпович під час служби в армії (1952 р.); Цицаркіна Олена Олексіївна, Лиса Ганна Денисівна, Стефанець Марія Карпівна (1956?)

Стефанець (Подольська) Ганна Іванівна, Ромащенко Кузьм , ? , Ромащенко (Стефанець) Надія Карпівна, ? , Стефанець Микола Карпович, Дереш (Стефанець) Марія Карпівна та діти Володя, Рая, Люба і Валя (1962)

Стефанець (Кучер) Юхтина Семенівна (в центрі) з дітьми та внуками на весіллі внучки Валентини: передній ряд – син Микола, син Іван, дочка Надя, зять Кузьма; середній ряд – син Віктор, невістка Ганна, Юхтина Семенівна, за Віктором – син Олексій, зять Іван, невістка Тамара, дочка Ганна; в останньому ряду четверта зліва дочка Марія, рядом син Григорій та невістка Марія (1974 р.)

71. Стефанець Григорій Карпович (10.03.1925 – 26.02.1987) – див п. 70. Мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., демобілізований 25.10.1944 р. З 1958 по 1960 р. навчався в технікумі смт. **Чернівці Вінницької** області. Працював ланковим, завклубом, фінагентом, агрономом, бригадиром рілньничої бригади, головою сільради, головою ревізійної комісії. Похований на місцевому цвинтарі.

Стефанець (Обжелянська) Марія Михайлівна (19.09.1924 – 31.08.2013) – дружина (див. п. 22). Працювала на різних роботах. По смерті чоловіка виїхала до дочки в **Малу Долину**, де й похована.

Діти: **Володимир Григорович** (1944 – 09.06.1958) – помер від ангіни, похований на місцевому цвинтарі.

Похорони Стефанця Володимира Григоровича (1958 р.)

Віктор Григорович (1947 – 22.09.1947) – похований на місцевому цвинтарі.

Олександр Григорович (08.08.1949 – 05.02.2022) – після 9-річки у вересні 1965 р. виїхав на навчання в ШМН до м. **Одеси**. Після строкової військової служби залишився у **Москві**, де й похований.

Галина Григорівна (11.11.1952 р.н.) – в 1969 р. виїхала на навчання до м. **Одеси**, проживала в **Херсонській** області. Нині проживає у м. **Одесі**.

Ніна Григорівна (09.05.1955 р.н.) – в 1971 р. виїхала на навчання в технікумі до м. *Одеси*. Нині проживає у м. *Брянську*.

Валентина Григорівна (24.10.1958 р.н.) – в 1973 р. виїхала на навчання в технікумі харчової промисловості м. *Одеси*. Нині проживає у м. *Чорноморську (Іллічівськ), Мала Долина*, вул. К.Маркса, 7.

Григорій Карпович придбав автомобіль «горбатий запорожець» – другий автомобіль в селі.

Хата збудована в 1943 р. на полі поруч із крайньою хатою.

Стефанець Олександр Григорович під час служби в Москві (07.07.1969); Терлецькі: Пилип, Анастасія з дочкою Ольгою

72. Терлецький Пилип Миколайович (1915 -....).

Терлецька Анастасія Яківна (1914 -....) – його дружина.

Донька Ольга Пилипівна (1936 р.н.)

В 1945 р. виїхали на роботу на залізницю: спочатку в *Слободку, Одеської залізниці*, далі в м.м. *Стрий, Чортків*. Проживали на *Сахаліні*, в подальшому переїхали у *Дніпропетровську область*, м. *Кам'янське (Дніпродзержинськ)*.

В 1947 р. в хаті мешкала сім'я вдови **Макарівської**:

Макарівська (Мала) Ласовета Луківна (1909 – 04.06.1983)

Ганна Власівна (14.08.1926 -....) – донька.

Сергій Власович (15.11.1934 -....) – син.

Далі для них утворено окремий погосподарський номер (див. п. 10).

Наступними мешканцями стала сім'я інших **Макарівських**:

Макарівський Семен Леонтійович (1929 -....) -голова двору.

Ганна Марківна (1929 -....) – дружина.

Їх діти: **Володимир Семенович** (16.07.1951 р.н.) – проживає в *с.Владиславівка, 15, Крим.*

Олександр Семенович (16.03.1957 р.н.).

Сім'я **Макарівських** в грудні 1961 р. переїхала с. *Саражинку Балтського району Одеської області.*

В 1964 р. в хаті поселилася **Гаденюк Ликера Федорівна** (1912 – 1982) – переїхала із с. *Червона Гребля* із трьома дітьми:

Коровком Петром Олександровичем (1949 р.н.) – до армії працював листоношею. 21.10.1967 р. призваний до армії, проживав у м. *Харкові*. В 1998 р. повернувся до села, з 2003 р. проживає в подарованій йому хаті (див. п. 9).

Коровко Петро Олександрович під час служби на Камчатці (26.06.1968)

Коровком Володимиром Григоровичем (29.10.1958р.н.) – після 10-річки навчався на курсах шоферів, працював завклубом. 05.09.1976 р. одружився із **Обжелянською Світлоною Миколаївною** і перейшов на проживання до дружини (див. п. 102).

Гаденюк Галиною Трохимівною (25.03.1950 – 30.05.1983) – див п. 83.

Коровко Ніна Миколаївна (19.01.1966 р.н.) – донька **Галини Трохимівни**, проживає нині в смт. *Чечельник.*

02.08.1969 р. **Галина Трохимівна** з донькою **Ніною** виїжджала в м.*Ладизжин.*

В 1975 р. **Ликера Федорівна** із сином **Володимиром Григоровичем** перейшла на проживання в сусідське обійстя (див. п.73).

Хата побудована в 1937 р., знищена в кінці 1970-их.

73. Терлецький Дмитро Миколайович (1909 -....) – мобілізований до Червоної Армії в липні 1941 р. Чечельницьким РВК. Пропав без вісті в 1941 р. (за даними ЦАМО: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 977521, № справи джерела інформації 220).

Терлецька (Баландюк) Ірина Федорівна (1909 – 1960) – дружина, родом із с. *Будей*. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Параска (Пася) Дмитрівна** (10.10.1931 – 06.08.2007) – у заміжжі **Гончар**, одружена із **Гончарем Григорієм Олександровичем** (див. п. 19). 20.02.1951 р. виїжджала на роботу на *Донбас*, повернулась 02.08.1952 р. В 1953 р. перейшла в обійстя чоловіка (див. п. 19).

Їлина (Люся) Дмитрівна (08.09.1941 – 11.03.2016) – у заміжжі **Грицишина**, одружились 04.02.1962 р. Працювала в дитячих яслах, потім на різних роботах.

Її донька: **Терлецька Галина Борисівна** (30.04.1958 р.н.) – по закінченні школи виїхала на навчання до м. *Одеси*, де проживає і нині.

Грицишин Борис Іванович (12.11.1937 – 16.11.2010) – чоловік **Їлини Дмитрівни**. Працював трактористом, починаючи із UNIVERSAL. На роботу в тракторну бригаду їздив мотоциклом «Восход».

Їх сини: **Олександр Борисович** (29.01.1963 – 2015) – проживав у м. *Житомирі*, де й похований.

Григорій Борисович (17.04.1966 р.н.) – проживав у м. *Рибниця*, нині проживає в *Одеській* області, с. *Буцинівка, Роздільнянський* район.

В 1972 р. сім'я переїхала на проживання в с. *Червона Гребля*, де й. поховані **Борис Іванович** та **Їлина Дмитрівна**.

З 1973 по 1975 р. в хаті проживала (в комірному) сім'я лісника **Яворського А.І.** (див. п. 19).

В 1975 р. поселилася **Гаденюк Ликера Федорівна** (див. п. 72) – похована на місцевому цвинтарі. По її смерті обидві хати залишились пустками і були зруйновані.

Хата була збудована в 1929 р.

Баландюки Ганна та Федір із сином Іваном; Терлецький Дмитро Миколайович, Ірина Федорівна з донькою Іриною (1930?)

Терлецька Ірина Федорівна із доньками Люсею та Пасею (1949)

Терлецька Ірина Федорівна із доньками Люсею та Пасею, внуком Васею (1955)

Грицишин Борис Іванович під час служби в армії (1957?)

74. Сапун Карпо Степанович (1910 -....) – мобілізований до Червоної Армії в 1944 р. Чечельницьким РВК, демобілізований 25.10.1945 р. Працював на різних роботах.

Сапун Марфа Іванівна (1912 -....) – дружина. Працювала на різних роботах.

Діти: **Микола Карпович** (нар. 1938 р.).

Євдокія Карпівна (нар. 1941 р.).

Катерина Карпівна (нар. 1944 р.).

Володимир Карпович (1948 – 18.05.1949) – похований на місцевому цвинтарі.

29.03.1950 р. сім'я виїхала в *Кримську* область, та повернулась 10.01.1951 р. Вдруге 23.09.1951 р. сім'я виїхала в с. *Красносілку, Комінтернівського району Одеської* області.

В липні 1958 р. хату купили і поселилися в ній сім'я **Усатих**:

Усатий Петро Маркович (24.04.1932 -....) – (див. п. 5). Працював їздовим.

Усата (Костик) Надія Федорівна (19.09.1936 -....) – див. п. 86. Працювала і прибиральницею в школі, і на різних роботах.

Їхні діти: **Володимир Петрович** (14.04.1957 р.н.) – мешкає в с. *Тартак*, вул. Шевченка.

Ніна Петрівна (15.09.1959 р.н.) – мешкає в смт. *Чечельник*.

В 1967 р. сім'я переїхала на проживання до смт. *Чечельник*, вул. Гоголя.

Хату в 1967 р. купила і поселилася в ній **Пастух (Шевчук) Ксеня Семенівна** (09.10.1935 -....) з сином **Пастухом Леонідом Гавриловичем** (29.06.1964 -....). Через 5 років 20.03.1972 р. сім'я переїхала спочатку в с. *Тартак*, а потім с. *Червона Гребля*, де й поховані **Ксеня Семенівна** та **Леонід Гаврилович**.

Хата залишена і зруйнована в кінці 1970-их.

75. Хату почав будувати **Тернавський Мирон Явдокимович** (див. п. 99), добудовували:

Гончар Микита Степанович (1918 – 22.08.1944) (див. п. 98) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Гв.рядовий, стрілець 41-ї Гв.СД, загинув у бою біля с. *Нові Богени Унгенського району, Молдова*, похований південніше с. *Нові Богени* (за даними ЦАМО – донесення 41 ГвСД: № фонду джерела інформації 58, №опису джерела інформації 18002, № справи джерела інформації 952).

Мала (Гончар) (Слепа) Палажка Митрофанівна (01.10.1920 – 16.06.1995) (див. п. 98) – його дружина. Працювала на різних роботах.

В 1974 р. виїхала на проживання в с. **Семенівка Кодимського району**, далі – в с. **Олександрівка** того ж району, де й похована.

Діти: **Володимир Микитович** (10.09.1939 – 26.12.2012) – в 1956 р. виїхав на навчання в ФЗН до м. **Одеси**, після одруження в 1957 р. переїхав на проживання до дружини у с. **Семенівка Кодимського району**, де й похований.

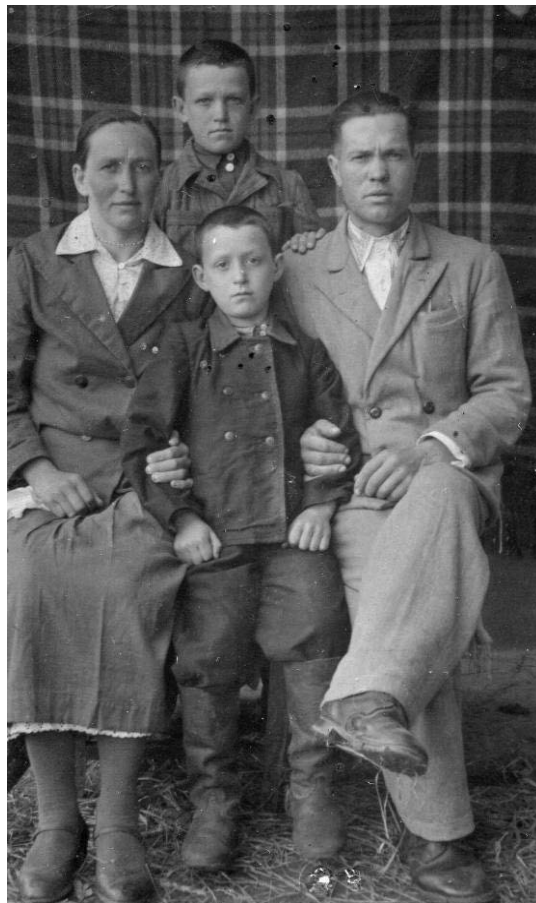
Григорій Микитович (07.02.1942 – 05.07.2013) – в 1959 р. виїхав на навчання до м. **Одеси**, де проживав та похований в передмісті **Усадове**.

Палажка Митрофанівна в 1949 р. вийшла заміж вдруге за **Малого Івана Арєфовича** (див. п. 76): працював на різних роботах. Похований на місцевому цвинтарі.

Їхні діти: **Ксеня Іванівна** (21.08.1950 – 16.11.2020) – в 1965 р. виїхала на навчання до м. **Одеси**, через 2 роки – на роботу до м. **Керч**, де і похована.

Петро Іванович (нар. 09.07.1952) – в 1969 р. виїхав на навчання до м. **Києва**, в 1974 р. – до м. **Краматорська**, де проживає і нині.

Раїса Іванівна (нар. 03.05.1962) – в 1974 р. виїхала із матір'ю в с. **Семенівка Кодимського району**. Після закінчення школи в 1977 р. виїхала на навчання до м. **Краматорська**. Далі – в м. **Рибниця (Молдова)**. Нині проживає в с. **Олександрівка Кодимського району**.

Мала (Слена, Гончар) Палажка Митрофанівна, її сини Володимир, Григорій та чоловік Малий Іван Арєфович (1949?)

Сидять: Мала Ксеня Іванівна, Мала Палажка Митрофанівна, Малий Петро Іванович, Малий Іван Арефович; стоїть Гончар Григорій Микитович. Збоку – Мала (Білецька) Ликера Федорівна (1958 р.).

Сидять: Гончар Григорій Микитович, Мала Палажка Митрофанівна, Гончар Володимир Микитович та його дружина Марія з Малою Раїсою Іванівною на руках: стоять: Посухівська (Гончар) Текля Степанівна (зліва) та Андріяш Віра (1963 р.).

Малий Петро Іванович з дружиною Надією та дітьми Оксаною й Сергієм (07.08.1976)

Сидять: Багрин Володимир, Гончар Володимир Микитович, Гончар Григорій Микитович. Стоять: Багрин (Мала) Раїса Іванівна, Мала (Кліщевська) Надія Пантелеймонівна, Малий Петро Іванович, Гончар (Пазюк) Марія Кирилівна, Ляшенко (Мала) Ксеня Іванівна (29.09.2007).

76. Малий Арефа Севастянович (07.10.1892 – 24.09.1964). Проживав у с. *Попова (Червона) Гребля*. Брав участь у Першій світовій війні, був у австрійському полоні. При створенні колгоспів його господарство та земля були відібрані для потреб колгоспу ім. Кагановича, а йому виділена ділянка під будівництво в с. *Новоукраїнка*. Працював на різних роботах, похований на місцевому цвинтарі.

Мала (Білецька) Ликера Федорівна (21.01.1895 – 09.04.1978) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Сидять: Мала Ликера Федорівна, Малий Василь Арефович, Малий Арефа Севастянович; стоять: Гончар Володимир Микитович, Мала Ганна Арефівна, Малий Іван Арефович (1956 р.).

Діти: **Андрій Арефович** (1918 -....) – помер малим хлопчиком, похований на місцевому цвинтарі тодішнього проживання сім'ї (в с. *Попова Гребля*)..

Іван Арефович (18.04.1924 – 24.10.1994) – (див. п. 75). Проживав безвиїзно, працював на різних роботах, похований на місцевому цвинтарі.

Василь Арефович (14.01.1934 – 1960) – з 1953 по 10.12.1956 р. служив у Радянській Армії. З 1957 р., після одруження, проживав у с. *Червона Гребля*. Загинув в 1960 р. трагічно на *Цілині* (радгосп ім. *Гастелло*, *Акмолинської* області), поїхавши на заробітки.

Ганна Арефівна (27.05.1932 -....) – працювала на різних роботах. В 1960 р. одружилась із**Василем Калениковичем** (1930 -....) із с.**Стратіївка**, який через рік кудись виїхав. Далі 10.02.1975 р., одружившись, виїхала на проживання в с. **Шершенці Кодимського району**, де й похована.

Її діти: **Малий Михайло Васильович** (18.09.1961 р.н.) – з 1974 р. вихованець колоній та тюрем: 28.06.1974 р. вперше поміщений в дитячу колонію.

Малий Василь Васильович (18.06.1964 -....). Після закінчення 10 класів навчався і працював на залізниці в м. **Подільську (Котовськ)**. З 199? р. проживав із сім'єю в с. **Шершенці Кодимського району**, де й похований.

Хата збудована в 1935 р., знищена у 1980-ті роки.

***Малий Василь Арефович (1954); Лисий Микола Володимирович (зліва)**
під час служби в армії*

77. Лисий Микола Володимирович (12.05.1904 – 07.12.1944) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.194 р. Гв.рядовий, стрілець 182-го Гв.СП 62-ї гвардійської стрілецької дивізії, вбитий в бою біля оз. **Балатон** в районі с. **Шиманторія, Угорщина**, де й похований (за даними

ЦАМО – донесення 62 Гв. СД: № фонду джерела інформації 58, №опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 19).

Лиса Анастасія Петрівна (16.04.1902 – 2001) – дружина, родом із м.*Полтави*. Після визволення села була завербована на відновлення шахт *Донбасу*. Повернулася в 1949 р. Працювала на різних роботах. 22.09.1981 р. виїхала на проживання до **Гончар Параски Дмитрівни** (див. п.п. 73, 19) в м. *Подільськ (Котовськ) Одеської області*, де й похована.

Хата збудована в 1939 р., накрита очеретом, знищена в кінці 1980-их.

Лиса Анастасія Петрівна за приготуванням їжі на кутуні (1973 р.)

78. Кубай Зосим Петрович (1908 -....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., демобілізований 20.10.1945 р. Брав участь у війні кулеметником.

Кубай Варвара Юхимівна (1908 -....) – дружина, родом із с. *Стратіївка*. В жовтні 1962 р. виїхала на проживання в с. *Смілянку*. Похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Надія Зосимівна** (01.05.1928 -....) – у шлюбі **Пушканська** – (див. п. 96). Працювала на різних роботах. Із 1947 по 30.06.1952 р. перебувала на *Донбасі*. В 1959 р. виїжджала в *Кодиму*, звідти – в 1960 р. в с. *Смілянка*. В 1965 р. повернулась. В 1966 р. – в м. *Донецьк* та повернулась в 1971 р. (вже без доньки). В 1977 р. перейшла в іншу хату (див. п. 96). Її дочка **Любов Дмитрівна** (нар. 20.05.1953 р.) проживає в *Дніпропетровській області*.

Борис Зосимович (1941 – 200?) – з 1957 по 1958 р. перебував у м. *Дніпрі* (*Дніпропетровську*). З 1959 по березень 1960 р. проживав на *Донбасі*, звідки привіз дружину **Кравчук Марію Іванівну** (07.04.1940 р.н.), яка через місяць втекла (вишивала рушники на продаж, щоб купити квитки на дорогу в *Ульянівський* р-н *Кіровоградської* області). В 1960 р. вибув у с. *Смілянка Кодимського* району. Похований в с. *Червона Гребля*.

Віра Зосимівна (27.02.1947 -....) – після закінчення 7-річки в 1961 р. виїхала до м. *Одеси*, проживала в с. *Івашкове Кодимського* району, де й похована.

Петро Зосимович (13.08.1951 р.н.) – в грудні 1962 р. перейшов на проживання до матері в с. *Смілянку*.

Сім'я декілька разів виїжджала, та знову поверталась – не приживалась ніде. 29.11.1951 р. виїжджала в *Бессарабію*, с. *Надєжда Одеська* область, повернулась в 1955 р.

З 1969 по 1971 р. в хаті проживала **Рарич Ольга Іванівна** із донькою **Рарич Любов'ю Петрівною** (див. п. 4).

Хата збудована в 1929 р., у 1980-ті роки знищена.

Цицаркіна Олена Олексіївна, Посухівська Ксеня Онуфрійівна, Андріяш Василь Павлович, Стефанець Марія Карпівна, Лиса Ганна Денисівна (1958 р.)

79. Андріяш Павло Данилович (25.10.190 – 15.09.1961) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК в 1944 р., демобілізований 20.06.1945 р. Працював конюхом, похований на місцевому цвинтарі.

Андріяш (Горохівська) Килина Олізарівна (17.02.1905 – 02.05.1980) – дружина. Працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Їх син **Василь Павлович** (04.02.1942 – 03.11.1960) – після 7-річки працював поштарем. Приписав собі 2 роки, а тому достроково був призваний до армії в 1959 р. Служив у *Західній Україні*. Втікав із армії додому: перший раз його відвезли до частини, а вдруге – приїхав додому і на горищі в хаті повісився. Похований на місцевому цвинтарі.

Гонтар Ганна Іванівна (15.02.1948 р.н.) фельдшер медпункту, проживала в комірному з 1967 по 1969 р., вибула в м. *Одесу*.

Хата збудована в 1929 р., знищена у 1980-ті роки.

Лиса Ганна Денисівна, Андріяш Василь Павлович, Посухівська Ксеня Онуфрійівна (1958 р.)

80. Злащик Дмитро Лукович (15.05.1882 -....) – голова двору.

Злащик Олександра Павлівна (1883 -....) – дружина, похована на місцевому цвинтарі.

Злащик Дорофій Дмитрович (....-....) – їх син, похований на місцевому цвинтарі.

Злащик (Мала) Марія Калениківна (01.10.1910 -....) – його дружина. Працювала на різних роботах, в 1955 р. виїхала і проживала біля дочки в **Чечельнику**, де й похована.

Їх діти: **Анастасія Дорофіївна** (22.04.1934 -....) – 15.01.1953 р. виїхала на **Донбас**, потім переїхала в **Чечельник**, де й похована.

Галина Дорофіївна (1931 -....) – в заміжжі **Усата**, одружена в 1949 р. із **Усатим Іваном Марковичем** (1927 -....) – див. п. 5. Їх донька **Любов Іванівна** (1950 р.н.) – проживала з батьками в **Чечельнику**. Вийшла заміж і виїхала з чоловіком в **Росію**.

Галина Дорофіївна та **Іван Маркович** поховані в **Чечельнику**, куди переїхали 10.05.1951 р.

В 1957 р. в хаті поселились, переїхавши із с. **Червона Гребля**:

Коноваленко Юхим (Юз) Іванович (1932 -....) – працював на різних роботах.

Коноваленко (Зеленянська) Марія Кузьмівна (1936 р.н.) – працювала на різних роботах.

Їх діти: **Любов Юхимівна** (23.05.1954 р.н.)

Ганна Юхимівна (22.09.1958 р.н.)

Олександр Юхимович (29.05.1961 р.н.)

В квітні 1964 р. сім'я виїхала в м. **Кодима**.

В 1965 р. в хаті поселилась сім'я **Терлецьких** (див. п.п. 63 та 66):

Терлецький Іван – під час служби в м. Томську (13.03.1961)

Терлецький Іван Федорович (19.08.1941) – голова двору, працював їздовим та на різних роботах.

Терлецька Олена Матвіївна (25.08.1938) – дружина, працювала на різних роботах.

Терлецька Наталя Іванівна (14.04.1965 р.н.) – донька.

Терлецький Василь Іванович (02.10.1971 р.н.) – син.

Сім'я **Терлецьких** в 1971 р. перейшла в іншу хату (див. п. 63) за обміном із матір'ю **Олени Матвіївни Кубай Марією Якимівною** (див. ще п. 66), яка 10.12.1981 р. переїхала в с. *Червона Гребля*.

Хата збудована в 1929 р., у 1980-ті знищена.

81. Гончар Афрем Володимирович (09.03.1897 – 23.10.1975) – служив у царській гвардії. Мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р., демобілізований 25.09.1945 р. Далі проживав безвиїзно, працював на різних роботах, похований на місцевому цвинтарі.

Гончар Оксана Порфирівна (1899 – 11.11.1977) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Ілля Афремович** (1923 – 194) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК в 1941 р., загинув на війні.

Ганна Афремівна (11.02.1922 – 01.03.1985) – в заміжжі **Парелюлько** (див. п. 7).

Хата збудована в 1929 р., знищена на початку 1980-их.

82. Посухівський Сергій Прокопович (1898 – 31.05.1944) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, стрілець 182-го Гв.СП 62-ї Гв.СД 4-ї Гв.А, загинув у бою біля с. **Бравич, Оргеєвський** р-н, **Молдова**. Там же і похований (за даними ЦАМО – донесення 62 Гв.СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18002, № справи джерела інформації 514).

Посухівська (Подольська) Ганасія (Анисія) Степанівна (....- 1941) – дружина – повісилась із відчаю, коли літаки (радянські) бомбили колгоспників на пшеничному полі, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Іван Сергійович** (04.11.1930 – 22.02.1978) – з 14 років працював їздовим. В 1950 р. одружився із **Посухівською (Тернавською) Ксенею Павлівною** (1931 -....). Після народження доньки **Посухівської Галини Іванівни** (02.05.1951 р.н.) для них було відкрито господарський номер (див. п. 24), а **Іван Сергійович** 24.05.1951 р. призваний до армії.

Володимир Сергійович (1932 р.н.) – в 1945 р. переміщений до дитбудинку, звідти – на навчання в ФЗУ м. **Миколаєва**. В 1954 р. призваний до армії, в 1957 р. виїхав на роботу до **Чечельника**.

Олександра Сергіївна (1934 р.н.) – виїхала в 1951 р. на роботу на **Донбас**, в 1955 р. – до м. **Одеси**, де проживає і нині.

Сергій Сергійович (нар. 1941 р.) – виїхав в 1956 р. на навчання в ФЗУ до м. **Одеси**. В 1958 р. виїхав на роботу на **Цілину** в **Акмолінську** область. В 1960 р. призваний до армії. Одружений із **Подольською Марією Кирилівною** (див. п. 101), мешкає в м. **Одеса**.

Після смерті дружини **Сергій Прокопович** одружився з її сестрою **Подольською Анастасією Степанівною**, яка й проживала в цій хаті до смерті. Працювала на різних роботах, доглядала і виховувала сама племінників-сиріт. 17.08.1987 р. виїхала до племінниці в **Одесу**, де й похована.

Після від'їзду **Анастасії Степанівни** в хаті деякий час (1987-1988 рр.) проживав **Сандюк Іван Сергійович** (див. п. 67), звідси перейшов у інше господарство (див. п. 64).

Хата збудована в 1929 р., зруйнована на початку 1990-х.

83. Лисий Денис Володимирович (1906 -....) – мобілізований до Червоної Армії в 1941 р. Чечельницьким РВК. Рядовий 27-ї залізничної бригади, пропав безвісті при обороні м. **Фастова** з 09.07.1941 по 20.07.1941 р. (за даними ЦАМО: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 818884, № справи джерела інформації 39).

Лиса (Бойко) Христя Савівна (12.02.1907 -....) – дружина, працювала на різних роботах.

Діти: **Петро Денисович** (12.07.1933 -....) – в 1952 р. призваний до армії, повернувся 06.11.1955 р., а вже 10.11.1955 р. виїхав на роботу в **Чечельник**. Деякий час його дружина **Лиса Олена Борисівна** (06.04.1937 р.н.) та їх син **Сергій Петрович** (21.11.1959 р.н.) проживали біля **Христі Савівни**, а в 1961 р. **Петро Денисович** та **Олена Борисівна** виїхали на роботу в **Угорщину**, залишивши сина **Сергія** у бабусі.

Микола Денисович (01.05.1936) – до армії працював шофером, із серпня 1955 р. по листопад 1958 р. служив у армії. По демобілізації працював слюсарем. Одружився з кіномеханіком с. **Червона Гребля Лисою** (Зеленянською?) **Лідією Семенівною** (29.05.1937 р.н.). В 1960 р. виїхали на **Цілину**.

Яків Денисович (01.05.1939) – в 1956 р. виїхав на навчання в ФЗУ до м. **Одеси**. В 1958 р. призваний на службу в армії.

Лиса Ганна Денисівна (1958.

*Гончар Володимир Микитович, Стефанець Віктор Карпович, Лисий Яків Денисович
(1957 р.).*

В 1964 р. в хаті поселились:

Подольський Микола Кирилович (22.02.1936 -....) – (див. п. 101).

Працював їзовим.

Подольська (Кравець) Ганна Корнійвна (25.12.1938 -....) – його дружина, працювала на різних роботах.

Їхні діти: **Леонід Миколайович** (12.03.1960 р.н.)

Валентина Миколаївна (14.08.1965 р.н.)

29.11.1968 р. сім'я **Подольських** за переселенням виїхала в *Херсонську* область.

Далі в хаті поселилась в 1971 р. сім'я **Запорожців**:

Запорожець Дмитро Якович (18.11.1947 – 03.03.2006) – родом із с. *Стратіївка*. Працював на різних роботах.

Запорожець Галина Трохимівна (25.03.1950 – 29.05.1983) (див. п. 72) – працювала на різних роботах. Похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Коровко Ніна Миколаївна** (19.02.1966 р.н.) – після 8-річки в 1981 р. виїхала до м. *Рибниця*, нині мешкає в смт. *Чечельник*.

Запорожець Зінаїда Дмитрівна (19.04.1970 р.н.) – 01.11.1985 р. виїхала в *Московську* область, нині мешкає в *Росії*.

Запорожець Олександр Дмитрович (18.11.1972 р.н.) – мешкає в *Молдові*, с. *Тілінешти*.

Запорожець Наталія Дмитрівна (20.12.1980 р.н.) – мешкає в с. *Чорна Красноокнянського району Одеської області*.

По смерті Галини Трохимівни з Дмитром Яковичем стала проживати **Рарич Ольга Іванівна** (див. п. 4). 30.10.1985 р. сім'я виїхала в *Дніпропетровську*, далі – в *Одеську* область, *Красноокнянський* район, с. *Чорна*, де Дмитро Якович та Ольга Іванівна поховані.

Хата збудована в 1929 р., знищена в кінці 1980-х.

84. Тернавський Костянтин Олексійович (24.05.1904 – 09.06.1977) – мобілізований до Червоної Армії 01.06.1944 р. Чечельницьким РВК, демобілізований 15.10.1945 р. Працював на різних роботах, сторожем. Був «грозою» для всіх пастухів: ганявся за пастухами, займав корови, які заходили в «шкоду». А також відбирав мішки із назбираним колоссям, зерном, чи соломомою. Обшуковував та відбирав у колгоспників буряки чи кукурудзу, що ті брали в кишені чи за пазуху, йдучи з роботи. Відібране, часто з мішками, ряднами чи мотузками, забирав додому, то ж потім потрібно було випрошувати назад той «інвентар».

Тернавська Євдокія Олександрівна (01.03.1904 -....) – дружина, родом із с. *Бритавка, Чечельницький* район, працювала на різних роботах. В 1978 р., виїхала до доньки в смт. *Чечельник*, де й похована.

Діти: **Віра Костянтинівна** (28.04.1928 -....) – в 1948 р. вийшла заміж за **Білецького Петра Федоровича** (див. п. 1) і перейшла до нього на проживання, в 1949 р. виїхала на *Донбас*, а в 1953 р. – до смт. *Чечельник* на роботу на цукровому заводі, працювала в міській їдальні. **Віра Костянтинівна** та її батьки поховані в *Чечельнику*.

Олександр Костянтинович (11.06.1939 -....) – після закінчення 7-річки працював поштарем, а в 1956 р. виїхав на навчання в ФЗУ до м. *Одеси*, далі з 1959 р. – служба в армії. Проживав в смт. *Чечельник*, де й похований.

Хата збудована в 1929 р., зруйнована у 1980-ті.

*Тернавська Віра Костівна та Ганна Леонтіївна (1977); **Злащик** (Слепа) Текля Митрофанівна Слепа*

85. Злащик Пантелеймон Павлович (1908 -....) – мобілізований до Червоної Армії 01.04.1944 р. Чечельницьким РВК, демобілізований 25.10.1945 р., фронтовик.

Злащик Текля Митрофанівна (13.07.1912 -....) – дружина, похована в *Запорізькій* області.

Діти: **Іван Пантелеймонович** (1935 -....) – одружений із **Кльован Ганною Микитівною** (див. п. 64). Проживав у м. *Запоріжжя*, похований в *Запорізькій* області.

Ганна (Галя) Пантелеймонівна (1944 – 17.05.1945) – похована на місцевому цвинтарі.

До війни сім'я **Злащиків** проживала в м. *Запоріжжя*, а під час війни повернулася додому пішки із самого *Запоріжжя* (на санках притягли дитину). Після визволення села (хата була спалена) побудували землянку і проживали в ній до повернення з фронту **Пантелеймона Павловича**. В 1946 р. сім'я виїжджала на заробітки в *Тернопільську* область. Вибула в 1948 р. на постійне проживання на станцію *Абомелікове* (с. *Петрівка Кодимського району*). Звідти – знову в м. *Запоріжжя*, де **Пантелеймон Павлович** працював сталеваром на заводі «Запоріжсталь» і де похований.

Далі в хаті з 1956 р. стала проживати з сім'єю **Гаденюк Єфросинія Юхимівна** (12.08.1914 -....) – вдова **Гаденюка Якова Микитовича** (1914 – 22.08.1944), який мобілізований до Червоної Армії 24.03.1944 р., рядовий 1-го

гв. повітряно-десантного полку 5-ї Гв.ПДД 20-го стрілецького корпусу 4-ї гв. Армії, загинув 22.08.1944 р., похований 25.08.1944 р. південніше с. **Пирлиця, Молдова** (за даними ЦАМО – донесення 5 Гв.ПДД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18002, № справи джерела інформації 969).

Їх діти: **Гаденюк Микола Якович** (1938 р.н.) – в 1956 р. виїхав на роботу на **Донбас**, в 1958 р. – на службу в армію. В 1961 р. виїхав на навчання в м. **Вінниця**.

Гаденюк Василь Якович (1941 р.н.) – в 1956 р. виїхав на навчання в ФЗУ на **Донбас**, повернувся 10.01.1958 р. В 1959 р. – на службу в армії. В 1961 р. виїхав на роботу в м. **Краснодар**.

Гаденюк Віра Яківна (01.06.1943 р.н.) – працювала на різних роботах та в дитячих яслах. В 1950 р. виїхала в **Білорусію**, повернулась. Трохи працювала в колгоспі, через хворобу перестала працювати. 10.10.1973 р. виїхала на постійне проживання в **Крим**.

Найстарший син **Єфросинії Юхимівни Поліщук Михайло Миколайович** (1935 р.н.) – в 1958 р. виїхав на проживання в с. **Тартак Чечельницького району**.

Єфросинія Юхимівна – працювала на різних роботах. В 1972 р. перейшла в інше господарство (див. п. 94).

Хата збудована в 1929 р., зруйнована у 1970-ті.

86. Гальчинський Афанасій Іванович (13.06.1913 – 13.11.1970) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК в квітні 1944 р. Рядовий, навідник роти ПТР 29-го Гв.ПДП 3-го Українського фронту, за бої 09-11 грудня 1944 р. при відбитті ворожої контратаки на село **Балатон-Фікоян, Угорицина** нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 043/н від 27.12.1944 р. по 29 Гв.ПДП). Працював на різних роботах.

Гальчинська Одарка Петрівна (1914 – 10.02.1956) – дружина. Працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Катерина Афанасіївна** (нар. 21.08.1940) – донька.

Василь Афанасійович (05.01.1944 – 24.01.2008) – син.

Віра Афанасіївна (29.01.1949 – 29.01.1949) – похована на місцевому цвинтарі.

Петро Афанасійович (12.04.1950 –) – син.

27.08.1951 р. сім'я переселена в **Одесько-Приміський** р-н **Одеської** області, а хата була продана **Костикам** (див. п. 60):

Костик Федора Сергіївна (13.07.1912 -....) – голова двору. Інвалід праці (без ноги).

Діти: **Надія Федорівна** (12.09.1936 -....) – в заміжжі **Усата**, одружена із **Усатим Петром Марковичем** (див. п. 5). В липні 1956 р. перейшла на проживання з чоловіком в інше обійстя (див. п. 74).

Валентина Федорівна (16.04.1939 р.н.) – з 1956 р. працювала в школі прибиральницею та в дитяслах. В 1958 р. одружилась із **Обжелянським Миколою Івановичем** і перейшла на проживання до нього (див. п. 102).

Василь Федорович (13.03.1933 – 19.07.1993). Після демобілізації з серпня 1954 р. працював їздовим. В 1959 р. одружився з **Цицаркіною Оленою Олексіївною** (див. п. 69). Їх донька **Костик Любов Василівна** (07.06.1960 р.н.).

З ними проживала мати **Федори Сергіївни** (....-....) – похована на місцевому цвинтарі.

В 1963 р. сім'я перейшла в інше господарство (див. п. 36).

Костик Валентина Федорівна (22.05.1956); Терлецька Олена Дмитрівна та Костик Валентина Федорівна (1958)

В 1963 р. в хаті поселилась сім'я із с. **Червона Гребля**:

Мельник Микола Захарович (1932 -....) – голова двору. Працював на різних роботах.

Лазаревич Марія Петрівна (06.12.1931 р.н.) – дружина. Працювала на різних роботах.

Лазаревич Валентина Миколаївна (29.10.1957 р.н.) – донька.

В 1973 р. сім'я переїхала на проживання в с. **Червона Гребля**, а номер закрито.

В 1979 р. в хаті стала проживати **Горохівська Ольга Костянтинівна** (05.03.1906 – 20.02.1985) – див. пп. 50 та 60. Похована на місцевому цвинтарі.

87. Малий Тимофій (Тиміш) Каленикович (1893 -....) – мобілізований до Червоної Армії 01.04.1944 р. Чечельницьким РВК. По демобілізації працював на різних роботах.

Мала Параска Гаврилівна (1892 -....) – дружина, родом із смт. *Чечельник*. Працювала на різних роботах.

Діти: **Марія (Маня Тимішова) Тимофіївна** (1925 -....) – працювала ланковою, а в 1948 р. вийшла заміж і виїхала в с. *Червона Гребля*. Проживала в смт. *Чечельник*.

Михайло Тимофійович (1926 -....) – мобілізований до Червоної Армії 01.04.1944 р. Чечельницьким РВК. По демобілізації працював на різних роботах. Для нього 10.03.1949 р. утворений окремий номер. Проживав у с. *Будеї Кодимського* району.

Іван Тимофійович (1928 -....) – 10.02.1949 р. призваний в армію.

Анатолій Тимофійович (1940)

Сім'я **Малих** 27.08.1951 р. вибула за переселенням в *Одесько-Приміський* р-н *Одеської* області.

В 1954 р. після розлучення із с. *Червона Гребля* прибула:

Бойко (Івановська) Марія Олексіївна (1926 – 2004) – працювала на різних роботах. В 2001 р. виїхала до доньки в с. *Лисогірка Кодимського* р-ну, де й похована.

Ольга Василівна (нар. 10.02.1950 р.) – після закінчення 8-річки у вересні 1965 р. виїхала на навчання в педучилищі м. *Балти Одеської* обл. Нині мешкає в м. *Кодима*.

Петришин Михайло Степанович (08.03.1933 – 16.09.1994) – другий чоловік **Марії Олексіївни**, працював їздовим, похований на місцевому цвинтарі.

В 1965 р. сім'я побудувала нову хату.

Їх діти: **Бойко Галина Михайлівна** (нар. 16.04.1957 р.) – 30.08.1972 р. виїхала на навчання в СПТУ-5 м. *Кодими*, мешкає в с. *Лисогірка Кодимського* р-ну.

Бойко Ганна Михайлівна (нар. 24.06.1961 р.) – мешкає в м. *Подільську (Котовськ)*.

Петришин Петро Михайлович (нар. 15.09.1969 р.) – після 10-річки з 17.11.1987 по 25.11.1989 р. служив у армії, прибув 26.10.1991 р. із *Одеси*, а вже 12.04.1992 р. вибув у м. *Подільськ (Котовськ)*, де мешкає і нині..

Хата збудована в 1929 р., в 1965 р. збудована нова, в 2000-их роках перестала існувати.

88. Андріяш Василь Ісакович (06.01.1904 – 1947) – мобілізований до Червоної Армії 01.04.1944р. Чечельницьким РВК, демобілізований 20.10.1945р., загинув у голодівку.

Андріяш Текля Іванівна (12.07.1904 – 30.12.1962) – дружина, працювала на різних роботах. Проживала безвиїзно, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Андрій Васильович** (1923 -....) – мобілізований до Червоної Армії в 1941 р. Чечельницьким РВК. Пропав безвісті в 1941 р. (за даними ЦАМО: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 977520, № справи джерела інформації 966).

Ксеня Василівна (1927 -....) – працювала ланковою. У заміжжі **Галушак**, проживала в с. *Червона Гребля*, де й похована.

Ганна Василівна (20.04.1929 – 24.05.1950) – похована на місцевому цвинтарі.

Олександр Васильович (07.12.1931 -....) – в 1949 р. вибув на навчання в ФЗУ. 29.05.1951 р. призваний до армії, працював їздовим, по смерті дружини переїхав у с. *Червона Гребля*.

Андріяш (Макарівська) Віра Дмитрівна (04.11.1936 – 14.11.1995) – дружина **Олександра Васильовича** – працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Їх діти: **Іван Олександрович** (29.04.1957 -....) після 10-річки в 1974 р. вибув до м. *Одеси* на навчання в ПТУ. 29.05.1976 р. після служби на флоті мешкав у м. *Харкові*, де й похований.

Ніна Олександрівна (нар. 28.03.1959 р.) – у заміжжі **Савинецька** (одружена з **Савинецьким Василем Петровичем** – див. п. 98). Після 8-річки вибула в 1974 р. на навчання в ПТУ м. *Подольська, Московська* область. мешкає у м. *Кодима*.

Тетяна Олександрівна (нар. 18.10.1962 р.) – після 10-річки 19.08.1980 р. вибула у *Вороновицю Вінницької* області.

Олександр Олександрович (нар. 14.04.1972 р.) – після 10-річки з 08.05.1990 р. по 27.05.1992 р. служба в армії. З 29.05.1992 р. по 20.10.1995 р. проживав у м. *Балта*. 22.11.1995 р. вибув у м. *Київ*.

Хата була збудована в 1939 р., знищена після 2010 р.

89. Андріяш Трифон Петрович (1908 -....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Ст. сержант, командир відділення 21-го Гв.ПДСП 7-ї Гв.ПДД, загинув у бою 05.12.1944 р. біля м. *Шиофок, Угорицина*. Там і похований (за даними ЦАМО – донесення 7 Гв.ПДД: № фонду джерела

інформації 58, № опису джерела інформації 18002, № справи джерела інформації 1422).

Андріяш Анастасія Назарівна (06.01.1907 – 28.01.1993) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на фермі та на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Микола Трифонович** (1936 -....) – після 7-річки працював шофером. В 1955 р. призваний до армії. В 1958 р. виїхав на роботу до м. **Одеси**, де й похований.

Михайло Трифонович (1942 – 23.11.1945) – похований на місцевому цвинтарі.

Хата збудована в 1929 р., знищена в 1990-ті.

90. Малий Федір Каленикович (1902 – 23.09.1965) – проживав безвиїзно, працював їздовим, похований на місцевому цвинтарі.

Мала Марфа Венедиктівна (16.02.1908 – 01.05.1973) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Євген Федорович** (06.05.1930 -....) – в 1949 р. виїхав на навчання в ФЗУ до м. **Подільська (Котовськ) Одеської** області, де мешкав і похований.

Петро Федорович (11.07.1932 – 19.01.2020) – в 1949 р. виїхав на навчання в ФЗУ м. **Одеси**. В 1954 р. призваний до армії. З 1958 р. проживав у смт. **Чечельник**, де й похований.

Раїса Федорівна (21.05.1939 -....) – в 1954 р. виїхала на навчання до м. **Подільська (Котовськ) Одеської** області, де проживала і похована.

Микола Федорович (нар. 09.11.1942 р.) – в 1960 р. виїхав на навчання до м. **Одеси**. З вересня 1963 р. служив у армії. В 1968 р. вибув на роботу на **Чечельницькому** цукрозаводі. В 1969 р. одружився, проживає в м. **Жовті Води**, вул. Б. Хмельницького.

Тетяна Федорівна (08.11.1945 -....) – після 8-річки виїхала на навчання до м. **Одеси**. Проживала в смт. **Чечельник**, де й похована.

Володимир Федорович (04.08.1949) – після 10-річки в 1966 р. виїхав на навчання в м. **Одесу**. В 1968 р. призваний до армії. В 1971 р. одружився із **Тернавською Валентиною Володимирівно** (див. п. 95), та скоро розлучився. Проживав у с. **Червона Гребля**, де одружився із **Малою (Слепою) Олександрою Сергіївною** (17.07.1952 р.н.), народили двоє дітей: **Олену (Альону)** (12.11.1974 р.н.) та **Сергія** (14.07.1978 р.н.). Проживали ще в батьківській хаті із 1976 по 1979 р. Однак і в цій сім'ї не затримався надовго. Ще після розлучення проживав у селах **Білий Камінь** та **Вербка** – колишнього **Чечельницького** району. Пропав безвісті із лікарні в м. **Вінниця**.

Хата збудована в 1932 р., знищена у 1980-их.

Малий П.Ф. та Подольська Н.К. (1949 р.); Довгань Петро Андрійович, Малий Євген Федорович, Усатий Пилип Петрович, Батенко Сергій Гарасимович (сидить) (1954)

91. Борівський Сава Тарасович (08.11.1900 – 29.01.1979) – мобілізований до Червоної Армії в 1941 р. Чечельницьким РВК, демобілізований 25.07.1944 р., працював на штатних роботах, ветсанітаром, завфермами, продавцем. Похований на місцевому цвинтарі.

Борівська (Посухівська) Параска Прокопівна (10.09.1897 -....) – дружина, працювала на різних роботах. У 1981 р. виїхала до сина, де й похована.

Син **Тимофій Савович** (1927 -....) – до мобілізації працював їздовим. Мобілізований до Червоної Армії в другій половині 1944 р. Чечельницьким РВК, демобілізований 12.03.1951 р. Одружився із **Бугайчук Ніною Григорівною** (див. п. 23) і одразу молода сім'я виїхала на місце служби чоловіка, який служив у міліції. На пенсію вийшов у званні полковника міліції. Проживав і служив у м. **Первомайську, Миколаївська** область, де й похований. Там же похована і **Ніна Григорівна**.

Хата збудована в 1929 р., знищена у 1980-их.

Малий Петро Іванович та Малий Микола Федорович (1969); Борівський Т.С. з дружиною Ніною та сином Євгеном.

Під час проводів Євгена до Армії: сидять – Бугайчук Параска Ісаківна, Борівська (Посухівська) Параска Прокопівна, Борівський Тимофій Савович, Євген, Борівська (Бугайчук) Ніна Григорівна, Подольська (Бугайчук) Марія Григорівна; стоять – ?,?, Борівський Сава Тарасович та Подольський Сава Ясонович

92. Обухівський Федір Оліферович (1900 – 07.01.1945) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, артилерист 122-го Гв.СП 41-ї Гв.СД, загинув у бою 07.01.1945 р. біля с. **Чабди, Угорщина**. Похований біля церкви с. **Чабди** (за даними ЦАМО – донесення 41

Гв.СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 307).

Обухівська Лукія Артемівна (16.06.1905 – 05.05.1962) – дружина. Працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Марія Федорівна** (1931 -....) – в 1950 р. виїжджала на *Донбас*, та повернулася 30.06.1951 р.

Василь Федорович (1933 -....) – з 1953 р. по 1956 р. служив у армії, по демобілізації виїхав на роботу в м. *Луганськ* (тоді *Ворошиловград*).

Тамара Федорівна (нар.13.08.1939 р.) – у заміжжі **Макарівська** (одружена із **Макарівським Михайлом Матвійовичем** – див. п. 44). Працювала ланковою. В 1959 р. по виходу заміж перейшла до чоловіка (див. п. 44).

Леонтій Федорович (07.07.1943 -....) – по закінченню школи (8-річки) в 1959 р. виїхав на навчання до м. *Одеси*. По поверненню в 1961 р. виїхав на *Цілину*, в *Кустанай*. Повернувся в липні 1962 р. і 02.11.1962 р. призваний до армії. Повернувся 01.04.1966 р. В тому ж році одружився із **Клебанською Ксенею Іларіонівною** (05.05.1943 р.н.). Народили сина **Клебанського Олександра Леонтійовича** (05.04.1967 р.н.) і в 1968 р. сім'я переїхала до с.Червона Гребля. Був одружений із **Обухівською (Цицаркіною) Вірою Олексіївною** (1949 –) та всиновив її сина **Обухівського В'ячеслава Леонтійовича** (13.08.1969 р.н.). 18.03.1972 р. вона з сином виїхала в смт. **Чечельник** (радгосп), а **Леонтій Федорович** повернувся в с. *Червона Гребля* до сім'ї, де й похований.

27.08.1951 р. вся сім'я: **Лукія Артемівна** з дітьми **Марією**, **Василем**, **Тамарою**, **Леонтієм** вибула за переселенням в *Одесько-Приміський* район *Одеської* області. Назад **Лукія Артемівна** повернулася в 1954 р. з дітьми **Тамарою** та **Леонтієм**.

В порожній хаті (номер було закрито) поселилась в 1969 р. сім'я **Стефанців**:

Стефанець Анатолій Степанович (01.01.1944 р.н.) – працював трактористом.

Стефанець Любов Іванівна (18.07.1948 р.н.) – працювала на різних роботах.

Їх син **Стефанець Олександр Анатолійович** (09.02.1967 р.н.).

28.08.1970 р. сім'я **Стефанців** виїхала в *Крим* за переселенням.

В тому ж році в хаті поселилась сім'я **Батенків**:

Батенко Микола Дмитрович (09.04.1946 р.н. – див. п. 17) – різноробочий.

Батенко Ніна Дем'янівна (26.06.1951) – різноробоча.

Їх син **Батенко Микола Миколайович** (04.03.1974 р.н.)

30.07.1975 р. сім'я **Батенків** вибула в *Дніпропетровську* область *Перещепинський* район, с. **Пролетарське**, вул. Першотравнева. Там **Ніна Дем'янівна** похована.

Хата збудована в 1929 р., знищена у 1980-их.

93. Андріяш Григорій Тарасович (1879 – 26.11.1965) – проживав безвиїзно, працював на різних роботах, читав книги церковно-слов'янською мовою, написані глаголицею, тому й мав прізвисько **Глагола**. Похований на місцевому цвинтарі.

Андріяш (Бенда) Степаня Нестерівна (1894 -....) – дружина, родом із с. **Смілянка**, працювала на різних роботах, доживала біля дочки, похована в с. **Вербка**.

Донька **Михайленко (Андріяш) Марія Григорівна** (нар. 20.08.1942 р.) – по виходу заміж за лісника **Михайленка Дмитра Павловича** (06.12.1936), який квартирував у **Гути Микити Олексійовича**, з чоловіком виїхала в с. **Ободівку**. Повернулися 10.11.1970 р., працювали в колгоспі на різних роботах. 23.04.1975 р. переїхали в с. **Вербку Чечельницького** району, забравши до себе матір.

Хата збудована в 1944 р., зруйнована у 1980-ті.

Сидять: Терлецька Олена Дмитрівна, Кльован Ганна Микитівна, Обухівська Тамара Федорівна, Сендик Михайло Ксеньович, Андріяш Василь Павлович, Гаденюк Василь Якович, Посухівська Ксеня Онуфрійвна, Лиса Ганна Денисівна, (?), Кубай Олена Матвійвна, Стефанець Марія Карпівна; стоять: Гайванюк Анатолій Васильович, Гончар Микола Тарасович, Тернавська Софія Бенедівна, Андріяш Марія Григорівна, Гаденюк Віра Яківна, Цицаркіна Олена Олексіївна, Костик Валентина Федорівна(березень 1958)

94. Бугайчук Назар Якович (1900 – 26.11.1970) – працював головою місцевого колгоспу. За наклепом заарештований 04.02.1936 р. Рішенням виконкому Вінницького облсуду засуджений на 4 роки за статтею 54-10 КК УРСР (справа № 3173, дата вироку 09.03.1936 р.), далі отримував додаткові строки до 19 років – повернувся 03.05.1955 р. інвалідом 2 групи праці (пенсійне посвідчення № 136 від 22.11.1954 р., видане *Тенькинським* райсоцзабезом *Магаданської* області). Працював на різних роботах. Один із «трійці» («*Комісар, Хантола і Назар*»). Похований в с. *Червона Гребля*.

Бугайчук (Трач) Ірина Кирилівна (1899 – 08.08.1971) – дружина, працювала на різних роботах, похована в с. *Червона Гребля*.

Діти: **Катерина Назарівна** (1924 -....) – вийшла заміж і переїхала до чоловіка в с. *Червона Гребля*, де проживала й похована.

Володимир Назарович (....-....) похований на місцевому цвинтарі.

Андрій Назарович (1923 -....) – інвалід 3-ї групи, під час голодовки в 1946 р. виїхав на заробітки в *Тернопіль* («*Западна*»), де й загинув.

З 1972 по 13.11.1973 р. в хаті проживала **Гаденюк Єфрасинія Юхимівна** (див. п. 85). Виїхала до доньки в *Красний Перекоп, Кримська* область, де й похована.

Хата збудована в 1929 р., знищена в кінці 1970-их.

95. Гончар Тарас Макарович (1912 -....) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Рядовий, стрілець 182-го Гв.СП 62-ї Гв.СД, загинув – за одним повідомленням, 22.05.1944 р. в бою біля с. *Бравича Оргеєвського* району, *Молдова*, похований там же (за даними ЦАМО – донесення 62 Гв.СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18002, № справи джерела інформації 401); за іншим, кулеметник, помер в госпіталі 104 УГПЕП 22.08.1944 р. від поранення в живіт 21.08.1944 р. Похований в балці південно-західніше м. *Трифешти, Румунія*, (за даними ЦАМО – донесення УПЕП-122 52-ї армії: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18002, № справи джерела інформації 1074).

Тернавська (Гончар) Ганна Антонівна (09.12.1918 -....) – дружина. В 1949 р. виїхала із сином **Євгеном Володимировичем** в *Приморський Край, Росія* до другого чоловіка. Повернулася в 1952 році. 08.08.1953 р. знову виїжджала з дітьми **Євгеном** та **Валентиною** на проживання в *Приморський Край, Росія*, затим в жовтні 1958 р. повернулась із дітьми та чоловіком. Працювала на різних роботах, санітаркою в медпункті. В 2001 р. виїхала до сина в м. *Кодима*, де й похована.

Син: **Гончар Микола Тарасович** (27.05.1942 р.н.) – див. п. 62. Проживає в м. *Кодима*.

Тернавський Володимир Панкратович (10.10.1909 – 21.02.1978) – другий чоловік **Ганни Антонівни** – працював шофером, столяром, похований на місцевому цвинтарі.

Їх діти: **Гончар Євген Володимирович** (10.10.1947 -....) – після 8-річки в жовтні 1964 р. виїхав у м. **Свердловськ Луганської** області. Проживав у м. **Самара, Росія**. Потонув під час риболовлі на **Волзі**.

Тернавська Валентина Володимирівна (30.11.1950 р.н.) – по закінченню школи (10-річки) в 1968 р. виїхала в м. **Гайсин, Вінницька** область. В 1971 р. одружилася із **Малим Володимиром Федоровичем** (див. п. 90), та скоро розлучилась. Виїхала до брата в м. **Самара, Росія**, де проживає і нині.

Хата збудована в 1939 р., в 1945 р. відбудована, однією із перших була перекрита із очерету на метал (бляху зеленого кольору невеликих розмірів), знищена після 2001 р.

Гончар Микола Тарасович, Усатий Андрій Петрович, Усата Ганна Іларіонівна з сином Славком, Гончар Євген Володимирович, Тернавська (Гончар) Ганна Антонівна

96. Кубай Панфіл Павлович (1909 -....). Мобілізований до Червоної Армії в липні 1941 р., шофер, пройшов всю війну, демобілізований 02.02.1946 р. Працював шофером, а з 1949 р. – головою колгоспу ім. Т.Г.Шевченка. Після об'єднання колгоспів працював бригадиром, та з 1954 по 1956 – працював у **Чечельнику**. Затим пішов із сім'ї до **Посухівської Ксені Павлівни** (див. п. 24).

Кубай (Крамар) Марія Федорівна (03.03.1909 -....) – родом із с. **Саражінка**, працювала швачкою, санітаркою в медпункті. Виїхала 18.03.1977 р. в с. **Смолянку**.

Діти: **Феофан (Фаня) Панфілович** (1931 -....) – в 1954 р. виїхав до м. **Одеси**, де й похований.

Зінаїда (Зіна) Панфілівна (1936) – з 1951 по 1954 р. навчалася в школі в с. **Будеї**, в 1954 р. виїхала до м. **Одеси**.

Ілина (Люся) Панфілівна (1940) – після 8-річки (навчалася в с. **Будеї** та м. **Кодима**), в 1956 р. виїхала до м. **Одеси**.

В хаті в 1977 р. поселилась **Пушканська Надія Зосимівна** (див. п. 78), а з часом (04.12.1982 р.) **Надія Зосимівна** виїхала до доньки в м. **Запоріжжя, Заводський район**, де й похована.

Хата збудована в 1929 р., зруйнована в кінці 1980-х.

97. Парелюлько Іван Іларіонович (1912 – 21.03.1945) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Сержант, командир відділення 571-го СП 317-ї СД 46-ї армії, вбитий 21.03.1945 р. в бою в районі с. **Єтс, Угорицина**, де й похований (за даними ЦАМО – донесення 317 СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 502).

Парелюлько Ольга Олексіївна (.... – 22.03.1944) – дружина.

Їх діти: **Валентина Іванівна** (....- 22.03.1944).

Ганна Іванівна (....- 22.03.1944).

Іван Іванович (нар. 1941 р.).

Ольга Олексіївна, Валя та Ганя загинули під час визволення села від карателів. Маленького **Івана** доглядала тітка **Сапун Ганна Олексіївна**, мешканка с. **Червона Гребля**.

98. Хату збудували:

Гончар Микита Степанович – див. п. 75.

Гончар (Слєпа) Палажка Митрофанівна – див. п. 75.

Микита Степанович та Палажка Митрофанівна купили собі недобудовану хату (див. п. 75), залишивши в цій хаті батька **Степана Ілліча** (1879 – 05.04.1947; похований на місцевому цвинтарі) та його дружину **Домну Семенівну** (1986 -....; похована на цвинтарі в с. **Червона Гребля**).

По смерті **Степана Ілліча Домна Семенівна** вибула в с. **Червона Гребля**, а хата **Кубасм П.П.** (використав відсутність власниці хати **Палажки Митрофанівни**, яка в той час перебувала на заробітках в **Тернополі**) була продана **Савинецьким**:

Петро Якович (26.01.1930 – 24.01.2004) – з 24.05.1951 р. по 05.11.1954 р. служив у армії, працював на різних роботах.

Ганна Микитівна (23.03.1930 – 17.02.2003) – працювала на різних роботах.

Їх діти: **Василь Петрович** (06.01.1956 р.н.) – по закінченню школи (10-річки) 30.08.1973 р. виїхав на навчання до м. **Одеса**. 10.05.1974 р. призваний до армії, де й прослужив 25 років. Нині проживає в м. **Кодима**.

Галина Петрівна (30.08.1958 – 20.07.1961) – інвалід (повний параліч), похована на місцевому цвинтарі.

Микола Петрович (23.06.1961 – 26.06.1961) – похований на місцевому цвинтарі.

Василь Петрович (15.08.1962 – 15.08.1962) – помер при народженні, похований на місцевому цвинтарі.

Валентина Петрівна (17.05.1964 – 27.09.1964) – похована на місцевому цвинтарі.

Микола Петрович (26.03.1969 р.н.) – проживає в м. **Одеса**.

01.10.1983 р. **Петро Якович**, **Ганна Микитівна** та син **Микола** переїхали в с. **ЧервонаГребля**, де **Петро Якович** та **Ганна Микитівна** поховані.

В хаті поселились пенсіонери **Андрюшков Афанасій Сидорович** (17.03.1925 – 03.02.1993) та **Кравець (Довгань) Ганна Андріївна** (23.04.1922 – 10.03.1999). Поховані на місцевому цвинтарі.

Хата збудована в 1938 р., нова – в 1961 р. Знищена у 2000-их.

99. Борівський Павло Іванович (11.01.1906 –) – виїхав, залишивши сім'ю, появився в кінці 1960-их, та скоро переїхав у с. **Червона Гребля**, а 09.06.1981 р. – в смт. **Манченки Харківського** р-ну **Харківської** області..

Тернавська (Борівська) Домна Макарівна (10.02.1909 – 14.04.1978) – дружина. Проживала безвиїзно, працювала на різних роботах, була ланковою, похована на місцевому цвинтарі.

Їх донька **Борівська Ксеня Павлівна** (1931 –) – після одруження із **Посухівським Іваном Сергійовичем** в 1950 р. перейшла до чоловіка (див. п.п. 82, 24).

Тернавський Мирон Явдокимович (.... – 22.03.1944) – другий чоловік **Домни Макарівни**, загинув, як партизан, при визволенні села.

Їх син **Тернавський Петро Миронович** (1939 р.н.) – після 7-річки в 1955 р. виїхав на **Донбас**, служив у армії, повернувся. Після одруження в січні 1962 р. переїхав до дружини в с. **Червона Гребля**, а звідти після розлучення – знову на **Донбас**, м. **Вугледар**.

Хата збудована в 1939 р., знищена у 1980-их.

*Обухівська Надія Степанівна, Сендик Віра Авксентіївна,
Терлецька Іліна Дмитрівна (1958)*

100. Бугайчук Матвій Сидорович (1887 – 1947) – голова двору. Працював на різних роботах. Похований на місцевому цвинтарі.

Бугайчук Олександра Іларіонівна (1896 –) – дружина. Працювала на різних роботах. Похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Мотрона (Мотя) Матвійвна** (1927 -....) – виїжджала з батьком в 1946-47 рр. на заробітки в *Західну Україну*, в 1948 р. виїхала на *Донбас*, повернулась 10.03.1951 р.

Бугайчук Сидір Матвійович (1910 –) – мобілізований до Червоної Армії в 1941 р. *Рибницьким* РВК *Одеської* обл. Пропав без вісті в 1941 р. (за даними ЦАМО: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18004, № справи джерела інформації 549). Його син **Бугайчук Микола Сидорович** (1937 р.н.) зник невідомо куди.

Бугайчук Тетяна Матвійвна (1924 -....) – в заміжжі **Краснянська** – одружена із **Краснянським Григорієм Івановичем** (1926 -....). Їх син **Краснянський Андрій Григорович** (12.12.1948 р.н.).

27.08.1951 р. всі вибули в **Одесько-Приміський** район **Одеської** області за переселенням. Та сім'я **Краснянських** повернулась у раніше виділене для них господарство (див. п. 32).

Далі в хаті поселилась сім'я щойно одружених, переїхали з с. **Червона Гребля**:

Довгань Микола Леонтійович (1934 -....) – в 1954 р. призваний до армії.

Довгань Ганна Йосипівна (1929) – дружина.

Довгань Валентина Миколаївна (08.02.1959 р.н.).

Працювали на різних роботах, в 1960 р. переїхали в с. **Червона Гребля**.

Далі в хаті поселились, переїхавши з с. **Червона Гребля**:

Обухівська Феодосія Гнатівна (1911 – 16.03.1978) – працювала на різних роботах. Похована на місцевому цвинтарі.

Донька **Обухівська Надія Степанівна** (1944 р.н.) – по виходу заміж виїхала в 1963 р. в смт. **Чечельник**, де проживає і нині.

Хата збудована в 1944 р., знищена у 1980-их.

101. Подольський Кирило Юхимович (02.01.1906 – 10.11.1984) – мобілізований до Червоної Армії 01.04.1944 р. Чечельницьким РВК, демобілізований 25.10.1945 р., працював на різних роботах, похований на місцевому цвинтарі.

Подольська Килина Савівна (05.02.1912 – 16.08.1986) – дружина. Працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Надія Кирилівна** (13.11.1932 р.н. – в заміжжі **Батенко**, 01.02.1952 р. одружилася із **Батенком Іваном (Ванюшкою) Гарасимовичем** і перейшла до чоловіка (див. п. 57).

Євдокія (Дуня) Кирилівна (1934 р.н.) – в 1952 р. виїхала на **Донбас**, м. **Луганськ (Ворошиловград)**.

Микола Кирилович (1937 р.н.) – в 1953 р. виїхав на роботу в м. **Дніпро (Дніпропетровськ)**, в жовтні 1954 р. призваний на службу в армії, повернувся в грудні 1958 р. В 1959 р. поселився після одруження в іншому господарстві (див. п. 83).

Галина Кирилівна (11.04.1944 р.н.) – працювала на різних роботах, в березні 1964 р. виїхала в смт. **Чечельник**, де проживає і нині.

Марія Кирилівна (02.11.1948 р.н.) – у шлюбі **Посухівська** (одружена з **Посухівським Сергієм Сергійовичем** – див п. 82), після 8-річки в липні 1964 р. виїхала на **Донбас** в м. **Комунарськ**. Після одруження виїхала до м. **Одеси**, де проживає і нині.

Іван Кирилович (29.06.1951 р.н.) – після 8-річки 01.09.1968 р. пішов навчатися в СПТУ м. *Кодима*, в 1969 р. – СПТУ-5 с. *Ольгоніль*. З 15.05.1970 р. по 24.05.1972 р. служба в армії. 30.06.1972 р. виїхав на роботу (завербувався) в м. *Київ*, де проживає і нині.

З 19.09.1988 по 17.08.1989 р. в хаті проживав **Марченко Василь Іванович** (02.02.1962 р.н.) з донькою **Марченко Єлизаветою Василівною** (25.10.1987 р.), та повернулися назад (див. п. 68).

Хата збудована в 1934 р., в 1962 р. побудована нова, знищена у 1990-их.

102. Обжелянський Іван Григорович (.... – 22.03.1944) – загинув, як партизан, при визволенні села.

Обжелянська Анастасія («Настуха») Максимівна (11.02.1911 – 28.03.1997) – дружина. Працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Петро Іванович** (28.06.1929 – 14.10.1954) – працював на різних роботах. Після служби в армії (з 04.04.1951 р. по 14.11.1953 р.) одружився 13.05.1954 р. із **Посухівською Галиною Михайлівною** (див. п. 9) та незабаром помер, похований на місцевому цвинтарі.

Василь Іванович (01.01.1936 -....) – одружений із **Краснянською Марією Іванівною** (див. п. 4). В 1954 р. виїжджав на роботу в м. *Каховку Херсонської області*. Мешкав у м. *Новомосковськ Дніпропетровської області*, де й похований.

Микола Іванович (19.04.1939 – 1969) – в 1954 р. навчався в 6-му класі та був виключений зі школи. З 1961 по 25.11.1963 р. служба в армії. Працював іздовим, похований на місцевому цвинтарі.

Обжелянська (Костик) Валентина Федорівна (16.04.1939 р.н. – див. п. 86) – дружина **Миколи Івановича**, одружились в 1958 р. Працювала на різних роботах. 10.02.1981 р. переїхала в с. *Стратіївку*.

Їх донька **Світлана Миколаївна** (31.10.1959 р.н.), у заміжжі **Коровко** – одружена в 1976 р. з **Коровком Володимиром Григоровичем** (29.10.1959 –) – (див. п. 72), який працював шофером, а з 14.11.1976 р. по 16.12.1978 р. служив у армії. В 1979 р. **Володимир Григорович** перейшов працювати в *Чечельницьку* сільгосптехніку, а 12.01.1980 р. **Світлана Миколаївна** з сином **Олександром Володимировичем** (26.11.1976 р.н.) приєдналися до нього в смт. *Чечельнику*, де **Володимир Григорович** похований.

Хата збудована в 1935 р., знищена у 2000-их.

Обжелянський Петро Іванович та Сергій ? (01.01.1949)

103. Слепий Олексій Митрофанович (1909 – 30.12.1944) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК в червні 1941 р. Рядовий, слюсар-мостовик 27-ї залізничної бригади, 23.07.1941 р. пропав безвісті на ст. ім. **Т.Шевченка** (за даними ЦАМО – донесення 62 Гв.СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 818884, № справи джерела інформації 39). Повторно мобілізований 01.04.1944 р. Вже як молодший сержант, командир відділення 21-го Гв.ПДСП 7-ї Гв.ПДД 4-ї гв.армії, в районі озера **Балатон** отримав поранення і помер 30.12.1944 р. в 4-му окремому гв.медсанбаті (за даними ЦАМО – донесення 7 Гв.ПДД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації 18003, № справи джерела інформації 108). Похований (під іменем **Анатолій**) в с. **Замоль, Угорщина**, (за даними ЦАМО – похоронна книга госпіталю 115 Гв.СД: № фонду джерела інформації 58, № опису джерела інформації А-71693, № справи джерела інформації 2653).

Слепа (Суханюк) Харитина Афанасіївна (1910 – 1944) – дружина, родом із с. **Будеї Кодимського** району. Похована на місцевому цвинтарі.

Суханюк Микола Афанасійович (1920 –) – її брат. Мобілізований до Червоної Армії в 1940 р. Чечельницьким РВК, проживав після війни і похований в с. *Будеї*.

Діти: **Слепа Марія Олексіївна** (1932 -....) – сирота, працювала на різних роботах. У заміжжі **Яценко**, 11.02.1951 р. виїхала на роботу на *Донбас*, проживала в м. *Вуглегірську, Донецька* область, де й похована.

Слепий Василь Олексійович (1937 – 10.12.1981) – сирота. Інвалід 2-ї групи: глухонімиий (в дитинстві упав із печі і пошкодив слух), з липня 1946 р. по 01.12.1953 р. був у дитбудинку в *Немирові* та школі для глухонімих в с. *Піщанка, Вінницька* область. Навчався теслярувати. Працював на різних роботах, їздовим. В 1956 р. одружився із **Обухівською Марією Іллівною** (нар. 1935 р.). **Марія Іллівна** працювала на різних роботах, але часто залишала сім'ю і мешкала десь при церквах, в останній час – при церкві в м. *Кодима*, нині мешкає в с. *Джулинка, Вінницька* область.

Слепа (Яценко) Марія Олексіївна (1977); Слепий Василь Олексійович з донькою Олександрою та дружиною Слепою (Обухівською) Марією Іллівною (1958 рік).

Їх діти: **Слепа Олександра Василівна** (нар. 21.04.1957 р.) – після 8-річки 01.06.1972 р. виїхала на навчання до м. *Одеси*. Мешкає в м. *Сновськ (Щорс) Корюківського р-ну Чернігівської* області.

Слепий Володимир Васильович (29.04.1960 р. – жовтень 2014 р.) – мешкав у с. *Піщанка* (колишній райцентр) *Вінницької* обл., де й похований.

Слепий Віктор Васильович (нар. 08.02.1964 р.) – мешкав у смт. *Чечельник*, переїхав у с. *Джулинка* (колишній *Бершадський* район).

Слєпий Микола Васильович (нар. 21.05.1967 р.) – мешкає на *Донбасі* в м. *Єнакієвому*.

З 05.06.1976 р. по 10.02.1977 р. **Василь Олексійович** із сином **Віктором** проживали в сім'ї **Макарівської Ганни Власівни** (див. п. 10), потім повернулися назад в першу сім'ю.

В 1979 р. **Василь Олексійович, Марія Іллівна** з синами **Володимиром, Віктором** та **Миколою** переїхали в с. *Червона Гребля*.

Хата збудована в 1938 р., знищена у 1980-их.

104. Омецінська (Червінська) Марцеліна Броніславівна (25.12.1917 –) – працювала вчителькою в початковій школі, завідуючою дитячими яслами. Вибула з села в 2001-му році.

Її син: **Омецінський Микола Францович** (05.1940) – працював на різних роботах. В 1956 р. вибув з села.

Гайванюк Василь Степанович (28.02.1918 – 12.12.1994) – другий чоловік **Марцеліни Броніславівни**. Працював трактористом, теслею, їздовим, на фермі, продавцем у магазині.

Їх діти: **Гайванюк Анатолій Васильович** (нар. 22.10.1942 р.) – після 7-річки в 1958 р. виїхав на навчання до м. *Одеси*. В 1962 р. призваний до армії.

Гайванюк Володимир Васильович (1944 – 04.06.1945) – похований на місцевому цвинтарі.

Гайванюк Віталій Васильович (26.05.1947 – 27.09.1947) – похований на місцевому цвинтарі.

Гайванюк Віра Василівна (нар. 26.05.1947 р.) – в 1963 р. після 9-ти класів виїхала на навчання до м. *Одеси*.

Гайванюк Галина Василівна (нар. 22.10.1949 р.) – після 10-річки в 1966 р. виїхала на навчання до м. *Одеси*.

Гайванюк Володимир Васильович (нар. 09.10.1951 р.) – після 8-річки в 1966 р. виїхав на навчання до м. *Одеси*.

Гайванюк Олександр Васильович (нар. 14.08.1953 р.) – після 8-річки виїхав у с. *Петрівка Одеської* області..

Гайванюк Валентин Васильович (нар. 18.02.1956 р.) – після 10-річки працював у колгоспі, 19.02.1974 р. виїхав на навчання до м. *Одеси*, а 20.10.1975 р. остаточно переїхав до м. *Одеси*.

Хата збудована в 1941 р., знищена у 2000-их.

105. Кому належала земельна ділянка, встановити не вдалось.

В повоєнні роки в нижній частині її розташовувалась кошара (вівчарня), в ній же в 1960-их роках був склад міндобрив. У верхній частині в 1960 р. було обладнано дитячі ясла.

106. Кубай Григорій (.... –)

Кубай Мотрона (.... -....) – дружина.

Їх діти: **Кубай Борис Григорович (.... -....)** – одружений із **Кльован Ксенією Микитівною** (див. п. 64), проживав у *Росії*, згодом повернувся із сім'єю і проживав в с. *Саражинка*, де й похований.

Кубай Софія Григорівна

Сім'я **Кубаїв** виїхала в *Росію*.

Хату купили **Поліщуки**:

Поліщук Терентій (1905 -....) – мобілізований до Червоної Армії 01.04.1944 р. Чечельницьким РВК, демобілізований 15.10.1945 р., працював комірником. В 1948 р. «вибув у Ф. 2.а». Проживав в с. *Смілянка*, де й похований.

Поліщук (Гайванюк) Анісія Степанівна (1903 -....) – дружина. Працювала на різних роботах. З її «подачі» було засуджено **Бугайчука Назара Яковича** (див. п. 94). Після розлучення проживала із **Кліщевським Антоном (Антосем) Олексійовичем**.

Донька: **Поліщук Валентина Терентіївна (1936 -....)** – проживала в *Кодимі*, де й похована.

Племінники (?) **Анісії Степанівни**:

Гайванюк Василь Павлович (1933 -....)

Гайванюк Микола Павлович (1937 -....)

Гайванюк Галина Павлівна (1939 -....)

Для **Гайванюків** утворений окремий номер, **Анісія Степанівна** в 1952 р. виїхала із донькою на роботу в *Кодиму*, продавши хату **Кравцям**, які жили на курені в *Стратіївському* лісі (дорога із *Новоукраїнки* до *Саражинки* проходила мимо їхнього куреня):

З 1952 по 1956 р. в хаті розміщувалися дитячі ясла.

Кравець Семен Васильович (26.04.1904 – 19.01.1987) – мобілізований до Червоної Армії Чечельницьким РВК 01.04.1944 р. Контужений 14.05.1944 р. Рядовий, стрілець 1-ї стрілецької роти 924-го СП 252-ї СД 3-го Українського фронту, за бій 07.05.1945 р. за населений пункт *Літобразнець, Австрія*, нагороджений медаллю „За отвагу” (за даними ЦАМО – наказ № 026/н від 31.05.1945 р. по 924 СП). Проживав безвиїзно, працював лісником, похований на місцевому цвинтарі.

Кравець Оліта Андріївна (.... – 1938) – дружина, похована в с. *Червона Гребля*.

Їх діти: **Галина Семенівна** (1931 – .03.2012), у заміжжі **Макарівська**, проживала в передмісті **Санкт-Петербурга (Ленінград) Красне Село**, де й похована.

Володимир Семенович (1936 – 2003) – в 1952 р. виїхав на навчання до м. **Одеси**. Після навчання працював у м. **Ташкенті**, звідки був призваний на службу у флоті в м. **Севастополі**, проживав у м. **Одеса**, де і похований.

Кравець (Білецька) Анастасія Федорівна (25.10.1908 – 04.03.2015) – друга дружина **Семена Васильовича** (див. п.1), працювала в лісі, в колгоспі працювала кухарем, похована на місцевому цвинтарі.

Їх донька: **Надія Семенівна** (24.02.1941 – 01.07.2004) – вчилася в початковій школі с. **Новоукраїнка**, а далі – в школі с. **Саражінка**. Після 10-річки в 1959 р. виїхала на навчання в м. **Санкт-Петербург (Ленінград)**, а в 1961 р. переїхала до м. **Одеси**, де й похована.

В 1986 р. **Анастасія Федорівна** із чоловіком **Семеном Васильовичем** переїхали в батьківську хату, а ця хата, збудована в 1929 р., була знищена у 1990-ті роки.

Кравець Володимир Семенович (28.09.1952 р.)

Кравець Надія Семенівна – виходить заміж за Валерія

(?), зять Валерій, Білецький П.Ф. з дружиною Олександрою, Кравець А.Ф. та Мала П.М.

Кравець Анастасія Федорівна з донькою Галиною та зятем Яковом (19.09.1977 р.)

107. Кому належала земельна ділянка, встановити не вдалось.
Ділянка пустувала, доки в 1960-ті роки не була засаджена яблунями.

108. Цехмейстер Василь (....- 22.03.1944) – загинув, як партизан, при визволенні села.

Цехмейстер Варвара Авксентіївна (1910 -....) – родом із с. *Будеї, Кодимського району*. Працювала на різних роботах.

Діти: **Ольга Василівна** (1931)

Марія Василівна (1933)

Віра Василівна (1936)

Володимир Васильович (1938)

Сім'я виїхала 27.08.1951 р. в *Одесько-Приміський район Одеської області* за переселенням

Далі з 1955 р. в хаті проживала після повернення із *Красносілки Комінтернівського району* сім'я **Гальчинських** (див. п. 84):

Гальчинський Афанасій Іванович (13.06.1913 – 12.09.1970) – працював на різних роботах, похований на місцевому цвинтарі.

Гальчинська Одарка Петрівна (1913 – 10.02.1956) – дружина. Працювала на різних роботах, похована на місцевому цвинтарі.

Діти: **Катерина Афанасіївна** (нар. 21.08.1940) – в заміжжі **Галушак**. Попрацювала в колгоспі, в 1957 р. виїхала на роботу в м. **Одесу**, а в 1959 р. вийшла заміж і переїхала в с. **Стратіївку**, де проживає і нині.

Василь Афанасійович (05.01.1944 – 24.01.2008) – після 7-річки в 1958 р. виїхав на навчання до м. **Одеси**. В 1964 р. призваний на службу в армії, далі – в с. **Стратіївка**, де й похований.

Петро Афанасійович (12.04.1950 -....) – після 8-річки виїхав у серпні 1965 р. на навчання до м. **Одеси**, де й похований.

Зінаїда Афанасіївна (29.12.1955 р.н.) – зразу ж після смерті матері була передана тітці по матері **Лазаревич Тетяні Петрівні** на виховання. В заміжжі **Люлько**. Нині мешкає в с. **Стратіївка**.

Злащик Палажка Апатіївна (1911 -....) – див. п. 56 – після смерті **Одарки Петрівни**, як дружина **Афанасія Івановича**, проживала в сім'ї в 1956 р. та повернулась у свою хату.

Гальчинська (Могила) Олена (Їлина) Кирилівна (1922 -....), – наступна дружина **Афанасія Івановича** (із с. **Стратіївки**) з 1958 р., похована в с. **Стратіївка**. Її донька **Могила Євгенія Кирилівна** (12.12.1944 р.н.) виїхала в 1961 р. на навчання в м. **Одесу**. А **Олена Кирилівна** по розлученню 18.12.1964 р. вибула в с. **Стратіївку**, де й похована.

Зьомко Ганна Никифорівна (10.12.1917 -....) – наступна дружина **Афанасія Івановича** (своєрідна сваха, бо **Євгенія Кирилівна** вийшла заміж за сина **Ганни Никифорівни Володимира** (див. п. 51). В 1976 р. **Ганна Никифорівна** переїхала в с. **Червона Гребля**, де й похована.

З 1976 по 1984 р. в хаті проживала сім'я **Краснянського Григорія Івановича** (див. п. 32). По смерті **Григорія Івановича** **Тетяна Матвіївна** з сином **Петром** переїхали в с. **Червона Гребля**.

109. Кому належала земельна ділянка, встановити не вдалось.

Ділянка пустувала, доки в 1960-ті роки не була засаджена яблунями.

От коротко і все. Багато в тексті є неточностей – десть відсутні або й є зовсім неправдиві дані в документах, десть щось, можливо, я невірнo виклав. Для зацікавлених додам ескіз форми села із зазначенням номерів ділянок, вони згадуються в поіменному спискові сeльчан-новоукраїнців. Для цього шукаю професійного виконавця такого ескізу і майбутні зацікавлені читачі цієї книги зможуть отримати електронну версію цього важливого документа.

Хочу звернутися й до своїх земляків та/або їх нащадків: не будьте байдужими! Давайте разом відтворювати історію нашого села та його

мешканців! Хто має фотографії чи якісь цікаві матеріали, надсилайте. Після сканування поверну обов'язково. При цьому ще додаю й диск із повним текстом цієї книги з фотографіями включно.

Розумію, що справа, за яку я взявся, – на десятиліття, бо постійно потрібно вносити зміни, доповнення в історію Новоукраїнки в процесі її вивчення. Та. Вірю: доки живий хоча б один із тих, хто народився чи просто проживав у Новоукраїнці, пам'ять про неї житиме. Впевнений, що і нашим нащадкам вона буде корисною – знатимуть, хто вони і звідки їхнє коріння. Хочеться мати і листи, і побільше фотографій села та його колишніх мешканців. Радітиму в будь-якій інформації з цього приводу, а тому прошу всіх зацікавлених осіб зробити свої зауваження, виправлення, заперечення, доповнення до прочитаного та надсилати це на адресу:

e-mail: SERVER_KRAM@UKR.NET

та/або звертатись за телефонами

тел. 098 413 76 92, 098 609 03 77.

Оновлення сторінок історії нашої Новоукраїнки буду виставляти в інтернеті двічі на рік: в березні та жовтні.

P.S. Звертаюсь до тих, хто (як і я) марить нашим «посьолком», але з якихось причин довго там не був. Раджу перед поїздкою сюди (коли вже припече) запастись заспокійливими пігулками та сокирою, особливо тим, хто проживав на кутку Стефанців. Пігулки (а то й пляшку в додаток), це щоб не сталося інфаркту від побаченого, а сокиру, щоб прорубувати, як у джунглях, собі дорогу, бо наша така широка вулиця заросла вже кущами та деревами (в основному, акаціями), кропивою, бузиною та іншимивисокорослими бур'янами.

Із розповіді Поліщука Григорія Сергійовича (див. п. 55): «Якось зустрівся мені Омецінський Микола Францович (див. п. 104). Став розпитувати про посьолок – збирався свою маму, Марцелю Броніславівну, повезти туди. А я йому раджу – спочатку сам поїдь, а потім вирішиш, чи везти маму, бо як би вона там не померла від побаченого. Так він і зробив – поїхав із якимсь чоловіком. Та не зміг навіть продертися через хащі до своєї хати, бо стався з ним інфаркт (той чоловік ледве його витяг звідти). То ж Микола Францович кілька років ходив з палицею, а потім і помер».

P.P.S. На період війни я – ВПО (внутрішньо переміщена особа).

*Я, автор цієї книги, знаходжусь (хто б міг подумати) в с. Попова Гребля Гайсинського району Вінницької області, поштовий індекс 24824. e-mail: SERVER_KRAM@UKR.NET або PETRO52MALYI@GMAIL.COM
тел. 098 413 76 92, 098 609 03 77*

Від Видавничого Дому «Моя Вінниччина»

Слід сказати, що нас не просто вразив рукопис історії села Новоукраїнка шанованого автора цієї книги. Він шокував нас, бувалих у бувальцях, публіцистів-письменників. І ще раз підтвердив, що дуже вчасно розпочали ми свій проект «Моя Вінниччина – 1000 книг про 1000 сіл». Бо це дає можливість ще врятувати, ще зберегти пам'ять про багато наших славних, казкових сіл, які поринають в намул забуття, зникають з мапи Вінниччини. Ще якийсь рік-два і про таке село, як Новоукраїнка, нікому буде не те що написати, а й щось зв'язно розповісти.

Книга ця – перша в такому роді в нашій серії. Станьмо до краєзнавчої праці, друзі, і відтворимо історії інших сіл, подібних Новоукраїнці. Зробімо це в першу чергу. Бо хто, як не ми?

Творча бригада Видавничого Дому, готуючи цю книгу до друку, виїздила на місцину Чечельниччини, де потонули в хащах та бур'янах мертві хати мертвого села Новоукраїнка, щоб зафіксувати останні фрагменти «загибелі ескадри». А може, не загибелі? А може книга наша подвигне ентузіастів відродження рідного краю дати Новоукраїнці ще один шанс вижити, ще раз послати Господу знак благословенного життя на цій благодатній землі: радісними вогнями вулиць, пахучими димами з обжитих наново хат?

Саме для цього їздили в це відрядження директор Видавничого Дому «Моя Вінниччина», письменник і журналіст ВАДИМ ВІТКОВСЬКИЙ та наш фотохудожник ОЛЕКСАНДР ГОРДІЄВИЧ. Їх фотозвіт про цю поїздку і завершує нашу книгу.

НОВОУКРАЇНКА: ПОКИНУТИЙ РАЙ...

ПОВЕРТАЙМО ПАМ'ЯТЬ!

(ФОТОБЛОК Олександра Гордієвича)

...мені так часто сниться дивний сон,
прелюдія у нім одна й та сама:
прийшла старенька хата під балкон
приснитися мені, що вмерла мама

...життя пускав я по воді вінком,
над смертю кепкував я по-козачи –
і ось вона, із вибитим вікном,
прийшла нічого більше не казати

...міняються життя календарі,
а сон один, і я безсилий в ньому:
що села, наче мертві матері,
ніколи не покличуть вже додому

Михайло КАМЕНЮК

Дорога в минуле

А поле все кличе...

Цвіте на околиці терен...

Тут були колишні невдоби для «куркулів»

Розписалися кров'ю за наше майбутнє

Священне місце вже у глушині...

*Згадаймо усіх поіменно,
Бодем згадаймо своїм...
Це потрібно не мертвим –
це потрібно живим!*

Запізніле побачення чи болісне прощання?

Ти світ побачив через це вікно

*Колиско роду, де твій рід подівся?
Живи, ще наш народ не перевівся...*

*Була колись сушарня у саду,
пахуча, у грушевому меду...*

Недовершений фундамент – необлаштоване гніздо

Порожню колиску погойдує вітер у сивій кімнаті, де вікна сліпі...

*Нахилились дерева напиться води,
але всохла криниця знаменням біди...*

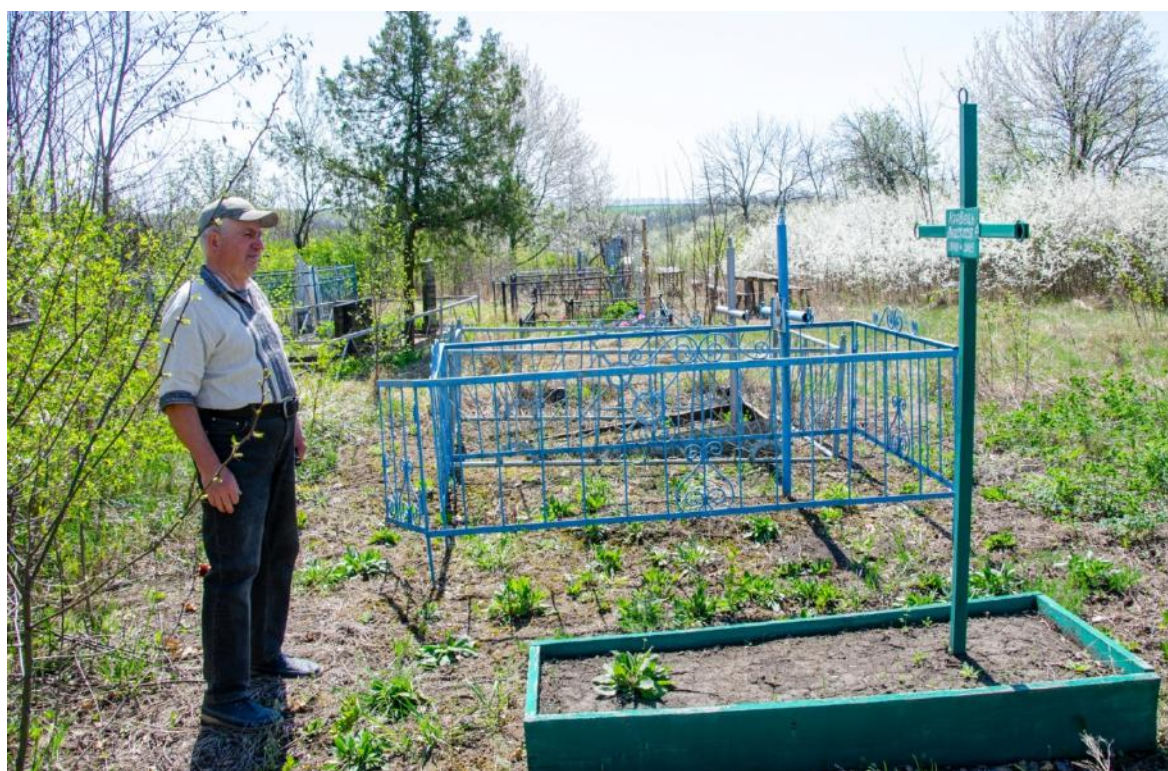
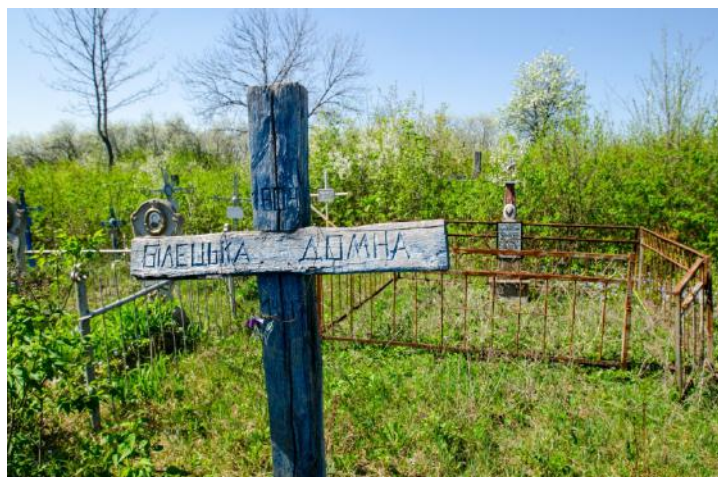
*...лиш джміль тут буде тишу стерегти,
в траві, яку не косять і не палять
...живі позалишали тут хрести,
як вузлики, зав'язані на пам'ять
Михайло КАМЕНЮК*

*...як льодовик,
сповзає цвинтар на село*

*...як довго, як
мене тут не було!*

Лиш на Проводи тут велелюддя...

Ще не вмерла Новоукраїнка?

Земле, моя доленосная мати!..

Зміст

Люди з села, якого вже... немає	3
Петро Малий. Моя Новоукраїнка	5
Як і чим будувалося наше село в горезвісних роках «розкуркулення»? ...	7
Про новоукраїнські сади і криниці	12
В ярмо «колективної» праці	13
В петлі Голодоморів і репресій	18
Між сталінщиною і фашизмом	20
Така бідова відбудова	29
Та рятували «руки золоті»	34
Про екологію	39
Які вони були, земляки-новоукраїнці?	41
Від Видавничого Дому «Моя Вінниччина»	162
Новоукраїнка: покинутий рай... Повертаймо пам'ять!	
Фотоблок Олександра Гордієвича	163

СЕРІЯ «МОЯ ВІННИЧЧИНА»
ЗАСНОВАНА ЖУРНАЛОМ «ВІННИЦЬКИЙ КРАЙ» У 2013 РОЦІ

ВИПУСК 95

Редактор серії Михайло Каменюк

Історико-публіцистичне видання

МАЛИЙ Петро Іванович

Новоукраїнка: покинутий рай... Повертаймо пам'ять!

Комп'ютерна верстка *Петро Гордійчук*
Коректор *Наталя Вітковська*
Обкладинка *Петро Гордійчук*

Формат 60х84/8. Ум. друк. арк. 59,52.
Тираж 200 прим. Зам. № 776.

Видавець О.О.Євенок м. Житомир, вул. М.Бердичівська, 17А тел.: 06310122 33

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції України серія ДК№ 3544 від 05.08.2009 р.*

Друк та палітурні роботи ФОП О. О. Євенок 10014, м. Житомир,
М. Бердичівська, 17-А тел.: 063 101 22 33, e-mail: printinzt@gmail.com